

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, XXX
[...] (2023) XXX draft

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της παρέκκλισης από το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ για τις συμφωνίες βιωσιμότητας παραγωγών γεωργικών προϊόντων δυνάμει του άρθρου 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της παρέκκλισης από το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ για τις συμφωνίες βιωσιμότητας παραγωγών γεωργικών προϊόντων δυνάμει του άρθρου 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή.....	4
1.1	Γενικό πλαίσιο.....	4
1.1.1	Πλαίσιο πολιτικής.....	4
1.1.2	Η εξαίρεση από το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ που θεσπίζεται με το άρθρο 210α.....	6
1.2	Το νομικό πλαίσιο της εξαίρεσης.....	6
1.2.1	Το άρθρο 210α αφορά μόνον τις συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν τον ανταγωνισμό	6
1.2.2	Συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210α ενδέχεται να μπορούν να επωφεληθούν άλλων κανόνων	7
1.3	Σκοπός και πεδίο εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών.....	8
2	Προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α και προϊόντα που εμπίπτουν σε αυτό.....	9
2.1	Ορισμός της επιχείρησης και της συμφωνίας βιωσιμότητας στο πλαίσιο του άρθρου 210α	9
2.2	Προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α	11
2.3	Προϊόντα τα οποία εμπίπτουν στο άρθρο 210α.....	13
3	Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α.....	14
3.1	Στόχοι βιωσιμότητας οι οποίοι καλύπτονται από το άρθρο 210α.....	15
3.2	Πρότυπα βιωσιμότητας τα οποία εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 210α	17
3.2.1	Στη συμφωνία βιωσιμότητας πρέπει να προσδιορίζεται ένα πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο σχετίζεται με στόχο βιωσιμότητας	17

3.2.2	Τα πρότυπα βιωσιμότητας θα πρέπει να οδηγούν σε απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα ή, όταν αυτό δεν είναι σκόπιμο, σε παρατηρήσιμα και περιγράψιμα αποτελέσματα	18
3.2.3	Τα πρότυπα βιωσιμότητας πρέπει να είναι υψηλότερα από το σχετικό υποχρεωτικό πρότυπο	18
4	Περιορισμοί του ανταγωνισμού	20
4.1	Τι είναι περιορισμός του ανταγωνισμού;	21
4.2	Τι δεν είναι περιορισμός του ανταγωνισμού	23
	Ο απαραίτητος χαρακτήρας στο πλαίσιο του άρθρου 210α.....	24
5.1	Εισαγωγή	24
5.2	Η έννοια του απαραίτητου χαρακτήρα.....	25
5.3	Στάδιο 1 – Ο απαραίτητος χαρακτήρας της συμφωνίας βιωσιμότητας	26
5.3.1	Μπορεί το πρότυπο βιωσιμότητας να επιτευχθεί εξίσου μέσω μεμονωμένων ενεργειών;	28
5.3.2	Απαραίτητος χαρακτήρας της/των διάταξης/-ων της συμφωνίας βιωσιμότητας	31
5.4	Στάδιο 2 – Ο απαραίτητος χαρακτήρας των περιορισμών του ανταγωνισμού	35
5.4.1	Φύση του περιορισμού	35
5.4.2	Ένταση του περιορισμού.....	37
5.5	Παραδείγματα εφαρμογής του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα	39
	Απαραίτητος χαρακτήρας της διάταξης της συμφωνίας βιωσιμότητας	40
6	Χρονικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α	45
6.1	Συμφωνίες βιωσιμότητας συναφθείσες πριν από τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών	45
6.2	Ανωτέρα βία	46
6.3	Μεταβατική περίοδος.....	46
6.4	Μη επίτευξη του προτύπου	47
6.5	Συνεχής και αδιάλειπτη επανεξέταση του απαραίτητου χαρακτήρα ..	48
6.5.1	Σε ποιες περιπτώσεις είναι πιθανό η προϋπόθεση του απαραίτητου χαρακτήρα να μην πληρούται πλέον;	48
6.5.2	Ποιες είναι οι επιλογές που διαθέτουν τα μέρη όταν θεωρείται ότι οι περιορισμοί δεν είναι πλέον απαραίτητοι;.....	50
7	Σύστημα γνωμοδότησης στο πλαίσιο του άρθρου 210α	52
7.1	Αιτούντες.....	52

7.2	Περιεχόμενο της αίτησης	52
7.3	Η εκτίμηση της Επιτροπής και το περιεχόμενο της γνωμοδότησης....	53
7.4	Προθεσμία για την έκδοση γνωμοδότησης	54
7.5	Μεταβολή περιστάσεων μετά την έκδοση της γνωμοδότησης	54
7.6	Αποτελέσματα γνωμοδότησης	54
8	Εκ των υστέρων παρέμβαση της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 7	55
8.1	Θέση σε κίνδυνο των στόχων της ΚΓΠ	55
8.2	Αποκλεισμός του ανταγωνισμού.....	57
8.3	Διαδικαστικές πτυχές.....	60
9	Βάρος απόδειξης της πλήρωσης των προϋποθέσεων του άρθρου 210α	61
Παράρτημα Α – Διάγραμμα ροής της αξιολόγησης στο πλαίσιο του άρθρου 210α		63
Παράρτημα Β – Διάγραμμα ροής της αξιολόγησης της πλήρωσης του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα		64
Παράρτημα Γ – Γλωσσάριο		65
Παράρτημα Δ – Άρθρο 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 – Κάθετες και οριζόντιες πρωτοβουλίες βιωσιμότητας.....		67
Παράρτημα Ε – Παραδείγματα περιορισμών του ανταγωνισμού.....		69
1.	Περιορισμοί σχετικοί με την τιμή	69
2.	Περιορισμοί σχετικοί με τις εκροές.....	70
3.	Περιορισμοί σχετικοί με τις εισροές	71
4.	Περιορισμοί σχετικοί με τους πελάτες, τους προμηθευτές ή τις γεωγραφικές περιοχές.....	72
5.	Περιορισμοί σχετικοί με την ανταλλαγή πληροφοριών	73
6.	Περιορισμοί σχετικοί με τον τρόπο καθορισμού των προτύπων βιωσιμότητας	75

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικό πλαίσιο

1.1.1 Πλαίσιο πολιτικής

- (1) Στόχος των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών είναι η επεξήγηση των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων¹ (στο εξής: κανονισμός ΚΟΑ), που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2117² (στο εξής: άρθρο 210α).
- (2) Το άρθρο 210α θεσπίστηκε στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής (στο εξής: ΚΓΠ) το 2021 με σκοπό τη στήριξη της μετάβασης σε βιώσιμο σύστημα τροφίμων στην ΕΕ.
- (3) Η βιώσιμη (αιφόρος) ανάπτυξη αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφοι 3 και 5 και στο άρθρο 21 παράγραφος 2 στοιχείο στ) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) καθώς και στο άρθρο 11 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Αποτελεί επίσης στόχο προτεραιότητας των πολιτικών της Ένωσης γενικότερα. Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί επίσης να υλοποιήσει τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (στο εξής: ΣΒΑ)³. Σύμφωνα με τη δέσμευση αυτή, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθορίζει μια αναπτυξιακή στρατηγική για τον μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια πιο δίκαιη και πιο ευημερούσα κοινωνία που θα διαθέτει οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία από το 2050 και έπειτα θα έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και στην οποία η οικονομική ανάπτυξη θα έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση πόρων⁴.
- (4) Δύο βασικές στρατηγικές της Πράσινης Συμφωνίας έχουν σημασία για την αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού. Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα⁵

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671).

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2117 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, (ΕΕ) αριθ. 251/2014 για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και (ΕΕ) αριθ. 228/2013 για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης (ΕΕ L 435 της 6.12.2021, σ. 262).

³ Ψήφισμα 70/1 που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, με τίτλο «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development».

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία [COM(2019) 640 final].

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 – Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» [COM(2020) 380 final].

φιλοδοξεί να αναστρέψει την απώλεια βιοποικιλότητας μέσω επενδύσεων στην προστασία και την αποκατάσταση της φύσης. Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»⁶ απαντά με ολοκληρωμένο τρόπο στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Εξετάζει, μεταξύ άλλων, τη βιώσιμη παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία τροφίμων, αλλά και τη βιώσιμη κατανάλωση τροφίμων, την υγιεινή διατροφή και τη σπατάλη τροφίμων. Η στροφή σε ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων μπορεί να αποφέρει περιβαλλοντικά, υγειονομικά και κοινωνικά οφέλη καθώς και οικονομικά κέρδη.

- (5) Οι δύο προαναφερθείσες στρατηγικές της Πράσινης Συμφωνίας καθορίζουν ορισμένους μη δεσμευτικούς ποσοτικούς στόχους για τη βελτίωση της βιωσιμότητας της γεωργίας έως το 2030, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα εξής: i) μείωση των συνολικών πωλήσεων αντιμικροβιακών φαρμάκων για τα εκτρεφόμενα ζώα και τις υδατοκαλλιέργειες· ii) μείωση της συνολικής χρήσης και του κινδύνου από τα χημικά φυτοφάρμακα και των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων· iii) μείωση των απωλειών θρεπτικών ουσιών λόγω της χρήσης λιπασμάτων· iv) αύξηση του ποσοστού γης που διατίθεται για βιολογική καλλιέργεια· και v) αύξηση του ποσοστού εκτάσεων γης που διαθέτουν χαρακτηριστικά τοπίου υψηλής ποικιλομορφίας⁷. Στις στρατηγικές απαριθμούνται διάφορες δράσεις, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών πρωτοβουλιών, για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων.
- (6) Οι οικονομικοί φορείς στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγών γεωργικών προϊόντων, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις προαναφερθείσες στρατηγικές, μέσω της τήρησης των υποχρεωτικών ενωσιακών και εθνικών προτύπων. Μπορούν επίσης να αυξήσουν τη βιωσιμότητα μέσω της υπέρβασης των απαιτήσεων των υποχρεωτικών ενωσιακών και εθνικών προτύπων.
- (7) Τούτο μπορεί να είναι δύσκολο για έναν μεμονωμένο παραγωγό γεωργικών προϊόντων (στο εξής: παραγωγός) ιδίως λόγω των απαιτούμενων πόρων. Η συνεργασία στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού μπορεί να παροτρύνει τη διάδοση βιώσιμων πρακτικών πέραν των απαιτήσεων της ενωσιακής και της εθνικής νομοθεσίας.
- (8) Ανησυχίες σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ στην εν λόγω συνεργασία ενδέχεται να αποτρέψουν τους οικονομικούς φορείς στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού από το να συμμετάσχουν σε τέτοιες πρωτοβουλίες.

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Από το αγρόκτημα στο πιάτο – Μια στρατηγική για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων» [COM(2020) 381 final].

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 – Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» [COM(2020) 380 final, σ. 7].

1.1.2 Η εξαίρεση από το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ που θεσπίζεται με το άρθρο 210α

- (9) Το άρθρο 210α θεσπίζει εξαίρεση από το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 42 της ΣΛΕΕ.
- (10) Το άρθρο 201α αφορά συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές παραγωγών γεωργικών προϊόντων οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων και αποσκοπούν στην εφαρμογή προτύπου βιωσιμότητας υψηλότερου από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Οι συμφωνίες αυτές μπορεί να συνάπτονται είτε μεταξύ παραγωγών (στο εξής: οριζόντιες συμφωνίες) είτε μεταξύ παραγωγών και άλλων οικονομικών φορέων σε διαφορετικά επίπεδα της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού (στο εξής: κάθετες συμφωνίες).
- (11) Για τους σκοπούς των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, ο όρος «βιώσιμη συμφωνία» αφορά κάθε είδους συμφωνία, απόφαση ή εναρμονισμένη πρακτική στην οποία συμμετέχουν παραγωγοί (μεταξύ παραγωγών ή μεταξύ παραγωγών και άλλων οικονομικών φορέων σε διαφορετικά επίπεδα της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού) που σχετίζεται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων, η οποία αποσκοπεί στην εφαρμογή προτύπου βιωσιμότητας υψηλότερου από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία, ανεξαρτήτως της μορφής συνεργασίας.
- (12) Οι συμφωνίες βιωσιμότητας που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210α δεν απαγορεύονται, καθώς δεν απαιτείται οποιαδήποτε απόφαση δημόσιας αρχής σχετικά με αυτές.

1.2 Το νομικό πλαίσιο της εξαίρεσης

1.2.1 Το άρθρο 210α αφορά μόνον τις συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν τον ανταγωνισμό

- (13) Το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ προβλέπει γενική απαγόρευση των συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών ενώσεων επιχειρήσεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Με άλλα λόγια, συμφωνία η οποία περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ είναι αυτομάτως άκυρη και ανίσχυρη (και ενδέχεται να συνεπάγεται την επιβολή προστίμων στα μέρη), εκτός εάν πληροί τις προϋποθέσεις εξαίρεσης βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ή ειδικής εξαίρεσης βάσει του άρθρου 210α ή άλλης διάταξης του δικαίου της Ένωσης.
- (14) Το άρθρο 210α θεσπίζει εξαίρεση από το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ για ορισμένα είδη συμφωνιών βιωσιμότητας. Το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 210α. Τούτο σημαίνει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι συμφωνίες που αφορούν πρότυπα βιωσιμότητας μπορεί να περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

- (15) Όπως κάθε εξαίρεση από γενική αρχή, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικά⁸. Οι σκοποί και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 210α και τα όριά του απορρέουν αποκλειστικά και μόνο από τον ίδιο τον κανονισμό ΚΟΑ.
- (16) Τα είδη των συμφωνιών βιωσιμότητας που ενδέχεται να εμπίπτουν στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ εξηγούνται στο τμήμα 4 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.
- 1.2.2 Συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210α ενδέχεται να μπορούν να επωφεληθούν άλλων κανόνων*
- (17) Οι συμφωνίες βιωσιμότητας που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210α ενδέχεται να μην εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ εάν εμπίπτουν σε άλλες εξαιρέσεις, όπως αυτές που προβλέπονται στα άρθρα 152, 209 ή 210 του κανονισμού ΚΟΑ.
- (18) Οι συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α και άλλων εξαιρέσεων που προβλέπονται στον κανονισμό ΚΟΑ υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Οι παραγωγοί και οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να αναλύουν τις εν λόγω συμφωνίες υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών για τις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας⁹ και των κατευθυντήριων γραμμών για τους κάθετους περιορισμούς¹⁰, θα πρέπει δε να εξετάζουν αν οι συμφωνίες τους μπορούν να εξαιρεθούν βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, καθώς και βάσει οποιουδήποτε κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία¹¹.

⁸ Βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1995, Bayerische Motorenwerke κατά ALD, C-70/93, σκέψη 28· απόφαση της 30ής Απριλίου 1998, Cabour και Nord Distribution Automobile κατά Arnor «SOCO», C-230/96, σκέψη 30· απόφαση της 28ης Απριλίου 1998, Javico, C-306/96, σκέψη 32· απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-492/08, σκέψη 35· απόφαση της 7ης Μαρτίου 2017, Marine Harvest κατά Επιτροπής, υπόθεση T-704/14, σκέψη 201.

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας (ΕΕ C 11 της 14.1.2011, σ. 1).

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής, με τίτλο «Έγκριση του περιεχομένου σχεδίου ανακοίνωσης της Επιτροπής — Ανακοίνωση της Επιτροπής: Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς» (2021/C 359/02, C/2021/5038).

¹¹ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1971, περί εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 285 της 29.12.1971, σ. 46)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1217/2010 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης (ΕΕ L 335 της 18.12.2010, σ. 36)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1218/2010 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών εξειδίκευσης (ΕΕ L 335 της 18.12.2010, σ. 43)· κανονισμός αριθ. 19/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 1965, περί εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ P 36 της 6.3.1965, σ. 533)· κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1215/1999 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1999, για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ περί εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 148 της 15.6.1999, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 461/2010 της Επιτροπής, της 27ης Μαΐου 2010, σχετικά με την

1.3 Σκοπός και πεδίο εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών

- (19) Στόχος των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών είναι η επίτευξη ασφάλειας δικαίου μέσω της παροχής συνδρομής σε παραγωγούς και οικονομικούς φορείς στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού για την αξιολόγηση των συμφωνιών βιωσιμότητας που συνάπτουν. Στόχος των κατευθυντήριων γραμμών είναι επίσης η παροχή καθοδήγησης σε εθνικά δικαστήρια και εθνικές αρχές ανταγωνισμού σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 210α. Οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τα ακόλουθα ζητήματα: i) το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α και τα προϊόντα που εμπίπτουν στη διάταξη· ii) το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α· iii) τα είδη περιορισμών του ανταγωνισμού που εμπίπτουν στη διάταξη· iv) την έννοια του απαραίτητου χαρακτήρα στο πλαίσιο του άρθρου 210α· v) το χρονικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α· vi) τη διαδικασία βάσει της οποίας μπορεί να ζητηθεί γνωμοδότηση από την Επιτροπή σχετικά με το αν συγκεκριμένη συμφωνία βιωσιμότητας πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 210α· vii) τις προϋποθέσεις για την εκ των υστέρων παρέμβαση της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού· και viii) το βάρος απόδειξης της πλήρωσης των προϋποθέσεων του άρθρου 210α. Λόγω του δυνητικά μεγάλου αριθμού ειδών και συνδυασμών συμφωνιών βιωσιμότητας και των συνθηκών της αγοράς στην οποία ενδέχεται να εφαρμοστούν, δεν είναι δυνατό να παρασχεθεί συγκεκριμένη καθοδήγηση για κάθε ενδεχόμενη περίπτωση. Επομένως, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν συνιστούν κατάλογο ελέγχων ο οποίος μπορεί να εφαρμόζεται μηχανικά. Κάθε συμφωνία βιωσιμότητας πρέπει να αξιολογείται στο συγκεκριμένο οικονομικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται.
- (20) Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών είναι να παράσχουν συνδρομή σε παραγωγούς και οικονομικούς φορείς σε διαφορετικά επίπεδα της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού οι οποίοι εξετάζουν το ενδεχόμενο σύναψης συμφωνίας βιωσιμότητας ή έχουν ήδη συνάψει τέτοια συμφωνία. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μόνο αρμόδιο να ερμηνεύει δεσμευτικά το άρθρο 210α.

εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (ΕΕ L 129 της 28.5.2010, σ. 52)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2022/720 της Επιτροπής, της 10ης Μαΐου 2022, για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 134 της 11.5.2022, σ. 4).

2 ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΥ ΕΜΠΗΠΤΟΥΝ ΣΕ ΑΥΤΟ

2.1 Ορισμός της επιχείρησης και της συμφωνίας βιωσιμότητας στο πλαίσιο του άρθρου 210α

- (21) Το Δικαστήριο έχει ορίσει την «επιχείρηση» ως «κάθε οντότητα η οποία συγκροτείται από προσωπικά, υλικά και άυλα στοιχεία και ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος της και του τρόπου χρηματοδότησής της»¹². Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι επιχείρηση εάν προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες σε αγορά. Επιχείρηση μπορεί να είναι, για παράδειγμα, ένας μεμονωμένος γεωργός, μια οικογενειακή γεωργική εκμετάλλευση, ένας γεωργικός συνεταιρισμός, μια εταιρεία μεταποίησης τροφίμων ή μια πολυεθνική αλυσίδα λιανοπωλητών. Σε ορισμένες περιπτώσεις δημόσιοι φορείς είναι επιχειρήσεις εάν ασκούν οικονομική δραστηριότητα η οποία δεν συνιστά αποστολή που εμπίπτει στις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους¹³.
- (22) Καθώς η έννοια της «επιχείρησης» είναι οικονομική έννοια, μια επιχείρηση μπορεί να περιλαμβάνει πλείονες νομικές οντότητες¹⁴. Τούτο σημαίνει ότι συμφωνία μεταξύ μητρικής εταιρείας και της πλήρως ελεγχόμενης θυγατρικής της ή μεταξύ δύο πλήρως ελεγχόμενων θυγατρικών της ίδιας μητρικής εταιρείας δεν μπορεί να συνιστά παράβαση του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, καθώς η συμφωνία δεν έχει συναφθεί μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων¹⁵.
- (23) Η «συμφωνία» περιλαμβάνει κάθε πράξη στην οποία υπάρχει σύμπτωση βουλήσεων συνεργασίας δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων¹⁶. Η μορφή εκδήλωσης της βούλησης δεν έχει σημασία. Μια υπογεγραμμένη συμβολαιογραφική πράξη, μια «συμφωνία κυρίων» ή μια ανταλλαγή *emoji* σε μηνύματα κειμένου μπορούν να συνιστούν συμφωνία.
- (24) Η «ένωση επιχειρήσεων» είναι οντότητα, ανεξαρτήτως της μορφής της, η οποία αποτελείται από επιχειρήσεις του ιδίου κλάδου και είναι επιφορτισμένη με την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση των κοινών συμφερόντων τους έναντι των

¹² Απόφαση της 16ης Ιουνίου 1987, Επιτροπή κατά Ιταλίας, υπόθεση 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, σκέψη 7· απόφαση της 18ης Ιουνίου 1998, Επιτροπή κατά Ιταλίας, υπόθεση 35/96, ECLI:EU:C:1998:303, σκέψη 36· απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, Pavlov κ.λπ., C-180/98 έως C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, σκέψη 75· απόφαση της 25ης Μαρτίου 2021, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής, C-152/19 P, ECLI:EU:C:2021:238, σκέψη 72.

¹³ Απόφαση της 18ης Μαρτίου 1997, Calì & Figli κατά Servizi Ecologici Porto di Genova, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, σκέψη 22.

¹⁴ Η από κοινού άσκηση οικονομικής δραστηριότητας αξιολογείται συνήθως μέσω εξέτασης της ύπαρξης λειτουργικών, οικονομικών και οργανικών δεσμών μεταξύ των οντοτήτων. Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, AceaElectrabel Produzione κατά Επιτροπής, υπόθεση C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, σκέψεις 47 έως 55· απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze κατά Cassa di Risparmio di Firenze SpA κ.λπ., C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, σκέψη 112.

¹⁵ Απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1996, Viho κατά Επιτροπής, C-73/95 P, ECLI:EU:C:1996:405, σκέψεις 15 έως 18.

¹⁶ Απόφαση της 6ης Ιανουαρίου 2004, BAI και Επιτροπή κατά Bayer, C-2/01 P και C-3/01 P, ECLI:EU:C:2004:2, σκέψη 97.

λοιπών επιχειρηματιών, των κυβερνητικών φορέων και του κοινού γενικότερα¹⁷. Παραδείγματα ενώσεων είναι τα εξής: εμπορικές ενώσεις, επαγγελματικοί και ρυθμιστικοί φορείς, καθώς και συνεταιρισμοί οι οποίοι δεν δραστηριοποιούνται οι ίδιοι οικονομικά στο αντικείμενο που συντονίζουν. Η «απόφαση ένωσης» είναι ευρεία έννοια η οποία περιλαμβάνει τα εξής: i) κανόνες και κανονισμούς· ii) τυπικές αποφάσεις οι οποίες δεσμεύουν ένα ή περισσότερα μέλη· iii) κώδικες δεοντολογίας· και iv) μη δεσμευτικές συστάσεις οι οποίες αντικατοπτρίζουν τη βούληση της ένωσης να συντονίσει τη συμπεριφορά των μελών της στην αγορά σύμφωνα με τους όρους της σύστασης.

- (25) Η «εναρμονισμένη πρακτική» είναι μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, στην οποία τα μέρη δεν έχουν συνάψει συμφωνία, αλλά αντικατέστησαν εσκεμμένα τους κινδύνους του ανταγωνισμού με τη μεταξύ τους πρακτική συνεργασία¹⁸. Για παράδειγμα, οι εκ προθέσεως ανταλλαγές εμπιστευτικών πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών θα μπορούσαν να τους παράσχουν τη δυνατότητα να ανταγωνίζονται ο ένας τον άλλον λιγότερο δυναμικά, ακόμη και αν οι ανταγωνιστές δεν συζήτησαν ποτέ ρητώς τον περιορισμό του μεταξύ τους ανταγωνισμού.
- (26) Στην πράξη, η διάκριση μεταξύ «συμφωνιών», «αποφάσεων ενώσεων» και «συντονισμένων πρακτικών» είναι τεχνητή. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι όροι αλληλεπικαλύπτονται και «καταλαμβάνουν μορφές συμπαγινίας που μετέχουν της ίδιας φύσεως και διακρίνονται μόνο κατά την έντασή τους και τις μορφές υπό τις οποίες εκδηλώνονται»¹⁹.

Παράδειγμα 1: Παραγωγός αρχίζει να πιστοποιεί ότι όλες οι φράουλες που παράγει καλλιεργούνται χωρίς χρήση φυτοφαρμάκων και χρεώνει τιμή υψηλότερη από εκείνη των ανταγωνιστών του. Ανταγωνιστής παραγωγός παρατηρεί ότι ο πρώτος παραγωγός πωλεί όλες τις φράουλες που παράγει στην υψηλότερη τιμή που καθόρισε και αρχίζει να πράττει το ίδιο. Σύντομα, το ίδιο αρχίζουν να πράττουν και άλλοι παραγωγοί οι οποίοι μπορούν να επιβάλλουν υψηλότερη τιμή επειδή πιστοποιούν ότι οι φράουλες που παράγουν καλλιεργούνται χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων. Στην περίπτωση αυτή, δεν υπάρχει συμφωνία: κάθε παραγωγός ενεργεί ανεξάρτητα, λαμβάνοντας υπόψη την παρούσα ή την προβλέψιμη συμπεριφορά των ανταγωνιστών του.

Παράδειγμα 2: Ομάδα παραγωγών συναντάται για να συζητήσει πιο βιώσιμους τρόπους καλλιέργειας της φράουλας. Οι παραγωγοί συζητούν ότι θα ήθελαν να παύσουν να χρησιμοποιούν φυτοφάρμακα στις φράουλες, αλλά ανησυχούν ότι, εάν πράξουν κάτι τέτοιο μεμονωμένα, άλλοι ανταγωνιστές θα πωλήσουν φράουλες σε χαμηλότερες τιμές. Καθένας δηλώνει ότι δεν θα κάνει χρήση φυτοφαρμάκων κατά την επόμενη περίοδο εμπορίας, εάν οι άλλοι συμφωνήσουν να αναλάβουν την ίδια δέσμευση. Οι παραγωγοί δεν καταγράφουν τις αυξήσεις αυτές εγγράφως. Κανένας από τους παραγωγούς δεν χρησιμοποιεί φυτοφάρμακα στις φράουλες που παράγει το επόμενο έτος. Πρόκειται περί συμφωνίας. Μολονότι δεν καταρτίστηκε

¹⁷ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger της 10ης Ιουλίου 2001, Wouters κ.λπ., C-309/99, EU:C:2001:390, σημείο 61.

¹⁸ Απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2021, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, υπόθεση C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, σκέψη 22.

¹⁹ Απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, σκέψη 131.

εγγράφως, οι παραγωγοί εξέφρασαν σαφώς την πρόθεση να συμπεριφερθούν με συγκεκριμένο τρόπο στην αγορά, τόσο με τις δηλώσεις τους στη συνάντηση όσο και υλοποιώντας τις δηλώσεις αυτές στην πράξη.

2.2 Προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α

- (27) Το άρθρο 210α εφαρμόζεται σε συμφωνίες βιωσιμότητας στις οποίες είναι μέρος τουλάχιστον ένας παραγωγός γεωργικών προϊόντων και οι οποίες συνάπτονται με άλλους παραγωγούς (οριζόντιες συμφωνίες) ή με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς σε διαφορετικά επίπεδα της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού (κάθετες συμφωνίες), συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου διανομής και συμπεριλαμβανομένων των χονδρεμπόρων και των λιανοπωλητών.

Παράδειγμα: Μια οριζόντια συμφωνία μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, τη δέσμευση ανταγωνιστών παραγωγών να εκτρέφουν πουλερικά μόνον σύμφωνα με ορισμένα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων τα οποία είναι υψηλότερα από αυτά που ορίζει ή ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Μια κάθετη συμφωνία μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, τη δέσμευση ορισμένων παραγωγών και διανομέων να εμπορεύονται μόνον πουλερικά που εκτρέφονται σύμφωνα με ορισμένα πρότυπα βιωσιμότητας τα οποία είναι υψηλότερα από αυτά που ορίζει ή ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία.

- (28) Τα μέρη συμφωνιών βιωσιμότητας πρέπει να περιλαμβάνουν έναν ή περισσότερους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων. Τα μέρη μπορούν να περιλαμβάνουν και άλλους οικονομικούς φορείς σε διαφορετικά επίπεδα της παραγωγής, της μεταποίησης και του εμπορίου στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένης της διανομής. Στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, τα μέρη συμφωνιών βιωσιμότητας καλούνται γενικά «οικονομικοί φορείς». Στην πράξη, οι οικονομικοί φορείς απαριθμούνται κατωτέρω:

Παραγωγοί: πρόκειται για παραγωγούς γεωργικών προϊόντων τα οποία ορίζονται στο παράρτημα I της ΣΛΕΕ και αναλύονται περαιτέρω στο παράρτημα I του κανονισμού ΚΟΑ. Σε αυτούς περιλαμβάνονται παραγωγοί ακατέργαστων γεωργικών προϊόντων και παραγωγοί ορισμένων μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα I (όπως επιχειρήσεις επεξεργασίας ζάχαρης που παράγουν ζάχαρη ή αλευρόμυλοι που παράγουν αλεύρι).

Οικονομικοί φορείς σε «επίπεδο παραγωγής»: πρόκειται για προμηθευτές εισροών (σπόροι, φυτοφάρμακα, εξοπλισμός, εργασίες κ.λπ.) στη γεωργική παραγωγή, καθώς και προμηθευτές συσκευασίας, στον βαθμό που στόχος όλων των εν λόγω προμηθευτών είναι να συμβάλουν στην επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας (όπως προσδιορίζεται στο σημείο 3.2) μέσω της εφαρμογής της συμφωνίας βιωσιμότητας.

Οικονομικοί φορείς σε «επίπεδο μεταποίησης»: πρόκειται για οικονομικούς φορείς (που καλούνται άλλοτε μεταποιητές και άλλοτε παρασκευαστές) οι οποίοι επεξεργάζονται γεωργικά προϊόντα για την παραγωγή άλλων προϊόντων που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα I, στον βαθμό που στόχος των εν λόγω οικονομικών φορέων είναι να συμβάλουν στην επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας (όπως προσδιορίζεται στο σημείο 3.2) μέσω της εφαρμογής της συμφωνίας βιωσιμότητας.

Οικονομικοί φορείς σε «επίπεδο εμπορίου, συμπεριλαμβανομένης της διανομής»: πρόκειται για εμπόρους, χονδρεμπόρους, λιανοπωλητές και παρόχους υπηρεσιών σχετικών με τρόφιμα, καθώς και εταιρείες μεταφορών και εφοδιαστικής, στον βαθμό που στόχος όλων των εν λόγω οικονομικών φορέων είναι η επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας (όπως προσδιορίζεται στο τμήμα 3.2) μέσω της εφαρμογής της συμφωνίας βιωσιμότητας.

- (29) Τα μέρη συμφωνιών βιωσιμότητας μπορεί να είναι μεμονωμένοι οικονομικοί φορείς και ενώσεις ή άλλες συλλογικές οντότητες στις οποίες συμμετέχουν παραγωγοί ή άλλες επιχειρήσεις που περιγράφηκαν ανωτέρω —ανεξαρτήτως της νομικής φύσης τους ή του αν αναγνωρίζονται επίσημα βάσει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου— εάν ένα τουλάχιστον από τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι παραγωγός ή ένωση παραγωγών. Τέτοιες συλλογικές οντότητες μπορεί να είναι, για παράδειγμα, οργανώσεις παραγωγών (στο εξής: ΟΠ), ενώσεις ΟΠ ή διεπαγγελματικές οργανώσεις (στο εξής: ΔΟ).
- (30) Δεν έχει σημασία αν ένα μέρος συμφωνίας βιωσιμότητας είναι εγκατεστημένο εντός ή εκτός της ΕΕ, εφόσον η συμφωνία βιωσιμότητας εφαρμόζεται στην ΕΕ ή μπορεί δυνητικώς να έχει αρνητικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά²⁰.
- (31) Η συμμόρφωση και μόνον με ένα πρότυπο βιωσιμότητας δεν αρκεί αφ' εαυτής για την ύπαρξη συμφωνίας για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 210α. Προκειμένου η συμμόρφωση με πρότυπο βιωσιμότητας να συνεπάγεται την ύπαρξη συμφωνίας, απαιτείται ένα ακόμη στάδιο, και ειδικότερα οι οικονομικοί φορείς στη σχετική αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού να δηλώσουν την πρόθεση να εφαρμόσουν από κοινού τη συμφωνία (δηλ. σύμπτωση βουλήσεων). Στην πράξη, η διαφορά μεταξύ συμφωνίας εφαρμογής ενός προτύπου βιωσιμότητας και απλής συμμόρφωσης με ένα πρότυπο έγκειται στο γεγονός ότι στην περίπτωση της απλής συμμόρφωσης ο οικονομικός φορέας μπορεί να αποφασίσει μονομερώς να παύσει να εφαρμόζει το πρότυπο οποτεδήποτε.
- (32) Ένας οικονομικός φορέας καθίσταται μέρος συμφωνίας βιωσιμότητας για τους σκοπούς του άρθρου 210α όταν υπάρχει σύμπτωση βουλήσεων με άλλα μέρη σχετικά με μια συμφωνία. Η σύμπτωση βουλήσεων θα πρέπει να συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων των μερών²¹.
- (33) Προκειμένου να εμπίπτει στο άρθρο 210α παράγραφος 2, ένα τουλάχιστον μέρος της συμφωνίας βιωσιμότητας πρέπει να είναι παραγωγός. Επομένως, οι παραγωγοί είναι απαραίτητα μέρη των συμφωνιών βιωσιμότητας. Οι παραγωγοί που είναι μέρη συμφωνίας κατά τον χρόνο σύναψής της πρέπει να συμμετέχουν στη διαπραγμάτευση, τη θέσπιση και την εφαρμογή του προτύπου. Τούτο δεν εμποδίζει παραγωγούς να γίνουν μέρη της συμφωνίας σε μεταγενέστερο στάδιο χωρίς να έχουν λάβει μέρος στη διαπραγμάτευση ή τη σύναψη της συμφωνίας,

²⁰ Βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, Intel κατά Επιτροπής, C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632, σκέψεις 40 έως 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

²¹ Βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Οκτωβρίου 2000, Bayer κατά Επιτροπής, T-41/96, ECLI:EU:T:2000:242, σκέψη 69· απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Volkswagen, C-74/04 P, ECLI:EU:C:2006:460, σκέψη 39· απόφαση της 30ής Απριλίου 2009, CD-Contact Data κατά Επιτροπής, T-18/03, ECLI:EU:T:2009:132, σκέψη 48.

εάν υπάρχει σύμπτωση βουλήσεων ότι δεσμεύονται από τη συμφωνία βιωσιμότητας.

Παράδειγμα 1: Περισσότερες διαφορετικές αλυσίδες υπεραγορών που αντιπροσωπεύουν από κοινού το 70 % των αγορών χονδρικής μήλων σε ένα κράτος μέλος συμφωνούν ότι θα αγοράζουν μόνον μήλα τα οποία είναι πιστοποιημένα όσον αφορά την καλλιέργεια χωρίς χρήση φυτοφαρμάκων, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης καλλιέργειας μήλων. Καθώς η συγκεκριμένη ομάδα αντιπροσωπεύει τόσο μεγάλο μερίδιο των αγορών μήλων, οι περισσότεροι παραγωγοί μήλων πιστεύουν ότι δεν έχουν άλλη επιλογή από την εφαρμογή του προτύπου που καθόρισε η ομάδα αλυσίδων υπεραγορών. Οι παραγωγοί παύουν τη χρήση φυτοφαρμάκων και παρέχουν τη σχετική πιστοποίηση για τα μήλα που παράγουν, προκειμένου να μην βρεθούν σε αδυναμία πώλησης της παραγωγής τους. Υπάρχει αναμφίβολα συμφωνία μεταξύ των αλυσίδων υπεραγορών. Ωστόσο, οι παραγωγοί μήλων δεν είναι μέρη στη συμφωνία αυτή. Μολονότι οι εν λόγω παραγωγοί προμηθεύουν μήλα που πληρούν ένα πρότυπο βιωσιμότητας, οι ίδιοι δεν έχουν συμφωνήσει με τις αλυσίδες υπεραγορών το περιεχόμενο του προτύπου, η δε επιλογή τους να συμμορφωθούν με το πρότυπο δεν τελεί υπό την αίρεση ότι άλλοι παραγωγοί μήλων θα συμμορφωθούν με το συγκεκριμένο πρότυπο. Συνεπώς, οι εν λόγω παραγωγοί δεν θα είναι μέρη της συμφωνίας που συνάφθηκε από την ομάδα αλυσίδων υπεραγορών. Ωστόσο, αυτό δεν θα εμποδίζει τους παραγωγούς να συνάψουν συμφωνία βιωσιμότητας με τις αλυσίδες υπεραγορών στο μέλλον.

Παράδειγμα 2: Σε μια ελαφρώς διαφορετική περίπτωση, ομάδα αλυσίδων υπεραγορών συμφωνεί ότι θα αγοράζει μόνον μήλα τα οποία έχουν πιστοποιηθεί ως προς τη μη χρήση φυτοφαρμάκων κατά την καλλιέργειά τους. Οργάνωση παραγωγών μήλων αναπτύσσει ένα σήμα πιστοποίησης το οποίο πιστοποιεί τη μη χρήση φυτοφαρμάκων στην καλλιέργεια των προϊόντων των μελών της. Η οργάνωση παραχωρεί άδεια χρήσης του σήματος πιστοποίησης στη συσκευασία και στο υλικό εμπορικής προώθησης των υπεραγορών. Τα τέλη της άδειας χρήσης κατανέμονται στους παραγωγούς που είναι μέλη της οργάνωσης. Στην περίπτωση αυτή, η οργάνωση είναι ένωση παραγωγών η οποία έλαβε απόφαση θέσπισης και παροχής του σήματος πιστοποίησης. Η εν λόγω απόφαση συνιστά συμφωνία βιωσιμότητας μεταξύ παραγωγών. Επιπλέον, η συμφωνία παραχώρησης άδειας χρήσης που συνάπτεται μεταξύ της οργάνωσης και των υπεραγορών είναι χωριστή συμφωνία βιωσιμότητας μεταξύ παραγωγών (μέσω της ένωσής τους) και υπεραγορών.

2.3 Προϊόντα τα οποία εμπίπτουν στο άρθρο 210α

- (34) Προκειμένου να εμπίπτει στο άρθρο 210α, η συμφωνία βιωσιμότητας πρέπει: i) να αφορά ένα ή περισσότερα γεωργικά προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ, εκτός από τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (στο εξής: προϊόντα του παραρτήματος Ι) και ii) να σχετίζεται με την παραγωγή του συγκεκριμένου προϊόντος ή το εμπόριο των εν λόγω προϊόντων. Στη συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί επίσης να συμμετέχουν οικονομικοί φορείς σε επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού διαφορετικά από τη γεωργική παραγωγή, στον βαθμό που οι εν λόγω οικονομικοί φορείς συμφωνούν σχετικά με όρους που σχετίζονται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων.

- (35) Ο περιορισμός του άρθρου 210α σε γεωργικά προϊόντα είναι συνέπεια του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1 του κανονισμού ΚΟΑ, το οποίο δεν περιλαμβάνει μη γεωργικά προϊόντα διατροφής (στο εξής: προϊόντα εκτός παραρτήματος Ι).
- (36) Η συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να αφορά τόσο προϊόντα του παραρτήματος Ι όσο και προϊόντα εκτός παραρτήματος Ι, χωρίς τούτο να επηρεάζει το κύρος της συμφωνίας βιωσιμότητας καθεαυτήν. Ωστόσο, η εξαίρεση βάσει του άρθρου 210α θα ισχύει μόνον για το μέρος της συμφωνίας βιωσιμότητας που αφορά προϊόντα του παραρτήματος Ι.

Παράδειγμα 1: Συμφωνία αφορά τη βιώσιμη συσκευασία τόσο βύνης όσο και μπίρας. Το άρθρο 210α θα εφαρμόζεται μόνον στο μέρος της συμφωνίας που αφορά τη βύνη, καθώς η μπίρα είναι προϊόν εκτός του παραρτήματος Ι.

Παράδειγμα 2: Συμφωνία αφορά βιοκαύσιμα και προϊόντα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιοκαυσίμων. Το άρθρο 210α θα εφαρμόζεται μόνον στο μέρος της συμφωνίας που αφορά τα προϊόντα του παραρτήματος Ι που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

Παράδειγμα 3: Συμφωνία αφορά την προμήθεια, σε υπηρεσίες τροφοδοσίας, κρέατος πουλερικών που παράχθηκε με βιώσιμο τρόπο. Στη συμφωνία συμμετέχουν παραγωγοί κρέατος πουλερικών οι οποίοι προμηθεύουν κρέας πουλερικών σε παραγωγούς έτοιμων γευμάτων (που με τη σειρά τους παρασκευάζουν γεύματα με το κρέας πουλερικών) και οργάνωση η οποία εκπροσωπεί καντίνες φαγητού που αγοράζουν έτοιμα γεύματα από τους παραγωγούς γευμάτων. Το άρθρο 210α θα εφαρμόζεται μόνον στο μέρος της συμφωνίας που αφορά την προμήθεια του κρέατος πουλερικών στους παραγωγούς γευμάτων και όχι στο μέρος της συμφωνίας που αφορά την προμήθεια έτοιμων γευμάτων σε καντίνες. Στο παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ απαριθμούνται μόνον προϊόντα κρέατος πουλερικών.

Παράδειγμα 4: Συμφωνία αφορά την παραγωγή βιώσιμων τοματών για μεταποίηση σε σάλτσες για ζυμαρικά. Το άρθρο 210α θα εφαρμόζεται μόνον στο μέρος της συμφωνίας που αφορά τις τομάτες, καθώς οι σάλτσες είναι προϊόντα εκτός του παραρτήματος Ι.

3 ΚΑΘ' ΥΛΗΝ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α

- (37) Πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των στόχων βιωσιμότητας που απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3, των προτύπων βιωσιμότητας (που καθορίζονται για την επίτευξη των εν λόγω στόχων βιωσιμότητας) και των μέτρων εφαρμογής που προβλέπονται σε συμφωνία βιωσιμότητας για την επίτευξη των εν λόγω προτύπων.

Παράδειγμα: Στόχος βιωσιμότητας θα μπορούσε να είναι η μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων ή η πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους. Το πρότυπο βιωσιμότητας που η συμφωνία βιωσιμότητας αποσκοπεί να εφαρμόσει θα μπορούσε να περιλαμβάνει τον καθορισμό μετρήσιμων στόχων υπό μορφή ποσοτικών ή ποιοτικών κριτηρίων που βαίνουν πέραν ενός υποχρεωτικού προτύπου (π.χ. μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων κατά 60 % ή χρήση καλλιέργειας εδαφοκάλυψης τον χειμώνα για την αποφυγή διάβρωσης του

εδάφους). Η συμφωνία θα μπορούσε να περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα εφαρμογής, όπως υποχρεώσεις εφαρμογής πρακτικών γεωργίας ακριβείας και παρακολούθησης των επιβλαβών οργανισμών, χρήσης ορισμένων μηχανημάτων ή στοιχείων εξοπλισμού, εφαρμογής εργαλείων διαχείρισης κινδύνων ή στήριξης της διάδοσης τεχνικών γνώσεων (συμπεριλαμβανομένων κατάρτισης, συμβουλών, συνεργασίας και ανταλλαγής γνώσεων), ψηφιακών τεχνολογιών ή πρακτικών για τη βιώσιμη διαχείριση των θρεπτικών ουσιών.

3.1 Στόχοι βιωσιμότητας οι οποίοι καλύπτονται από το άρθρο 210α

- (38) Για την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 210α, στόχος της συμφωνίας βιωσιμότητας πρέπει να είναι η επίτευξη προτύπου βιωσιμότητας το οποίο συμβάλλει στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους ακόλουθους στόχους βιωσιμότητας:
- α) περιβαλλοντικοί στόχοι, συμπεριλαμβανομένου του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν· βιώσιμη χρήση και προστασία των τοπίων, των υδάτων και του εδάφους· μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της σπατάλης τροφίμων· πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης· και προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων,
 - β) παραγωγή γεωργικών προϊόντων με τρόπους που μειώνουν τη χρήση φυτοφαρμάκων και επιτρέπουν τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από τέτοια χρήση, ή μειώνουν τον κίνδυνο της μικροβιακής αντοχής στη γεωργική παραγωγή, και
 - γ) υγεία και καλή διαβίωση των ζώων.
- (39) Τα παραδείγματα περιβαλλοντικών στόχων που απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3 στοιχείο α) είναι ενδεικτικά και μπορούν να έχουν διάφορες μορφές και διαφοροποιήσεις. Για παράδειγμα, οποιοσδήποτε περιβαλλοντικός στόχος ο οποίος επιδιώκεται από οικονομικό φορέα και έχει θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον σε σχέση με την παραγωγή, τη μεταποίηση ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων (συμπεριλαμβανομένης της διανομής) μπορεί να συνιστά στόχο βιωσιμότητας ο οποίος καλύπτεται από το άρθρο 210α. Αντιθέτως, η απαρίθμηση των στόχων στο άρθρο 210α παράγραφος 3 στοιχεία β) και γ) είναι εξαντλητική.

Παραδείγματα στόχων βιωσιμότητας οι οποίοι καλύπτονται από το άρθρο 210α

Παράδειγμα 1: Μολονότι δεν αναφέρεται ρητά στο άρθρο 210α παράγραφος 3, η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και η βελτίωση της ποιότητας του αέρα είναι ένα είδος περιβαλλοντικού στόχου. Επομένως, εμπίπτει στο άρθρο 210α παράγραφος 3 στοιχείο α).

Παράδειγμα 2: Μολονότι δεν αναφέρεται ρητά στο άρθρο 210α παράγραφος 3, η αποφυγή της ρύπανσης από πλαστικές ύλες καλύπτεται από τον στόχο της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία ή τον στόχο της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης. Επομένως, εμπίπτει στο άρθρο 210α παράγραφος 3 στοιχείο α).

Παράδειγμα 3: Ο στόχος της βιώσιμης χρήσης και προστασίας των τοπίων, των υδάτων και του εδάφους περιλαμβάνει τη βελτίωση της ανθεκτικότητας του εδάφους στη διάβρωση, την αύξηση της βιοποικιλότητας του εδάφους, τη βελτίωση της σύστασης του εδάφους και τη διασφάλιση της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, που είναι διαφορετικά είδη στόχων που σχετίζονται με τη βιώσιμη χρήση και προστασία των τοπίων, των υδάτων και του εδάφους. Πρόκειται για στόχους οι οποίοι εμπίπτουν όλοι στο άρθρο 210α παράγραφος 3 στοιχείο α).

- (40) Ένα πρότυπο βιωσιμότητας μπορεί να έχει ως σκοπό να συμβάλει στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους στόχους που καλύπτονται από το άρθρο 210α παράγραφος 3.
- (41) Για τη διευκόλυνση της αξιολόγησης της συμμόρφωσης με το άρθρο 210α, η συμφωνία συνεργασίας θα πρέπει να προσδιορίζει τον/τους στόχο/-ους βιωσιμότητας στην επίτευξη των οποίων αποσκοπεί το πρότυπο βιωσιμότητας.
- (42) Εάν σκοπός της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι να συμβάλει στην επίτευξη πολλαπλών στόχων, εκ των οποίων ορισμένοι μόνον απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3, μόνον οι στόχοι που απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3 έχουν σημασία για την αξιολόγηση του κατά πόσον η συμφωνία συνεργασίας εμπίπτει στο άρθρο 210α.
- (43) Εάν σκοπός του προτύπου βιωσιμότητας είναι να συμβάλει στην επίτευξη στόχων που δεν απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3, όπως κοινωνικών στόχων (για παράδειγμα, συνθήκες εργασίας ή υγιεινή και θρεπτική διατροφή) ή οικονομικών στόχων (για παράδειγμα, ανάπτυξη σημάτων ή δικαιότερη αμοιβή των γεωργών), οι πτυχές του προτύπου βιωσιμότητας που έχουν ως σκοπό να συμβάλουν στην επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με το άρθρο 210α (ειδικότερα όσον αφορά το αν ενδεχόμενοι περιορισμοί του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι απαραίτητοι για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας, όπως εξετάζεται στο τμήμα 5).

Παράδειγμα 1: Εάν παραγωγοί σιτηρών συνάψουν συμφωνία με μεταποιητές σιτηρών βάσει της οποίας οι παραγωγοί σιτηρών θα εφαρμόζουν βελτιωμένα χαρακτηριστικά τοπίου (φράκτες θάμνων κ.λπ.), η συμφωνία αυτή μπορεί να εμπίπτει στον στόχο προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων του άρθρου 210α παράγραφος 3 στοιχείο α), εφόσον σκοπός της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι να συμβάλει στην επίτευξη του εν λόγω στόχου.

Παράδειγμα 2: Εάν παραγωγοί μελιού και παραγωγοί υδρόμελου συμφωνήσουν να διαθέτουν στην αγορά προϊόντα τα οποία παράγονται από μέλι κυψελών στις οποίες χρησιμοποιήθηκαν μόνον μη χημικά προϊόντα για την καταπολέμηση της βαρόασης, η συμφωνία αυτή μπορεί να εμπίπτει στον στόχο της υγείας και καλής διαβίωσης των ζώων του άρθρου 210α παράγραφος 3 στοιχείο γ), εφόσον σκοπός της είναι να συμβάλει στην επίτευξη του εν λόγω στόχου.

Παράδειγμα 3: Εάν παραγωγοί σιτηρών συμφωνήσουν να εφαρμόζουν τεχνικές γεωργίας ακριβείας για τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων,

η συμφωνία αυτή μπορεί να εμπίπτει στους περιβαλλοντικούς στόχους του άρθρου 210α παράγραφος 3, εάν σκοπός της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι να συμβάλει στην επίτευξη του εν λόγω στόχου.

Παράδειγμα 4: Εάν παραγωγοί και μεταποιητές γαλακτοκομικών προϊόντων συμφωνήσουν να αναπτύξουν σήματα που διασφαλίζουν τη δικαιότερη αμοιβή των παραγωγών, αυτή η αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των επενδύσεων που επιδιώκουν περιβαλλοντικούς στόχους ή στόχους για την καλή διαβίωση των ζώων. Εάν ο στόχος στην επίτευξη του οποίου επιδιώκει να συμβάλει η συμφωνία είναι η διασφάλιση δικαιότερης αμοιβής των παραγωγών, ο συγκεκριμένος στόχος δεν θα εμπίπτει στους στόχους που απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3.

Παράδειγμα 5: Εάν παραγωγοί και μεταποιητές γαλακτοκομικών προϊόντων συμφωνήσουν να βελτιώσουν την καλή διαβίωση των ζώων και συμφωνήσουν συγχρόνως να διασφαλίσουν δίκαιες συνθήκες εργασίας για τους γεωργικούς εργάτες, μόνον οι πτυχές της συμφωνίας που έχουν ως σκοπό να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων που απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3, όπως η καλή διαβίωση των ζώων, μπορούν να υπαχθούν στην εξαίρεση του άρθρου 210α. Αντιθέτως, οι άλλες πτυχές, όπως οι δίκαιες συνθήκες εργασίας για τους γεωργικούς εργάτες, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της συγκεκριμένης αξιολόγησης.

3.2 Πρότυπα βιωσιμότητας τα οποία εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 210α

3.2.1 Στη συμφωνία βιωσιμότητας πρέπει να προσδιορίζεται ένα πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο σχετίζεται με στόχο βιωσιμότητας

- (44) Συμφωνία βιωσιμότητας η οποία πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 210α πρέπει να προσδιορίζει ένα πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο θα πρέπει να τηρούν τα μέρη της συμφωνίας προκειμένου να συμβάλουν στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους στόχους βιωσιμότητας που απαριθμούνται στο άρθρο 210α παράγραφος 3.
- (45) Το πρότυπο βιωσιμότητας πρέπει να σχετίζεται με έναν ή περισσότερους από τους στόχους βιωσιμότητας που καλύπτονται από το άρθρο 210α.
- (46) Το πρότυπο βιωσιμότητας μπορεί να είναι προϋφιστάμενο πρότυπο ή πρότυπο το οποίο καθορίστηκε για τη συμφωνία από τα μέρη της συμφωνίας ή από τρίτους.
- (47) Τα πρότυπα βιωσιμότητας μπορεί να καθορίζουν έναν στόχο ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί, μέσω της επιβολής (ή της μη επιβολής) της χρήσης ειδικών τεχνολογιών ή μεθόδων παραγωγής. Κατά συνέπεια, όσοι εφαρμόζουν τα πρότυπα βιωσιμότητας ενδέχεται όχι μόνον να πρέπει να δεσμευθούν όσον αφορά την επίτευξη του/των στόχου/-ων που τίθεται/-νται με το πρότυπο, αλλά επίσης να πρέπει να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένη τεχνολογία ή πρακτική παραγωγής για την επίτευξη του εν λόγω στόχου (για παράδειγμα, μέθοδοι προστασίας του εδάφους, πρακτικές σχετικές με τη βόσκηση των ζώων κ.λπ.).

- (48) Η εφαρμογή ενός προτύπου βιωσιμότητας ενδέχεται να οδηγήσει στη δημιουργία εθελοντικής ετικέτας, λογοτύπου ή εμπορικής ονομασίας για τα προϊόντα που πληρούν τις απαιτήσεις του προτύπου.
- (49) Μόνον το μέρος της παραγωγής που πληροί τις απαιτήσεις του προτύπου βιωσιμότητας μπορεί να υπαχθεί στην εξαίρεση του άρθρου 210α.
- (50) Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα πρότυπο βιωσιμότητας καλύπτεται από το άρθρο 210α, δεν ασκεί επιρροή το αν η συμφωνία βιωσιμότητας τυγχάνει ή έτυχε ενωσιακής ή εθνικής χρηματοδότησης.

3.2.2 *Τα πρότυπα βιωσιμότητας θα πρέπει να οδηγούν σε απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα ή, όταν αυτό δεν είναι σκόπιμο, σε παρατηρήσιμα και περιγράψιμα αποτελέσματα*

- (51) Το πρότυπο βιωσιμότητας μπορεί να θέτει ποσοτικά προσδιορισμένους στόχους ή μπορεί να καθορίζει συγκεκριμένες μεθόδους ή πρακτικές οι οποίες πρέπει να εφαρμοστούν (π.χ. μη χρήση συγκεκριμένης εισροής ή γεωργικής πρακτικής).
- (52) Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εφαρμογή προτύπου βιωσιμότητας πρέπει να είναι απτά και μετρήσιμα. Όταν δεν είναι σκόπιμο τα προκύπτοντα αποτελέσματα να μετρηθούν με αριθμητικούς όρους, για παράδειγμα, λόγω της φύσης ή του αντικειμένου του προτύπου βιωσιμότητας, τα προκύπτοντα αποτελέσματα θα πρέπει να είναι παρ' όλα αυτά παρατηρήσιμα και περιγράψιμα.

Παράδειγμα 1: Εάν ο στόχος βιωσιμότητας συνίσταται στη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, το συγκεκριμένο πρότυπο βιωσιμότητας θα μπορούσε να έχει τη μορφή μείωσης της χρήσης των φυτοφαρμάκων κατά 40 %. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να μπορεί να καταδειχθεί ότι η εφαρμογή του προτύπου έχει ως αποτέλεσμα μετρήσιμη μείωση της χρήσης των φυτοφαρμάκων.

Παράδειγμα 2: Εάν σκοπός της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι η αύξηση της βιοποικιλότητας μέσω της καλλιέργειας ορισμένων εντομόφιλων άγριων φυτών και αρχικών ποικιλιών, η μέτρηση των αποτελεσμάτων με αριθμητικούς όρους ενδέχεται να μην είναι δυνατή. Ωστόσο, οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν πρέπει να είναι περιγράψιμα (για παράδειγμα, ποια φυτά θα πρέπει να φυτευθούν, έστω και αν δεν παρέχονται αριθμητικά στοιχεία).

3.2.3 *Τα πρότυπα βιωσιμότητας πρέπει να είναι υψηλότερα από το σχετικό υποχρεωτικό πρότυπο*

- (53) Το πρότυπο βιωσιμότητας στην εφαρμογή του οποίου αποσκοπεί η συμφωνία βιωσιμότητας που εμπίπτει στο άρθρο 210α πρέπει να είναι υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Τούτο σημαίνει ότι το πρότυπο βιωσιμότητας πρέπει να επιβάλλει απαιτήσεις βιωσιμότητας οι οποίες υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται από υφιστάμενο υποχρεωτικό πρότυπο ή πρέπει να θεσπίζουν απαιτήσεις βιωσιμότητας σε περιπτώσεις στις οποίες ούτε η

ενωσιακή ούτε η εθνική νομοθεσία επιβάλλουν οποιαδήποτε απαίτηση βιωσιμότητας.

- (54) Υποχρεωτικό πρότυπο είναι το πρότυπο που θεσπίζεται σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο το οποίο καθορίζει τα επίπεδα, τις ουσίες, τα προϊόντα ή τις τεχνικές που πρέπει να επιτευχθούν ή να χρησιμοποιηθούν ή να αποφευχθούν από επιμέρους παραγωγούς ή οικονομικούς φορείς. Πρότυπα ή στόχοι που δεσμεύουν τα κράτη μέλη αλλά δεν δεσμεύουν επιμέρους επιχειρήσεις δεν είναι υποχρεωτικά πρότυπα για τους σκοπούς του άρθρου 210α.
- (55) Ανεξάρτητα από το αν οικονομικοί φορείς εκτός ΕΕ είναι μέρη συμφωνίας βιωσιμότητας, τα υποχρεωτικά πρότυπα πρέπει να νοούνται ως ενωσιακά πρότυπα ή εθνικά πρότυπα κρατών μελών της ΕΕ.
- (56) Εάν ένα εθνικό υποχρεωτικό πρότυπο είναι πιο αυστηρό ή πιο φιλόδοξο από το αντίστοιχο ενωσιακό πρότυπο, οι παραγωγοί και οι οικονομικοί φορείς που δραστηριοποιούνται στο σχετικό κράτος μέλος οφείλουν να τηρούν το συγκεκριμένο υψηλότερο εθνικό πρότυπο. Ανάλογα με το συνταγματικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους, ένα υποχρεωτικό πρότυπο μπορεί να υφίσταται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Εάν το εφαρμοστέο εθνικό υποχρεωτικό πρότυπο θεσπίζεται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, τούτο θα πρέπει να είναι το σχετικό πρότυπο.
- (57) Οι συμφωνίες βιωσιμότητας μπορεί να περιλαμβάνουν συστήματα ποιότητας τα οποία θεσπίζονται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 ή σήματα ποιότητας τα οποία υπόκεινται στη σχετική εθνική νομοθεσία, αλλά μόνον στον βαθμό που τα εν λόγω συστήματα και σήματα συνεπάγονται πρότυπα βιωσιμότητας τα οποία είναι υψηλότερα αυτών που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία.
- (58) Ελλείψει υποχρεωτικών προτύπων σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο, οι συμφωνίες βιωσιμότητας που αποσκοπούν στην αύξηση του εκ των πραγμάτων επιπέδου βιωσιμότητας θα υπερβαίνουν επίσης τα υποχρεωτικά ενωσιακά ή εθνικά πρότυπα. Το ίδιο ισχύει για τις συμφωνίες βιωσιμότητας που αποσκοπούν στην επιτάχυνση της μετάβασης ή στην πρόωρη μεταστροφή σε υποχρεωτικά ενωσιακά ή εθνικά πρότυπα τα οποία θεσπίστηκαν μεν πλην όμως δεν έχουν αρχίσει να ισχύουν ακόμη.
- (59) Οι συμφωνίες βιωσιμότητας παύουν να εμπίπτουν στο άρθρο 210α από τη στιγμή που αρχίζουν να ισχύουν ισοδύναμα ή πιο φιλόδοξα ενωσιακά ή εθνικά πρότυπα (βλ. εξέταση στο τμήμα 6.5).
- (60) Λόγω του πλήθους των ειδών και συνδυασμών υποχρεωτικών προτύπων βιωσιμότητας σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για καθέναν από τους στόχους βιωσιμότητας που καθορίζονται στο άρθρο 210α παράγραφος 3, δεν είναι δυνατόν να καταρτιστεί στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εξαντλητικός κατάλογος των προτύπων βιωσιμότητας που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία.
- (61) Ομοίως, δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ο ελάχιστος βαθμός κατά τον οποίο το πρότυπο βιωσιμότητας που θεσπίζεται πρέπει να υπερβαίνει το υποχρεωτικό πρότυπο βιωσιμότητας. Ο βαθμός κατά τον οποίο το πρότυπο βιωσιμότητας υπερβαίνει το υποχρεωτικό πρότυπο βιωσιμότητας θα πρέπει μάλλον να αξιολογείται κατά περίπτωση,

λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών του ανταγωνισμού που επιβάλλει η συμφωνία βιωσιμότητας και του κατά πόσον είναι απαραίτητοι (βλ. τμήμα 5).

Παράδειγμα 1: Βάσει της οδηγίας της ΕΕ για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, η ΕΕ θα θέσει στόχους για τη μείωση κατά 50 % τόσο της χρήσης όσο και του κινδύνου των χημικών γεωργικών φαρμάκων, συνολικά, καθώς και για τη μείωση κατά 50 % της χρήσης των «πιο επικίνδυνων» γεωργικών φαρμάκων έως το 2030. Υποθέτοντας ότι πληρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο δίκαιο της Ένωσης, οι παραγωγοί και οι μεταποιητές στον τομέα των οπωροκηπευτικών που συμφωνούν να διαθέτουν στην αγορά μόνον προϊόντα τα οποία παράγονται στο πλαίσιο προγράμματος για τη σταδιακή μείωση της χρήσης γεωργικών φαρμάκων κατά 60 % έως το 2030 θα πληρούν την απαίτηση για πρότυπο βιωσιμότητας υψηλότερο από αυτό που ορίζει το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο.

Παράδειγμα 2: Παραγωγοί και οικονομικοί φορείς συμφωνούν να μειώσουν κατά 50 % τον όγκο της σπατάλης τροφίμων κατά την παραγωγή και τη μεταποίηση μπιζελιών μέσω της βελτιστοποίησης των τεχνικών συγκομιδής, της επένδυσης σε πιο αποδοτική αποθηκευτική ικανότητα και της βελτίωσης της συσκευασίας. Δεν υπάρχει υποχρεωτικό πρότυπο βιωσιμότητας για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων σε επίπεδο ΕΕ ούτε εφαρμοστέο εθνικό πρότυπο βιωσιμότητας. Στην περίπτωση αυτή, το πρότυπο βιωσιμότητας θα είναι εκ των πραγμάτων υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία.

Παράδειγμα 3: Παραγωγοί γάλακτος και λιανοπωλητές συμφωνούν να στηρίξουν τη στροφή στην παραγωγή βιολογικού γάλακτος, όπως προσδιορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/848 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων²². Μολονότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2018/848 καθορίζει τις μεθόδους παραγωγής τις οποίες πρέπει να εφαρμόζουν οι γεωργοί για να μπορούν να επισημαίνουν τα προϊόντα τους ως βιολογικά, οι εν λόγω μέθοδοι παραγωγής δεν συνιστούν υποχρεωτικά πρότυπα σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο. Στην περίπτωση αυτή, πρότυπο το οποίο θα απαιτεί την παραγωγή γάλακτος σύμφωνα με μεθόδους βιολογικής παραγωγής θα είναι υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία.

4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

- (62) Σκοπός του παρόντος τμήματος είναι να γίνουν κατανοητά τα είδη των περιορισμών που είναι πιθανό να εμπίπτουν στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και που θα μπορούσαν, επομένως, να υπαχθούν στην εξαίρεση του άρθρου 210α, εάν πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις.
- (63) Στο παρόν τμήμα δεν εξετάζεται αν συγκεκριμένοι περιορισμοί του ανταγωνισμού οι οποίοι είναι πιθανό να εμπίπτουν στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ θα ήταν πιθανό να πληρούν τις απαιτήσεις απαλλαγής βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Εξάλλου, στο παρόν τμήμα δεν εξετάζεται

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2018/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 1).

διεξοδικά το πότε οι συμφωνίες βιωσιμότητας περιορίζουν ή δεν περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

4.1 Τι είναι περιορισμός του ανταγωνισμού;

- (64) Βασική έννοια για την κατανόηση του περιορισμού του ανταγωνισμού είναι η έννοια των «παραμέτρων του ανταγωνισμού». Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν στον ανταγωνισμό παρέχοντας στους πελάτες μια προσφορά η οποία είναι ελκυστικότερη από τις προσφορές εναλλακτικών προμηθευτών υπό συγκεκριμένες περιστάσεις. Μολονότι η τιμή μπορεί να είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για ορισμένους αγοραστές, άλλοι παράγοντες μπορεί επίσης να διαδραματίζουν κάποιον ρόλο. Για παράδειγμα, ένας προμηθευτής μπορεί να προσφέρει προϊόν καλύτερης ποιότητας, καλύτερα χαρακτηριστικά, μεγαλύτερη ποικιλία, καλύτερη εξυπηρέτηση ή περισσότερη καινοτομία κ.λπ. Ορισμένοι παράγοντες ενδέχεται να επηρεάζουν την ικανότητα του προμηθευτή να μειώσει την τιμή του ή να βελτιώσει χαρακτηριστικά του προϊόντος, όπως η ικανότητα του προμηθευτή να παράγει συγκεκριμένο επίπεδο εκροών σε χαμηλότερο κόστος από τους ανταγωνιστές του, πιο αποδοτικές μέθοδοι παραγωγής και τεχνολογίες, πηγές εφοδιασμού, μεταφορά και εφοδιαστική και ούτω καθεξής. Όλοι αυτοί οι σχετικοί και μη σχετικοί με την τιμή παράγοντες καλούνται από κοινού «παραμέτροι του ανταγωνισμού».
- (65) Μια συμφωνία περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ εάν είναι πιθανό να έχει αντίκτυπο στις σχετικές παραμέτρους του ανταγωνισμού σε συγκεκριμένη αγορά. Μια συμφωνία μπορεί να περιορίζει τον ανταγωνισμό επειδή περιέχει ρητή ή σιωπηρή υποχρέωση μη ανταγωνισμού σε σχέση με μία ή περισσότερες παραμέτρους του ανταγωνισμού, αλλά μπορεί επίσης να περιορίζει τον ανταγωνισμό μέσω της μείωσης του συναγωνισμού μεταξύ των μελών της συμφωνίας ή μεταξύ αυτών και τρίτων²³. Στο παράρτημα Ε παρέχεται επισκόπηση ορισμένων από τα κύρια είδη περιορισμών του ανταγωνισμού που μπορεί να περιέχονται σε συμφωνίες βιωσιμότητας, καθώς και του τρόπου με τον οποίο τα διάφορα είδη περιορισμού ενδέχεται να εφαρμόζονται στην πράξη.
- (66) Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμφωνία βιωσιμότητας περιορίζει εκ φύσεως τον ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, συμφωνία μεταξύ ομάδας ανταγωνιστικών επιχειρήσεων καθεμία εκ των οποίων θα επιβάλλει τις ίδιες τιμές στους αντίστοιχους πελάτες της είναι εγγενώς πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό.
- (67) Σε άλλες περιπτώσεις, μολονότι η συμφωνία βιωσιμότητας δεν περιορίζει εκ φύσεως τον ανταγωνισμό, η συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να έχει, παρ' όλα αυτά, ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το αν η συμφωνία βιωσιμότητας είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό θα

²³ Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 97) (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ). Η παραπομπή στο άρθρο 81 παράγραφος 3 στον τίτλο οφείλεται στο γεγονός ότι η ανακοίνωση είναι προγενέστερη της Συνθήκης της Λισαβόνας. Μετά την έκδοση της Συνθήκης της Λισαβόνας, το άρθρο 81 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έγινε το άρθρο 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

εξαρτάται από αρκετούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων του ποσοστού της αγοράς που επηρεάζεται από τη συμφωνία βιωσιμότητας ή του κατά πόσον υπάρχουν άλλες επιχειρήσεις οι οποίες θα ήταν σε θέση να αρχίσουν να παράγουν ανταγωνιστικά προϊόντα. Τούτο επειδή, εάν υπάρχουν αρκετοί παραγωγοί που δεν καλύπτονται από τη συμφωνία βιωσιμότητας, οι πελάτες θα συνεχίσουν να έχουν ανταγωνιστικές εναλλακτικές δυνατότητες και, επομένως, η συγκεκριμένη συμφωνία βιωσιμότητας δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό.

- (68) Μια συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να περιέχει περισσότερους περιορισμούς του ανταγωνισμού. Για παράδειγμα, μια πρωτοβουλία για την καλή διαβίωση των ζώων ενδέχεται να περιλαμβάνει συγκεκριμένη συμφωνία σχετικά με υποχρεωτική εισφορά η οποία θα καταβληθεί στους γεωργούς που πληρούν ορισμένα κριτήρια καλής διαβίωσης των ζώων (η συμφωνία σχετικά με την εισφορά είναι συμφωνία σχετικά με συνιστώσα της τιμής). Τα εν λόγω κριτήρια ενδέχεται να περιλαμβάνουν επίσης απαιτήσεις για τον χώρο που διατίθεται στα επιμέρους ζώα, οι οποίες θα μπορούσαν να μειώσουν τον αριθμό ζώων που μπορούν να εκτραφούν (περιορισμός όσον αφορά τις εκροές), ή μπορεί να προσδιορίζουν συγκεκριμένες διατροφικές απαιτήσεις (περιορισμός όσον αφορά τις εισροές).
- (69) Προκειμένου η συμφωνία βιωσιμότητας να εμπίπτει στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, το πλήθος των περιορισμών του ανταγωνισμού που περιέχονται σε αυτήν δεν ασκεί επιρροή, εφόσον η συμφωνία περιέχει τουλάχιστον έναν περιορισμό του ανταγωνισμού.

Παράδειγμα 1: Για τη μείωση της ρύπανσης και την προστασία των υδάτινων συστημάτων, οι καλλιεργητές σόγιας σε μια περιοχή θέλουν να παύσουν να χρησιμοποιούν χημικά λιπάσματα. Ωστόσο, δεδομένου κάτι τέτοιο είναι πιθανό να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της απόδοσης της καλλιέργειας, οι γεωργοί ανησυχούν για το ενδεχόμενο απώλειας εσόδων εάν θεσπίσουν την πρωτοβουλία αυτή μεμονωμένα. Επομένως, συμφωνούν από κοινού ότι θα παύσουν να χρησιμοποιούν τα λιπάσματα και ότι θα αυξήσουν τις τιμές τους ανά τόνο προκειμένου να διατηρήσουν το ίδιο επίπεδο κερδοφορίας.

Η συγκεκριμένη συμφωνία βιωσιμότητας περιορίζει τον ανταγωνισμό μέσω του περιορισμού της ικανότητας των συμμετεχόντων να καθορίσουν τις δικές τους τιμές πώλησης.

Παράδειγμα 2: Ομάδα γεωργών οι οποίοι επιθυμούν να παύσουν να χρησιμοποιούν χημικά λιπάσματα δημιουργούν ένα σήμα ποιότητας για τη «βιώσιμη σόγια» η οποία παράγεται χωρίς τη χρήση χημικών λιπασμάτων. Η εξάλειψη της χρήσης χημικών λιπασμάτων είναι πιθανό να μειώσει τις αποδόσεις και, επομένως, μπορεί να μειώσει το γεωργικό εισόδημα. Επομένως, η ομάδα πραγματοποιεί σημαντικές επενδύσεις για την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με το σήμα ποιότητας και τα περιβαλλοντικά οφέλη της εξάλειψης των χημικών λιπασμάτων, προκειμένου να πείσει τους καταναλωτές ότι η «βιώσιμη σόγια» έχει μεγαλύτερη αξία από τη σόγια που παράγεται με τη χρήση χημικών λιπασμάτων. Κάθε γεωργός ο οποίος πιστοποιεί ότι η σόγια του παράγεται χωρίς τη χρήση χημικών λιπασμάτων μπορεί να συμμετάσχει στο

καθεστώς και μπορεί να αποχωρήσει από αυτό οποτεδήποτε. Αντίθετα με το παράδειγμα 1, δεν προβλέπεται κανένας καθορισμός τιμών.

Στο παρόν παράδειγμα, η συμφωνία βιωσιμότητας δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Το καθεστώς ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού εάν μεγάλος αριθμός παραγωγών σόγιας προσχωρήσει σε αυτό, περιορίζοντας ουσιαστικά την ικανότητα των πελατών που δεν επιθυμούν να αγοράσουν «βιώσιμη σόγια» να μην αγοράσουν τέτοια σόγια. Ωστόσο, εάν ο αριθμός των παραγωγών σόγιας που προσχωρεί στο καθεστώς είναι περιορισμένος (π.χ. παραγωγοί που αντιπροσωπεύουν λιγότερο από 10 % της προσφοράς), τυχόν περιορισμός του ανταγωνισμού είναι πιθανό να είναι αμελητέος, καθώς η προκύπτουσα μείωση των επιπέδων εκροών δεν θα είναι σημαντική, οι δε πελάτες θα εξακολουθήσουν να έχουν εναλλακτικές δυνατότητες εάν δεν επιθυμούν ή δεν είναι σε θέση να πληρώσουν ακριβότερα για τη βιώσιμη σόγια.

4.2 Τι δεν είναι περιορισμός του ανταγωνισμού

- (70) Δεν εμπίπτουν όλες οι συμφωνίες βιωσιμότητας μεταξύ ανταγωνιστών στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Όταν τέτοιες συμφωνίες βιωσιμότητας δεν επηρεάζουν παραμέτρους του ανταγωνισμού, όπως τις τιμές, την ποσότητα, την ποιότητα, την επιλογή ή την καινοτομία, δεν είναι πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Τα ακόλουθα παραδείγματα είναι ενδεικτικά και δεν έχουν εξαντλητικό χαρακτήρα.
- (71) Πρώτον, οι συμφωνίες βιωσιμότητας που δεν αφορούν την οικονομική δραστηριότητα των ανταγωνιστών, αλλά την εσωτερική εταιρική συμπεριφορά τους, δεν είναι πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, οι ανταγωνιστές μπορεί να επιδιώξουν να ενισχύσουν τη συνολική φήμη του κλάδου όσον αφορά την περιβαλλοντική ευθύνη και να συμφωνήσουν, για τον σκοπό αυτό, τη λήψη μέτρων για την εξάλειψη των πλαστικών μίας χρήσης στις εγκαταστάσεις τους, τη μη υπέρβαση ορισμένων θερμοκρασιών περιβάλλοντος στα κτίρια ή τον περιορισμό του όγκου ημερήσιων εκτυπώσεων.
- (72) Δεύτερον, συμφωνίες βιωσιμότητας για τη δημιουργία βάσης δεδομένων που θα περιέχει πληροφορίες σχετικά με προμηθευτές που διαθέτουν βιώσιμες αλυσίδες αξίας, χρησιμοποιούν βιώσιμες διαδικασίες παραγωγής και παρέχουν βιώσιμες εισροές ή σχετικά με διανομείς που πωλούν προϊόντα με βιώσιμο τρόπο, οι οποίες δεν επιβάλλουν στα μέρη να αγοράζουν από τους εν λόγω προμηθευτές ή να πωλούν στους εν λόγω διανομείς, δεν είναι πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- (73) Τρίτον, συμφωνίες βιωσιμότητας μεταξύ ανταγωνιστών οι οποίες αφορούν τη διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε ολόκληρο τον κλάδο ή εκστρατειών ευαισθητοποίησης των πελατών σχετικά με το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της κατανάλωσής τους, όταν οι εν λόγω εκστρατείες δεν συνιστούν από κοινού διαφήμιση συγκεκριμένων προϊόντων, δεν είναι πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

- (74) Εάν η συμφωνία βιωσιμότητας δεν περιορίζει τον ανταγωνισμό, το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν θα έχει εφαρμογή και, επομένως, η συμφωνία βιωσιμότητας δεν θα χρειάζεται να υπαχθεί στην εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 210α. Στις περιπτώσεις αυτές, τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας θα μπορούν να εφαρμόσουν ελεύθερα τη συμφωνία.

5 Ο ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α

5.1 Εισαγωγή

- (75) Το άρθρο 210α παράγραφος 1 προβλέπει ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες που σχετίζονται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων και αποσκοπούν στην εφαρμογή προτύπου βιωσιμότητας υψηλότερου από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία, εάν οι εν λόγω συμφωνίες επιβάλλουν μόνο περιορισμούς του ανταγωνισμού που είναι «απαραίτητοι» για την επίτευξη του εν λόγω προτύπου. Επομένως, ο απαραίτητος χαρακτήρας είναι μια από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι οικονομικοί φορείς προκειμένου να μπορούν να υπαχθούν στην εξαίρεση του άρθρου 210α.
- (76) Στην παρούσα ενότητα εξηγείται η έννοια του απαραίτητου χαρακτήρα στο πλαίσιο του άρθρου 210α. Παρέχεται καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της προϋπόθεσης του απαραίτητου χαρακτήρα σε διάφορους περιορισμούς του ανταγωνισμού ανάλογα με το πρότυπο βιωσιμότητας του οποίου η εφαρμογή επιδιώκεται. Στόχος της παρούσας ενότητας δεν είναι ο καθορισμός συγκεκριμένων μορφών και ειδών περιορισμών που τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν ή δεν μπορούν να εφαρμόσουν με τις συμφωνίες βιωσιμότητας που συνάπτουν, αλλά μάλλον ο καθορισμός μιας μεθοδολογίας για την αξιολόγηση των περιστάσεων στις οποίες τα κύρια είδη περιορισμών θα είναι πιθανό να είναι απαραίτητα για την επίτευξη της εφαρμογής ενός προτύπου βιωσιμότητας, καθώς και η παρουσίαση της μεθοδολογίας αυτής μέσω ενδεικτικών παραδειγμάτων.
- (77) Προτού αξιολογήσουν αν περιορισμός του ανταγωνισμού ο οποίος προκύπτει από συμφωνία βιωσιμότητας είναι απαραίτητος, τα μέρη πρέπει να εξακριβώσουν εάν υπάρχει όντως περιορισμός του ανταγωνισμού (όπως εξηγήθηκε στο προηγούμενο τμήμα). Εάν η σχετική συμφωνία βιωσιμότητας δεν περιορίζει τον ανταγωνισμό, δεν συντρέχει λόγος εξέτασης του απαραίτητου χαρακτήρα. Στις περιπτώσεις αυτές, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να εφαρμόσουν χωρίς άλλη διαδικασία τη συμφωνία βιωσιμότητας.
- (78) Τέλος, ο απαραίτητος χαρακτήρας των περιορισμών του ανταγωνισμού στο πλαίσιο του άρθρου 210α πρέπει να αξιολογείται σε σχέση με την επίτευξη του προτύπου που προσδιορίζεται στη συμφωνία βιωσιμότητας. Η επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας μπορεί να σημαίνει είτε την παραγωγή είτε το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων σύμφωνα με το πρότυπο.

5.2 Η έννοια του απαραίτητου χαρακτήρα

- (79) Η έννοια του απαραίτητου χαρακτήρα δεν είναι άγνωστη στο δίκαιο του ανταγωνισμού της Ένωσης. Το άρθρο 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι η απαγόρευση του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ μπορεί να κηρυχθεί ανεφάρμοστη σε συμφωνίες οι οποίες συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, και οι οποίες: i) δεν επιβάλλουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς *μη απαραίτητους* για την επίτευξη των στόχων αυτών και ii) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.
- (80) Η έννοια του απαραίτητου χαρακτήρα κατά το άρθρο 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ επεξηγείται περαιτέρω στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ καθώς και στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (81) Λόγω της παρόμοιας διατύπωσης του άρθρου 210α και του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, το κριτήριο καθορισμού του κατά πόσον ένας περιορισμός είναι απαραίτητος βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ αποτελεί χρήσιμη αφετηρία για τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το άρθρο 210α. Ωστόσο, όπως θα εξηγηθεί αναλυτικότερα στη συνέχεια, υπάρχουν ορισμένες βασικές διαφορές μεταξύ των δύο άρθρων, λόγω των οποίων το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα διαφέρει κατ' ανάγκη μεταξύ αυτών.
- (82) Στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ περιγράφεται ένα κριτήριο δύο σταδίων βάσει του οποίου εξακριβώνεται αν οι περιορισμοί του ανταγωνισμού είναι απαραίτητοι. Στο πρώτο στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου εξετάζεται αν *η συμφωνία* καθεαυτήν (ήτοι η συμφωνία που εμπίπτει στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ) είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας που δημιουργείται από τη συμφωνία, ενώ στο δεύτερο στάδιο αξιολογείται αν *οι επιμέρους περιορισμοί* του ανταγωνισμού που απορρέουν από τη συμφωνία είναι επίσης ευλόγως αναγκαίοι για την επίτευξη της εν λόγω βελτίωσης της αποτελεσματικότητας.
- (83) Μολονότι η αξιολόγηση του απαραίτητου χαρακτήρα βάσει του άρθρου 210α εφαρμόζει επίσης κριτήριο δύο σταδίων, το εν λόγω κριτήριο δεν μπορεί, ωστόσο, να εφαρμοστεί με τον ίδιο τρόπο όπως το κριτήριο δύο σταδίων βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Οι συννομοθέτες της ΕΕ (ήτοι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο) θέσπισαν το άρθρο 210α προκειμένου να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο το οποίο αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ²⁴. Λόγω της σημασίας της επίτευξης ορισμένων προτύπων βιωσιμότητας στον τομέα της γεωργίας, οι συννομοθέτες της ΕΕ θεώρησαν ότι, για να μπορεί η συμφωνία βιωσιμότητας να υπαχθεί στην εξαίρεση του άρθρου 210α, θα πρέπει να πληροί διαφορετικές προϋποθέσεις από

²⁴ Βάσει του άρθρου 42 της ΣΛΕΕ, οι διατάξεις του κεφαλαίου της Συνθήκης που αφορά τους κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο γεωργικών προϊόντων μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

εκείνες που απαιτούνται για να υπαχθεί σε εξαίρεση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Για παράδειγμα, η εξαίρεση βάσει του άρθρου 210α δεν απαιτεί από τα μέρη της συμφωνίας να διασφαλίζουν ότι οι καταναλωτές λαμβάνουν δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει από τη σχετική συμφωνία βιωσιμότητας, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, το κριτήριο ελέγχου για την αξιολόγηση της φύσης και της έντασης ενός περιορισμού του ανταγωνισμού βάσει του άρθρου 210α είναι διαφορετικό από ό,τι βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Τούτο σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 210α, περιορισμοί που θα θεωρούνταν σοβαροί περιορισμοί βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (όπως συμφωνίες για τον καθορισμό των τιμών ή τη μείωση των εκροών) μπορεί να θεωρηθούν «απαραίτητοι», εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται κατωτέρω, ενώ οι εν λόγω περιορισμοί δεν θα ήταν πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

5.3 Στάδιο 1 – Ο απαραίτητος χαρακτήρας της συμφωνίας βιωσιμότητας

- (84) Στο πρώτο στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα, στο πλαίσιο του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, εξετάζεται αν η συμφωνία βιωσιμότητας καθεαυτή είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας που δημιουργεί η συμφωνία. Κατ' αναλογία, στο πλαίσιο του άρθρου 210α, στο πρώτο στάδιο εξετάζεται αν η συμφωνία βιωσιμότητας είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας που επιδιώκεται με τη συμφωνία. Τούτο σημαίνει ότι η επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας θα πρέπει να αφορά «ειδικά» τη συγκεκριμένη συμφωνία. Οι πρακτικές συνέπειες αυτού εξηγούνται στο παρόν τμήμα στο οποίο εξετάζεται το «στάδιο 1».
- (85) Γενικά, επισημαίνεται ότι η φύση του άρθρου 210α προϋποθέτει ότι μια συμφωνία βιωσιμότητας θα έχει μία ή περισσότερες διατάξεις. Κατ' ελάχιστον, κάθε συμφωνία βιωσιμότητας θα περιέχει μια διάταξη βάσει της οποίας οικονομικοί φορείς συμφωνούν να επιδιώξουν την από κοινού εφαρμογή ενός προτύπου βιωσιμότητας το οποίο είναι υψηλότερο από αυτό που ορίζουν οι υποχρεωτικοί ενωσιακοί ή εθνικοί κανόνες. Επιπλέον της συμφωνίας σχετικά με το πρότυπο βιωσιμότητας, οι οικονομικοί φορείς ενδέχεται να πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με ένα ή περισσότερα άλλα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων για την αποτελεσματική ανάπτυξη ή εφαρμογή του προτύπου βιωσιμότητας. Οι εν λόγω διατάξεις μπορεί να αφορούν παραμέτρους του ανταγωνισμού, για παράδειγμα, την τιμή στην οποία πωλείται το προϊόν, την τιμή των εισροών που απαιτούνται για την παραγωγή του, την ποσότητα του προϊόντος που θα παραχθεί, τον τρόπο διανομής ή εμπορικής διάθεσης του προϊόντος, την πιστοποίηση του προϊόντος κ.λπ.
- (86) Κατά την αξιολόγηση του απαραίτητου χαρακτήρα συμφωνίας βιωσιμότητας, κάθε διάταξη της συμφωνίας πρέπει να αξιολογείται χωριστά. Για παράδειγμα, σε μια ορισμένη συμφωνία βιωσιμότητας, οι διατάξεις σχετικά με την τιμή μπορεί να είναι ευλόγως αναγκαίες για την επίτευξη συγκεκριμένου προτύπου βιωσιμότητας, ενώ άλλες διατάξεις (π.χ. σχετικά με τις εκροές) μπορεί να μην

είναι ευλόγως αναγκαίες. Τούτο συμβαίνει είτε επειδή το πρόβλημα το οποίο επιδιώκει να αντιμετωπίσει η διάταξη που αφορά τις εκροές μπορεί να επιλυθεί αποτελεσματικά από τα μέρη μονομερώς, και όχι μέσω συνεργασίας, είτε επειδή το συγκεκριμένο πρόβλημα θα μπορούσε επίσης να αντιμετωπιστεί με διατάξεις που περιορίζουν λιγότερο τον ανταγωνισμό.

- (87) Ωστόσο, οι οικονομικοί φορείς πρέπει επίσης να εξετάζουν τη συμφωνία βιωσιμότητας στο σύνολό της, προκειμένου να αξιολογήσουν αν η εφαρμογή των διαφόρων διατάξεων στο σύνολό τους επιτυγχάνει το συγκεκριμένο πρότυπο βιωσιμότητας. Τούτο εξετάζεται περαιτέρω στα σημεία 5.3.1 και 5.3.2.
- (88) Επιπλέον, όσο πιο οριακή είναι η βελτίωση του προτύπου βιωσιμότητας την οποία οι οικονομικοί φορείς επιδιώκουν να επιτύχουν (σε σύγκριση με ό,τι ορίζει ήδη η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία), τόσο λιγότερο πιθανό θα είναι να απαιτείται συνεργασία των οικονομικών φορέων ή να απαιτείται οι επιλεγέντες περιορισμοί να είναι σοβαρότερης φύσης ή μεγαλύτερης έντασης.

Παράδειγμα 1: Παραγωγοί σταφυλιών που δραστηριοποιούνται με χαμηλό περιθώριο κέρδους και βρίσκονται σε συγκεκριμένοι περιοχή αποφασίζουν από κοινού να μειώσουν τη χρήση χημικών φυτοφαρμάκων κατά 52 %, ενώ το πρότυπο που ορίζει η νομοθεσία απαιτεί μείωση μόνον κατά 50 %. Αποφασίζουν να επιτύχουν την εν λόγω μείωση αγοράζοντας βιολογικά φυτοφάρμακα, αντί χημικών φυτοφαρμάκων. Το πρόσθετο κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι παραγωγοί για την αγορά βιολογικών φυτοφαρμάκων είναι ελαφρώς υψηλότερο από το κόστος με το οποίο θα επιβαρύνονταν για την αγορά χημικών φυτοφαρμάκων. Για την επίτευξη του προτύπου, οι παραγωγοί συμφωνούν από κοινού καθορισμένη τιμή, στην οποία θα πωλούν τα πιο βιώσιμα σταφύλια. Δεδομένου ότι τα βιολογικά φυτοφάρμακα είναι ελαφρώς πιο δαπανηρά και οι παραγωγοί δραστηριοποιούνται με χαμηλό περιθώριο κόστους και, επομένως, δεν έχουν κίνητρο να επιβαρυνθούν μεμονωμένα με το εν λόγω κόστος, η συνεργασία είναι πιθανό να είναι αναγκαία. Ωστόσο, η συλλογική συμφωνία επιβολής καθορισμένης τιμής στα επόμενα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού δεν είναι πιθανό να είναι αναγκαία, λαμβανομένης υπόψη της οριακής βελτίωσης της βιωσιμότητας την οποία επιδιώκει η συμφωνία. Μολονότι η συμφωνία σχετικά με καθορισμένη τιμή θα παράσχει επαρκή ανταμοιβή στους παραγωγούς και θα διασφαλίσει την επίτευξη του προτύπου, φαίνεται ότι υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα η οποία περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό. Στην περίπτωση αυτή, η απλή συμφωνία από κοινού μείωσης της χρήσης των φυτοφαρμάκων κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες φαίνεται να είναι ο τρόπος επίτευξης του προτύπου που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι το πρόσθετο κόστος αγοράς βιολογικών φυτοφαρμάκων είναι μικρό και ότι θα επιβαρυνθούν με αυτό όλοι οι παραγωγοί της περιοχής. Με τον τρόπο αυτό θα αποτραπεί μια κατάσταση στην οποία ορισμένοι παραγωγοί δεν θα είναι πλέον ανταγωνιστικοί λόγω της επιβάρυνσής τους με πρόσθετο κόστος.

Παράδειγμα 2: Για τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των κοτόπουλων που εκτρέφονται για το κρέας τους, παραγωγοί συμφωνούν να διενεργούν ετήσιους ελέγχους της ποιότητας του νερού που καταναλώνουν τα κοτόπουλα. Στόχος των

ελέγχων είναι να αξιολογηθεί το επίπεδο επιμολυντικών ουσιών στο νερό, όπως βαρέων μετάλλων και χημικών ουσιών, και να αντιμετωπιστούν τα υπερβολικά επίπεδα τέτοιων επιμολυντικών ουσιών, εφόσον εντοπιστούν. Στο πλαίσιο της συμφωνίας, οι παραγωγοί πρέπει να διενεργούν τους ελέγχους οι ίδιοι χρησιμοποιώντας εξοπλισμό ο οποίος είναι οικονομικά προσιτός, πρέπει να αγοραστεί μόνον άπαξ και δεν απαιτεί επιστημονική εμπειρογνωσία για τη χρήση του. Δεν υπάρχει συγκεκριμένο ενωσιακό ή εθνικό πρότυπο το οποίο να απαιτεί τη διενέργεια τέτοιων ελέγχων, πέραν της γενικής απαίτησης χορήγησης πόσιμου νερού στα ζώα. Λόγω των ετήσιων ελέγχων του νερού, το κόστος παραγωγής αυξάνεται ελαφρώς. Ως εκ τούτου, οι παραγωγοί κρέατος πουλερικών συμφωνούν με αγοραστές υποχρεώσεις αποκλειστικής αγοράς κρέατος πουλερικών, προκειμένου να ανακτήσουν το πρόσθετο κόστος μέσω της διασφάλισης της αγοράς της παραγωγή τους. Η συνεργασία των παραγωγών κρέατος πουλερικών δεν είναι πιθανό να είναι αναγκαία, δεδομένου ότι η βελτίωση όσον αφορά την καλή διαβίωση των ζώων φαίνεται να είναι οριακή. Κάθε παραγωγός θα μπορούσε να επιτύχει αποτελεσματικά το πρότυπο μεμονωμένα, καθώς οι παραγωγοί δεν χρειάζονται τις γνώσεις ή την εμπειρογνωσία άλλων παραγωγών. Επιπλέον, ένας μεμονωμένος παραγωγός θα μπορούσε να επιτύχει το πρότυπο βιωσιμότητας χωρίς να επιβαρυνθεί με σημαντικό πρόσθετο κόστος το οποίο θα τον περιήγε διαφορετικά σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλους παραγωγούς, οι οποίοι θα εφαρμόζαν επίσης το πρότυπο. Εξάλλου, ακόμη και αν η συνεργασία θεωρούνταν αναγκαία, δεν είναι πιθανό να είναι απαραίτητο οι παραγωγοί να συμφωνήσουν με τους αγοραστές υποχρεώσεις αποκλειστικής αγοράς, λαμβανομένου υπόψη του σχετικά χαμηλού κόστους με το οποίο θα επιβαρυνθούν οι παραγωγοί για τον έλεγχο της ποιότητας του νερού.

- (89) Τέλος, ο απαραίτητος χαρακτήρας του περιορισμού πρέπει να αξιολογηθεί στο πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται η συμφωνία βιωσιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη τη διάρθρωση της αγοράς, τους οικονομικούς κινδύνους που σχετίζονται με τη συμφωνία βιωσιμότητας και τα κίνητρα των μερών. Όσο πιο αβέβαιη είναι η επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας που αφορά η συμφωνία, τόσο πιο πιθανό είναι ένας περιορισμός του ανταγωνισμού να είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση της επίτευξης του προτύπου.

5.3.1 Μπορεί το πρότυπο βιωσιμότητας να επιτευχθεί εξίσου μέσω μεμονωμένων ενεργειών;

- (90) Προκειμένου να διαπιστωθεί αν μια συμφωνία βιωσιμότητας είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη ενός προτύπου βιωσιμότητας, πρέπει να αξιολογηθεί αν τα μέρη μπορούν να επιτύχουν το πρότυπο βιωσιμότητας μεμονωμένα, ενεργώντας ατομικά, αντί μέσω συνεργασίας. Επομένως, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να προσδιορίζουν τους λόγους για τους οποίους πρέπει να συνεργαστούν και τους λόγους που τους εμποδίζουν να επιτύχουν μεμονωμένα το πρότυπο. Κατά την εν λόγω αξιολόγηση, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες της αγοράς και την επιχειρηματική πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν οι οποίες έχουν σημασία για την επίτευξη του σχετικού προτύπου βιωσιμότητας. Σε περιπτώσεις στις οποίες ένα πρότυπο βιωσιμότητας θα μπορούσε να επιτευχθεί

μέσω ατομικών ενεργειών, αλλά οι οικονομικοί φορείς θα μπορούσαν να το επιτύχουν ταχύτερα και με μικρότερο κόστος και μικρότερη προσπάθεια μέσω συνεργασίας, η συνεργασία μπορεί να είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη του προτύπου, μολονότι οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει παρ' όλα αυτά να διασφαλίσουν ότι τυχόν περιορισμοί του ανταγωνισμού που περιέχονται στη συμφωνία είναι επίσης απαραίτητοι, όπως εξηγείται στο τμήμα 5.4.2.

- (91) Για παράδειγμα, εάν παραγωγοί γεωργικών προϊόντων δεν είναι σε θέση να επιτύχουν ένα πρότυπο βιωσιμότητας επειδή δεν διαθέτουν την αναγκαία πείρα ή τις αναγκαίες γνώσεις σε συγκεκριμένο τομέα, η συνεργασία με άλλους οικονομικούς φορείς σε διαφορετικά επίπεδα της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού που διαθέτουν τέτοια πείρα ή τέτοιες γνώσεις θα μπορούσε να είναι απαραίτητη. Ωστόσο, εάν οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν εύκολα τέτοιες γνώσεις μεμονωμένα χωρίς να απαιτείται σημαντική επένδυση από άποψη χρόνου ή χρημάτων, δεν είναι πιθανό ότι θα χρειάζεται να συνεργαστούν για την επίτευξη του προτύπου.
- (92) Ομοίως, εάν οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων δεν έχουν κίνητρο για την καταβολή του αναγκαίου κόστους ή την πραγματοποίηση των επενδύσεων υποδομής που απαιτούνται για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας, επειδή δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσουν το εν λόγω κόστος ή την εν λόγω επένδυση, ή δεν μπορούν να επιβαρυνθούν με το εν λόγω κόστος ή τις εν λόγω επενδύσεις μεμονωμένα, η συνεργασία με άλλους οικονομικούς φορείς σε διαφορετικά επίπεδα της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού οι οποίοι είναι πρόθυμοι να συγχρηματοδοτήσουν την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας μπορεί να είναι απαραίτητη για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας. Αντιθέτως, εάν η επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας απαιτεί επένδυση το ύψος της οποίας δεν αυξάνει ουσιαδώς την εποχιακή ή ετήσια επένδυση την οποία οι παραγωγοί θα πραγματοποιούσαν για τη συμβατική παραγωγή τους, η συνεργασία μεταξύ παραγωγών μπορεί να μην είναι απαραίτητη.
- (93) Επιπλέον, εάν η παραγωγή ή το εμπόριο ενός προϊόντος με πιο βιώσιμο τρόπο είναι επικερδής μόνον εάν περισσότερα προϊόντα αποτελούν αντικείμενο βιώσιμης παραγωγής ή εμπορίου, συμφωνία μεταξύ οικονομικών φορέων σύμφωνα με την οποία θα παράγουν ή θα εμπορεύονται όλοι το συγκεκριμένο προϊόν με βιώσιμο τρόπο θα μπορούσε να θεωρηθεί απαραίτητη. Σχετικό παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η χρήση λογοτύπων/ετικετών για τον προσδιορισμό των προϊόντων που πληρούν ορισμένες απαιτήσεις βιωσιμότητας, αυξάνοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, ή η χρήση πλατφόρμας που θα παρείχε στους παραγωγούς τη δυνατότητα κοινής χρήσης καινοτόμου εξοπλισμού και επιμερισμού του κόστους αγοράς/διατήρησης τέτοιου εξοπλισμού, με σκοπό την παραγωγή με πιο βιώσιμο τρόπο. Στην πρώτη περίπτωση, όσο περισσότεροι παραγωγοί παράγουν με βιώσιμο τρόπο και χρησιμοποιούν το αντίστοιχο λογότυπο, τόσο πιο πιθανό είναι οι λιανοπωλητές και οι καταναλωτές να θεωρούν το λογότυπο αξιόπιστο, γεγονός που με τη σειρά του βελτιώνει τη δυνητική οικονομική απόδοση για τους παραγωγούς που πωλούν προϊόντα που φέρουν το λογότυπο. Στη δεύτερη περίπτωση, όσο περισσότεροι παραγωγοί συμφωνούν να κάνουν χρήση της πλατφόρμας και να

διαθέτουν τον εξοπλισμό τους σε άλλους παραγωγούς, τόσο πιο επωφελής είναι η συμμετοχή στην πλατφόρμα για κάθε επιμέρους παραγωγό.

- (94) Ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες οι οικονομικοί φορείς πρέπει να συνεργαστούν επειδή διαφορετικά θα υπήρχε κίνδυνος, ελλείψει συνεργασίας, κάθε οικονομικός φορέας να διαθέτει σημαντικούς πόρους και χρόνο για την ανάπτυξη διαφορετικών μεθόδων παραγωγής με σκοπό την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας.
- (95) Αντιθέτως, ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η από κοινού ανάπτυξη μεθόδου παραγωγής δεν συνεπάγεται βελτίωση της αποτελεσματικότητας και στις οποίες η ατομική ανάπτυξη μεθόδου παραγωγής από έναν μεμονωμένο παραγωγό δημιουργεί μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία μέσω της ταχύτερης επίτευξης του προτύπου ως αποτέλεσμα του ανταγωνισμού με άλλους οικονομικούς φορείς. Ενδέχεται να υπάρχουν επίσης περιπτώσεις στις οποίες η συνεργασία δεν θα παρέχει στους οικονομικούς φορείς τη δυνατότητα να επιτύχουν το πρότυπο βιωσιμότητας με σημαντικά μικρότερη επένδυση στον απαιτούμενο χρόνο ή με λιγότερους πόρους σε σύγκριση με την ατομική επίτευξη του προτύπου. Στις περιπτώσεις αυτές, η συνεργασία ενδέχεται να μην θεωρείται απαραίτητη.
- (96) Ενδέχεται να υπάρχουν επίσης περιπτώσεις στις οποίες οι οικονομικοί φορείς πρέπει να συνεργαστούν για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την έλλειψη ενημέρωσης των καταναλωτών σχετικά με τα χαρακτηριστικά βιωσιμότητας των προϊόντων που αγοράζουν. Η μεμονωμένη δράση ενδέχεται να μην μπορεί να επιστήσσει αποτελεσματικά την προσοχή των καταναλωτών στο ζήτημα και να τους πείσει να αγοράζουν πιο βιώσιμα προϊόντα. Ωστόσο, η μεμονωμένη δράση μπορεί να επαρκεί στις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει αναξιοποίητη ζήτηση από τους καταναλωτές για ένα πιο βιώσιμο προϊόν, αλλά η ύπαρξη οφελών βιωσιμότητας δεν παρουσιάζεται με επαρκώς σαφή τρόπο στα προϊόντα που παράγουν οι μεμονωμένοι παραγωγοί και κάθε παραγωγός, ενεργώντας μεμονωμένα, μπορεί εύκολα να παράσχει τέτοιες πληροφορίες.
- (97) Εάν ένας οικονομικός φορέας που ενεργεί μεμονωμένα θα υφίστατο το μειονέκτημα του πρωτοπόρου κατά την εφαρμογή μιας μεθόδου για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας, η συνεργασία μπορεί να είναι αναγκαία προκειμένου να παρεμποδιστεί παρασιτική συμπεριφορά από τους ανταγωνιστές σε σχέση με την επένδυση του πρωτοπόρου, επειδή, σε διαφορετική περίπτωση, οι ανταγωνιστές θα μπορούσαν να εφαρμόζουν απλώς και μόνο τη μέθοδο που ανέπτυξε ο πρωτοπόρος χωρίς να επιβαρύνονται με οποιοδήποτε κόστος. Ωστόσο, εάν ο πρωτοπόρος μπορούσε να παρεμποδίσει την παρασιτική συμπεριφορά μέσω της χρήσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας τα οποία θα εμπόδιζαν τους ανταγωνιστές να κάνουν χρήση της συγκεκριμένης μεθόδου χωρίς να αποζημιώνουν τον πρωτοπόρο, η συνεργασία των οικονομικών φορέων προκειμένου να επιτύχουν το πρότυπο ενδέχεται να καθίσταται περιττή.
- (98) Οικονομικός φορέας ο οποίος ενεργεί μεμονωμένα θα μπορούσε επίσης να υποστεί το μειονέκτημα του πρωτοπόρου, εάν επιθυμεί να παραγάγει ένα πιο βιώσιμο προϊόν του οποίου η τιμή είναι σημαντικά υψηλότερη από εκείνη του μη

βιώσιμου εναλλακτικού προϊόντος. Σε τέτοια περίπτωση, ο οικονομικός φορέας θα μπορούσε να αντιμετωπίσει δυσκολίες διάθεσης στην αγορά του πιο βιώσιμου προϊόντος, καθώς οι πελάτες του σε επόμενα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού μπορεί να μην έχουν κίνητρο να προσφέρουν το προϊόν υψηλότερης τιμής σε τελικούς καταναλωτές, επειδή οι εν λόγω καταναλωτές είναι πιθανό ότι θα συνέχιζαν να αγοράζουν το φθηνότερο εναλλακτικό προϊόν. Τούτο θα καθιστούσε μη πιθανή την είσοδο του βιώσιμου προϊόντος στην αγορά. Σε μια τέτοια περίπτωση, η συνεργασία μεταξύ των οικονομικών φορέων μπορεί να είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τουλάχιστον μερικοί καταναλωτές θα αγοράσουν το πιο βιώσιμο προϊόν, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό το πρότυπο.

- (99) Επιπλέον του προσδιορισμού του λόγου για τον οποίο θα πρέπει να συνεργαστούν, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να έχουν υπόψη ότι, εάν η συμφωνία βιωσιμότητας αφορά πρότυπο βιωσιμότητας για την επίτευξη του οποίου θα λάβουν ατομικά αμοιβή ή επιδοτήσεις από δημόσια αρχή, ο απαραίτητος χαρακτήρας της συνεργασίας για την επίτευξη του συγκεκριμένου προτύπου πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά. Εάν, αφενός, η σχετική αμοιβή ή επιδότηση είναι επαρκής ώστε οι οικονομικοί φορείς να επιβαρυνθούν μεμονωμένα με τη δαπάνη που είναι αναγκαία για την επίτευξη του προτύπου, ενδέχεται να μην χρειάζεται να συνεργαστούν για την επίτευξή του. Αφετέρου, εάν η αμοιβή ή η επιδότηση καλύπτει μέρος μόνον του κόστους με το οποίο θα πρέπει να επιβαρυνθούν για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας, οι οικονομικοί φορείς ενδέχεται να πρέπει να συνεργαστούν για την κάλυψη του εναπομένοντος κόστους.
- (100) Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι καταναλωτές μπορεί να αποδίδουν μεγαλύτερη αξία σε προϊόντα πιο βιώσιμης φύσης και ενδέχεται να είναι πρόθυμοι να καταβάλουν υψηλότερη τιμή για τα εν λόγω προϊόντα από ό,τι για τα λιγότερο βιώσιμα εναλλακτικά προϊόντα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η συνεργασία μεταξύ οικονομικών φορέων για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας μπορεί να είναι περιττή, επειδή οι οικονομικοί φορείς μπορεί να είναι σε θέση να χρηματοδοτήσουν τις αναγκαίες επενδύσεις για την παραγωγή ή το εμπόριο των πιο βιώσιμων προϊόντων μέσω της χρέωσης υψηλότερων τιμών στους καταναλωτές.

5.3.2 Απαραίτητος χαρακτήρας της/των διάταξης/-ων της συμφωνίας βιωσιμότητας

- (101) Αφού εξακριβώσουν ότι το πρότυπο βιωσιμότητας δεν μπορεί να επιτευχθεί από τα μέρη μέσω μεμονωμένων ενεργειών, τα μέρη συμφωνίας βιωσιμότητας θα πρέπει να εξετάσουν αν οι διάφορες διατάξεις της συμφωνίας, π.χ. σχετικά με την τιμή, τις εκροές, την καινοτομία, τη διανομή κ.λπ., περιορίζουν τον ανταγωνισμό και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν είναι απαραίτητες για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας. Κατά το πρώτο στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα στο πλαίσιο του άρθρου 210α, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να συγκρίνουν τα είδη διατάξεων επί των οποίων συμφωνούν (π.χ. τιμή έναντι πιστοποίησης). Ο απαραίτητος χαρακτήρας των περιορισμών του ανταγωνισμού που προκύπτουν από μια διάταξη (π.χ.

καθορισμός τιμής έναντι προσαύξησης τιμής) αξιολογείται κατά το δεύτερο στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου στο πλαίσιο του άρθρου 210α.

- (102) Στην πράξη, προκειμένου να εξακριβώσουν αν συγκεκριμένη διάταξη είναι απαραίτητη για την επίτευξη προτύπου βιωσιμότητας, τα μέρη συμφωνίας βιωσιμότητας πρέπει να προσδιορίσουν τα προβλήματα που τους εμποδίζουν να επιτύχουν το εν λόγω πρότυπο. Για κάθε τέτοιο πρόβλημα, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να αξιολογήσουν ποια θα ήταν η κατάλληλη διάταξη για την επίλυσή του προκειμένου να επιτευχθεί το σχετικό πρότυπο βιωσιμότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να υπάρχουν εναλλακτικές διατάξεις οι οποίες μπορεί να είναι κατάλληλες για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος και την επίτευξη του προτύπου. Εάν υπάρχει επιλογή μεταξύ δύο ή περισσότερων τέτοιων διατάξεων, η απαραίτητη διάταξη θα είναι εκείνη που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό. Ενδέχεται να υπάρχουν επίσης περιπτώσεις στις οποίες δύο ή περισσότερες κατάλληλες διατάξεις περιορίζουν εξίσου τον ανταγωνισμό και/ή στις οποίες ο προσδιορισμός της διάταξης που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό μπορεί να είναι ιδιαίτερα περίπλοκος, οπότε οι οικονομικοί φορείς μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα τη διάταξη που θα χρησιμοποιήσουν, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τα άλλα στοιχεία του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα που περιγράφονται στο τμήμα 5.4.
- (103) Για παράδειγμα, οι οικονομικοί φορείς μπορεί να αντιμετωπίζουν τα ακόλουθα προβλήματα:

Εάν το πρόβλημα αφορά την έλλειψη εμπιστοσύνης των καταναλωτών στο πρότυπο βιωσιμότητας, ορισμένες διατάξεις μπορεί να είναι κατάλληλες για την αντιμετώπισή του, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της περίπτωσης. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να απαιτείται η χρήση ανεξάρτητου συστήματος πιστοποίησης και η δημιουργία λογοτύπου/ετικέτας και/ή η πρόβλεψη από κοινού προώθησης και εμπορίας των προϊόντων. Αντιθέτως, διάταξη η οποία αφορά την τιμή που καταβάλλεται στους παραγωγούς ή τους όγκους παραγωγής που τίθενται στη διάθεση των πελατών σε επόμενα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού δεν είναι πιθανό να είναι κατάλληλη, επειδή δεν θα αυξήσει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στο πρότυπο βιωσιμότητας.

Εάν οι δύο προαναφερθείσες δυνητικά κατάλληλες διατάξεις είναι οι μόνες κατάλληλες επιλογές για την αντιμετώπιση του προβλήματος εμπιστοσύνης των καταναλωτών, η διάταξη σχετικά με τη χρήση ανεξάρτητου συστήματος πιστοποίησης και τη δημιουργία λογοτύπου/ετικέτας είναι πιθανό να είναι αυτή που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό και είναι, επομένως, απαραίτητη.

Εάν το πρόβλημα αφορά την έλλειψη γνώσεων και πείρας σχετικά με πιο βιώσιμες μεθόδους παραγωγής, ορισμένες διατάξεις μπορεί να είναι κατάλληλες για την αντιμετώπισή του, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της περίπτωσης. Τέτοιες διατάξεις μπορεί να αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με μεθόδους παραγωγής (π.χ. χρήση ορισμένων εισροών ή στοιχείων εξοπλισμού κ.λπ.), τη συγκέντρωση ορισμένων δραστηριοτήτων, υποδομών, στοιχείων εξοπλισμού κ.λπ. ή την από κοινού πραγματοποίηση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης. Αντιθέτως, διάταξη σχετικά με τον όγκο των προϊόντων που μπορούν να παραχθούν ή τη διανομή ή την

προώθηση των προϊόντων δεν είναι πιθανό ότι θα αντιμετωπίζει το συγκεκριμένο πρόβλημα με κατάλληλο τρόπο, καθώς δεν θα βελτιώσει τις γνώσεις ή την πείρα των οικονομικών φορέων που επιθυμούν να παράγουν με πιο βιώσιμο τρόπο.

Εάν οι τρεις προαναφερθείσες δυνητικά κατάλληλες διατάξεις είναι οι μόνες διαθέσιμες για την αντιμετώπιση του προβλήματος της έλλειψης γνώσεων και πείρας στην παραγωγή, η διάταξη σχετικά με την από κοινού πραγματοποίηση έρευνας και ανάπτυξης είναι πιθανό να είναι αυτή που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό και είναι, επομένως, απαραίτητη. Εάν οι διατάξεις σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά τις μεθόδους παραγωγής και τη συγκέντρωση δραστηριοτήτων είναι οι δύο μόνες δυνητικά κατάλληλες διατάξεις, πρέπει να διενεργηθεί λεπτομερής αξιολόγηση των περιστάσεων της περίπτωσης. Δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί η διάταξη που θα περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό, χωρίς τέτοιες πληροφορίες.

Εάν το πρόβλημα αφορά αβεβαιότητες σχετικά με την εμπορία του προϊόντος (αβεβαιότητες σχετικά με τον όγκο που μπορεί να πωληθεί), ορισμένες διατάξεις μπορεί να είναι κατάλληλες για την αντιμετώπισή του, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της περίπτωσης. Τέτοιες διατάξεις μπορεί να αφορούν τη δέσμευση αγοράς και παραλαβής εκ μέρους ορισμένων πελατών (π.χ. αγορά ελάχιστης ποσότητας προϊόντων ετησίως) και/ή ειδικές ρυθμίσεις διανομής μεταξύ παραγωγών ή μεταξύ παραγωγών και των πελατών τους (κατανομή πελατών, αποκλειστικότητα προμήθειας ή αγοράς). Αντιθέτως, διάταξη η οποία φορά την τιμή μεταπώλησης των προϊόντων σε επόμενο στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού ή διάταξη παύσης της παραγωγής εναλλακτικών μη βιώσιμων προϊόντων δεν είναι πιθανό ότι θα είναι κατάλληλη, καθώς αντιμετωπίζει προβλήματα διαφορετικά από τις αβεβαιότητες όσον αφορά τους όγκους εμπορίας.

Εάν οι δύο προαναφερθείσες δυνητικά κατάλληλες διατάξεις (δέσμευση αγοράς και παραλαβής και ρυθμίσεις διανομής) είναι οι μόνες που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των αβεβαιοτήτων όσον αφορά τους όγκους εμπορίας, πρέπει να διενεργηθεί λεπτομερής αξιολόγηση των περιστάσεων της περίπτωσης. Δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί η διάταξη που θα περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό, χωρίς τέτοιες πληροφορίες.

Εάν το πρόβλημα αφορά την κάλυψη του επιπλέον κόστους που συνεπάγεται η συμμόρφωση με το πρότυπο, ορισμένες διατάξεις μπορεί να είναι κατάλληλες για την αντιμετώπισή του, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της περίπτωσης. Τέτοιες διατάξεις μπορεί να αφορούν ορισμένες πληρωμές ή δεσμεύσεις αγοραστών ως προς την τιμή ή δεσμεύσεις αγοράς ελάχιστου όγκου προϊόντων. Αντιθέτως, διάταξη η οποία απαγορεύει την ανάπτυξη άλλων βιώσιμων ή μη βιώσιμων προϊόντων είναι πιθανό ότι δεν θα είναι κατάλληλη, καθώς δεν θα μειώσει άμεσα το κόστος παραγωγής σύμφωνα με το συγκεκριμένο πρότυπο βιωσιμότητας.

Εάν οι δύο προαναφερθείσες δυνητικά κατάλληλες διατάξεις (πληρωμές/δεσμεύσεις αγοραστών ως προς την τιμή και δεσμεύσεις αγοράς ελάχιστου όγκου προϊόντων) είναι οι δύο μόνες που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της κάλυψης του πρόσθετου κόστους που συνεπάγεται η συμμόρφωση με το πρότυπο βιωσιμότητας, πρέπει να διενεργηθεί λεπτομερής αξιολόγηση των περιστάσεων της περίπτωσης. Δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί η διάταξη που θα περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό, χωρίς τέτοιες πληροφορίες.

Εάν το πρόβλημα αφορά την έλλειψη γνώσεων εκ μέρους των καταναλωτών όσον αφορά την προστιθέμενη αξία της παραγωγής ή της πώλησης του προϊόντος με πιο βιώσιμο τρόπο, διάταξη σχετική με την από κοινού προώθηση του προϊόντος από τους παραγωγούς ή από πελάτες σε επόμενα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού μπορεί να είναι κατάλληλη για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος. Αντιθέτως, διάταξη η οποία αφορά την κατανομή πελατών ή αγορών δεν είναι πιθανό ότι θα είναι κατάλληλη, καθώς δεν θα έχει θετικές συνέπειες στις γνώσεις των καταναλωτών σχετικά με την προστιθέμενη αξία της παραγωγής ή της πώλησης προϊόντων με πιο βιώσιμο τρόπο.

Στην περίπτωση αυτή, εάν υπάρχει μία μόνον διάταξη (από κοινού προώθηση) η οποία είναι κατάλληλη για την αντιμετώπιση του προβλήματος, η συγκεκριμένη διάταξη θεωρείται επίσης ότι είναι αυτή που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό και, επομένως, θεωρείται ότι είναι η απαραίτητη διάταξη.

Εάν το πρόβλημα αφορά το μειονέκτημα του πρωτοπόρου (όσον αφορά τον ανταγωνισμό με λιγότερο βιώσιμα εναλλακτικά προϊόντα τα οποία είναι φθηνότερα), ορισμένες διατάξεις μπορεί να είναι κατάλληλες για την αντιμετώπισή του, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της περίπτωσης. Τέτοιες διατάξεις μπορεί να αφορούν την από κοινού προώθηση του πιο βιώσιμου προϊόντος, τη δέσμευση των λιανοπωλητών να καλύπτουν ορισμένο ποσοστό των αναγκών τους αγοράζοντας από τους παραγωγούς του πιο βιώσιμου προϊόντος (ως ποσοστό του συνόλου των προϊόντων υποκατάστασης) ή τη δέσμευση ορισμένων λιανοπωλητών να καλύπτουν τις ανάγκες τους αγοράζοντας αποκλειστικά και μόνον από τους παραγωγούς του πιο βιώσιμου προϊόντος. Αντιθέτως, διάταξη σχετική με την ανταλλαγή πληροφοριών για την παραγωγή από τους παραγωγούς δεν είναι πιθανό ότι θα είναι κατάλληλη καθώς δεν αντιμετωπίζει το πρόβλημα που σχετίζεται με την υποκατάσταση στην πώληση προϊόντων.

Εάν οι τρεις προαναφερθείσες διατάξεις (σχετικά με από κοινού προώθηση, ελάχιστες αγορές και αποκλειστικές αγορές) είναι οι μόνες κατάλληλες για την αντιμετώπιση του προβλήματος του μειονεκτήματος του πρωτοπόρου όσον αφορά τον ανταγωνισμό με λιγότερο βιώσιμα εναλλακτικά προϊόντα τα οποία είναι φθηνότερα, η διάταξη που είναι πιθανό ότι θα περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό (και, επομένως, θα είναι η απαραίτητη διάταξη) είναι αυτή που αφορά την από κοινού προώθηση του πιο βιώσιμου προϊόντος. Εάν οι διατάξεις σχετικά με τις ελάχιστες αγορές από τους λιανοπωλητές και σχετικά με τις αποκλειστικές αγορές από τους λιανοπωλητές είναι οι μόνες κατάλληλες επιλογές, η διάταξη σχετικά με τις ελάχιστες αγορές είναι πιθανό ότι θα είναι αυτή που θα περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό και είναι, επομένως, η απαραίτητη διάταξη.

- (104) Όταν προβαίνουν στην ανωτέρω αξιολόγηση, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να εξετάζουν ρεαλιστικές και όχι αμιγώς υποθετικές εναλλακτικές δυνατότητες των διατάξεων που θα μπορούσαν να επιτύχουν το πρότυπο βιωσιμότητας.
- (105) Εάν οι οικονομικοί φορείς επιλέξουν μεταξύ των εναλλακτικών διατάξεων διάταξη η οποία: i) δεν είναι κατάλληλη για την αντιμετώπιση συγκεκριμένου προβλήματος και τους εμποδίζει να επιτύχουν το σχετικό πρότυπο βιωσιμότητας και/ή ii) δεν είναι η διάταξη η οποία περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό σε σύγκριση με τις άλλες, η συγκεκριμένη διάταξη που επέλεξαν οι οικονομικοί φορείς θα χαρακτηριστεί μη συμβατή με το άρθρο 210α και, επομένως, δεν θα

εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσης. Εάν η συμφωνία βιωσιμότητας περιέχει και άλλες διατάξεις οι οποίες αφορούν άλλα προβλήματα που εμποδίζουν τους οικονομικούς φορείς να επιτύχουν το πρότυπο βιωσιμότητας, οι εν λόγω διατάξεις μπορεί να είναι παρ' όλα αυτά απαραίτητες και, επομένως, να εμπίπτουν στο άρθρο 210α εάν επιτυγχάνουν, αυτοτελώς και χωρίς χρήση της διάταξης που θα ακυρωθεί, το συγκεκριμένο πρότυπο βιωσιμότητας.

- (106) Τέλος, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να έχουν υπόψη ότι οι διατάξεις που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών ή υπηρεσιών και, επομένως, κατακερματίζουν την εσωτερική αγορά της ΕΕ δεν θεωρούνται καταρχήν απαραίτητες στο πλαίσιο του άρθρου 210α.

5.4 Στάδιο 2 – Ο απαραίτητος χαρακτήρας των περιορισμών του ανταγωνισμού

- (107) Εάν η σύναψη συμφωνίας βιωσιμότητας είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη του σχετικού προτύπου βιωσιμότητας, πρέπει στη συνέχεια να εξακριβωθεί αν κάθε περιορισμός του ανταγωνισμού που επιβάλλεται με τη συμφωνία είναι απαραίτητος για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας.
- (108) Για τους σκοπούς του άρθρου 210α, ο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι απαραίτητος για την επίτευξη προτύπου βιωσιμότητας εάν είναι ευλόγως αναγκαίος για την επίτευξη του συγκεκριμένου προτύπου βιωσιμότητας. Τούτο εξαρτάται με τη σειρά του τόσο από την φύση όσο και από την ένταση του περιορισμού.

5.4.1 Φύση του περιορισμού

- (109) Η έννοια της φύσης του περιορισμού αφορά την παράμετρο του ανταγωνισμού που περιορίζεται από τη/τις διάταξη/-εις της συμφωνίας βιωσιμότητας (όπως τιμή, εκροές, ποιότητα, επιλογή ή καινοτομία). Στο πλαίσιο του σταδίου 1, η ανάλυση επικεντρώθηκε στο αν το είδος της διάταξης είναι κατάλληλο για την αντιμετώπιση του εμποδίου στην επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας και στο αν υπάρχουν εναλλακτικές διατάξεις οι οποίες θα αντιμετώπιζαν κατάλληλα το πρόβλημα με τρόπο που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό. Αντιθέτως, στο πλαίσιο του σταδίου 2, η ανάλυση επικεντρώνεται στο αν ο περιορισμός του ανταγωνισμού που περιέχεται σε κάθε διάταξη της συμφωνίας βιωσιμότητας είναι αυτός που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό επιτυγχάνοντας συγχρόνως το σχετικό πρότυπο.
- (110) Προκειμένου να εξακριβωθεί η «φύση» του περιορισμού πρέπει να ληφθούν υπόψη: i) ο τρόπος με τον οποίο συγκεκριμένη παράμετρος του ανταγωνισμού περιορίζεται μέσω επιμέρους διάταξης και ii) αν υπάρχει ρεαλιστική εναλλακτική δυνατότητα η οποία περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό. Αυτή η ρεαλιστική εναλλακτική δυνατότητα θα πρέπει να είναι ικανή να επιτύχει το επιθυμητό πρότυπο βιωσιμότητας με λιγότερο αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό. Τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας πρέπει να επιλέξουν τον περιορισμό ο οποίος έχει τα λιγότερο αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό ενώ συγχρόνως επιτυγχάνει το πρότυπο βιωσιμότητας.
- (111) Εάν μια διάταξη αφορά τιμές, η αξιολόγηση της φύσης του περιορισμού μπορεί να απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να επιλέξουν αν θα συμφωνήσουν

σχετικά με περιορισμό υπό μορφή καθορισμού τιμών, ελάχιστης τιμολόγησης, προσαύξησης της τιμής ή κάποιον άλλο περιορισμό του καθορισμού των τιμών. Για παράδειγμα, εάν η συμμόρφωση με το πρότυπο βιωσιμότητας θα επιβαρύνει τους οικονομικούς φορείς με κόστος το οποίο μπορεί να διαχωριστεί εύκολα από άλλο κόστος με το οποίο θα επιβαρύνονταν κανονικά, η προσαύξηση της τιμής μπορεί να είναι κατάλληλος περιορισμός. Τούτο συμβαίνει επειδή η προσαύξηση της τιμής θα αντικατοπτρίζει το κόστος με το οποίο οι οικονομικοί φορείς επιβαρύνονται λόγω της συμμόρφωσης με το πρότυπο βιωσιμότητας χωρίς να επηρεάζει άλλο κόστος με το οποίο θα επιβαρύνονταν ανεξαρτήτως του προτύπου.

- (112) Σχετικό παράδειγμα θα είναι μια διάταξη η οποία απαιτεί πληρωμή ορισμένου ύψους για την αποζημίωση των εκτροφών κοτόπουλων για τη χρήση βιολογικών ζωοτροφών αντί συμβατικών ζωοτροφών. Εναλλακτική διάταξη θα μπορούσε να καθορίζει την τιμή στην οποία οι μεταποιητές μπορούν να αγοράζουν τα κοτόπουλα σε επίπεδο το οποίο αποζημιώνει τους παραγωγούς για το πρόσθετο κόστος της χρήσης βιολογικών ζωοτροφών. Στην περίπτωση αυτή, ο καθορισμός της τιμής στην οποία οι μεταποιητές μπορούν να αγοράσουν κοτόπουλα είναι πιθανό ότι θα περιορίζει περισσότερο τον ανταγωνισμό από τη συμφωνία σχετικά με πρόσθετη πληρωμή χωριστή από την τιμή αγοράς, καθώς ο δεύτερος περιορισμός επηρεάζει μόνον μία συνιστώσα της συνολικής τιμής που καταβάλλεται για κρέας πουλερικών, αφήνοντας επομένως περιθώριο για ανταγωνισμό όσον αφορά τις άλλες συνιστώσες που καθορίζουν τη συνολική τιμή των κοτόπουλων (π.χ. υποδομές, διαχείριση γης, προμήθεια νερού, ηλεκτρικής ενέργειας κ.λπ.). Αντιθέτως, εάν η επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας θα επιβάλει πρόσθετο κόστος σε ολόκληρη τη διαδικασία παραγωγής, ο καθορισμός της τιμής στην οποία οι παραγωγοί μπορούν να αγοράζουν κοτόπουλα μπορεί να είναι ευλόγως αναγκαίος. Για παράδειγμα, αυτό θα μπορούσε να συμβεί αν το πρότυπο βιωσιμότητας αφορά συνολικά υψηλότερες απαιτήσεις καλής διαβίωσης των ζώων για τα κοτόπουλα, οι οποίες περιλαμβάνουν την παροχή πιο βιώσιμης τροφής, περισσότερου χώρου στους κλωβούς, παραμονής στην ύπαιθρο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα κ.λπ.
- (113) Στην περίπτωση διάταξης που αφορά την έκταση των αναγκών την οποία οι αγοραστές καλύπτουν από παραγωγούς που είναι μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας, η αξιολόγηση της φύσης του περιορισμού μπορεί να απαιτεί από τους φορείς εκμετάλλευσης να επιλέξουν αν θα συμφωνήσουν σε απαιτήσεις αγοράς ελάχιστων όγκων ή σε απαιτήσεις αγοράς σταθερού ποσοστού όγκων ή κάποια άλλη υποχρέωση αγοράς. Εάν οι παραγωγοί πρέπει να είναι βέβαιοι ότι θα μπορέσουν να πωλήσουν επαρκή ποσότητα των προϊόντων τους προκειμένου να είναι σε θέση να καλύψουν το κόστος τους, αλλά δεν γνωρίζουν τον ακριβή όγκο που απαιτείται, η συμφωνία σχετικά με ελάχιστους όγκους θα μπορούσε να είναι η διάταξη που περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας. Για παράδειγμα, εάν στόχος ενός προτύπου βιωσιμότητας είναι η μείωση της μικροβιακής αντοχής μέσω της απαγόρευσης της χρήσης αντιμικροβιακών ουσιών και της χρήσης, αντ' αυτών, εναλλακτικών ουσιών (π.χ. εμβολίων, προβιοτικών, πρεβιοτικών κ.λπ.) στην εκτροφή παπιών, οι παραγωγοί ενδέχεται να πρέπει να διασφαλίσουν ότι είναι σε θέση να πωλήσουν ελάχιστη ποσότητα κρέατος πάπιας ετησίως προκειμένου να καλύψουν το πρόσθετο κόστος που συνεπάγεται η χρήση ουσιών εναλλακτικών των αντιμικροβιακών. Ωστόσο, εάν η ποσότητα κρέατος που μπορεί να υποβληθεί σε μεταποίηση είναι περιορισμένη, μια ακριβής ή μια μέγιστη

ποσότητα ενδέχεται να είναι ευλόγως αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική μεταποίηση του συνόλου του κρέατος πάπιας που παράγεται.

5.4.2 Ένταση του περιορισμού

- (114) Ο καθορισμός της έντασης ενός περιορισμού προϋποθέτει την αξιολόγηση του ποσοτικού επιπέδου του περιορισμού (όσον αφορά την τιμή, τις εκροές και, ενδεχομένως, την ποιότητα, την επιλογή και την καινοτομία) και της διάρκειας του περιορισμού.

5.4.2.1 Ποσοτικό επίπεδο του περιορισμού

- (115) Η έννοια του ποσοτικού επιπέδου του περιορισμού αφορά τον βαθμό στον οποίο ο περιορισμός είναι πιθανό να επηρεάσει τις σχετικές παραμέτρους του ανταγωνισμού. Το ποσοτικό επίπεδο ενός περιορισμού θα είναι απαραίτητο εάν η συμφωνία σχετικά με κατώτερο επίπεδο του περιορισμού θα καθιστά λιγότερο πιθανή την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας από τα μέρη.
- (116) Εάν ο σχετικός περιορισμός θα έχει, άμεσα ή έμμεσα, ως αποτέλεσμα εναρμονισμένη αύξηση ή μείωση της τιμής, η ανάλυση θα πρέπει να επικεντρωθεί στο επίπεδο αύξησης ή μείωσης της τιμής το οποίο θα είναι ευλόγως αναγκαίο ώστε οι οικονομικοί φορείς να μπορέσουν να επιτύχουν το σχετικό πρότυπο βιωσιμότητας. Η εν λόγω ανάλυση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη διάφορους παράγοντες όπως: i) το κόστος επένδυσης και άλλα έξοδα με τα οποία θα επιβαρυνθούν οι οικονομικοί φορείς λόγω της συμμετοχής τους στη συμφωνία, το ενδεχόμενο να ανακτήσουν το εν λόγω κόστος· ii) τον βαθμό βεβαιότητας όσον αφορά την εμπορική επιτυχία της συμφωνίας βιωσιμότητας· και iii) την ενδεχόμενη απόδοση της επένδυσης σε σχέση με άλλες εναλλακτικές επενδυτικές δυνατότητες. Δεδομένου ότι η ανάλυση θα εξαρτηθεί από ορισμένους αβέβαιους παράγοντες, δεν μπορεί να αναμένεται ότι οι οικονομικοί φορείς θα υπολογίσουν το ακριβές επίπεδο τιμής στο οποίο θα είναι σε θέση να επιτύχουν το πρότυπο βιωσιμότητας. Επομένως, σε περίπτωση αμφιβολίας μεταξύ δύο εκτιμήσεων, επιτρέπεται να ληφθεί υπόψη μια απόδοση της επένδυσης επαρκώς υψηλή ώστε να παρέχει κίνητρο στους οικονομικούς φορείς για την επίτευξη του προτύπου. Ωστόσο, εάν το τελικό αποτέλεσμα του υπολογισμού της τιμής στο πλαίσιο της συμφωνίας δεν είναι ευλόγως αναλογικό προς το κόστος και τους κινδύνους που σχετίζονται με την εφαρμογή της συμφωνίας, δεν είναι πιθανό ότι ο περιορισμός θα ικανοποιεί το πρώτο αυτό στάδιο της ανάλυσης του απαραίτητου χαρακτήρα.

Παράδειγμα: Λιανοπωλητές παρατηρούν ότι υπάρχει ζήτηση για φράουλες που καλλιεργούνται χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων, αλλά συγχρόνως οι καταναλωτές δεν είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ακριβότερα για τις συγκεκριμένες φράουλες σε σχέση με τις συμβατικές φράουλες. Οι παραγωγοί σε μια περιοχή εξακολουθούν να χρησιμοποιούν φυτοφάρμακα καθώς η παραγωγή φραουλών που καλλιεργούνται χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων θα απαιτούσε πρόσθετες επενδύσεις σε εξοπλισμό και θα συνεπαγόταν πρόσθετο κόστος εργασίας. Επιπλέον, ακόμη και αν οι παραγωγοί επιβαρύνονται με το πρόσθετο αυτό κόστος, υπάρχει κίνδυνος μεγαλύτερο ποσοστό των φραουλών που παράγουν να εμφανίζει ατέλειες, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να μην τις αγοράζουν. Ομάδα παραγωγών και λιανοπωλητών αναπτύσσει μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο της οποίας οι λιανοπωλητές συμφωνούν να

πληρώσουν τους συμμετέχοντες γεωργούς επιπλέον 0,70 EUR ανά κιλό φραουλών που καλλιεργούνται χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων. Η πρόσθετη πληρωμή βασίζεται σε μελέτη με την οποία διαπιστώθηκαν τα εξής: 1) το πρόσθετο κόστος εργασίας για την παραγωγή φραουλών που καλλιεργούνται χωρίς φυτοφάρμακα ήταν κατά μέσο όρο 0,30-0,50 EUR ανά κιλό· 2) οι παραγωγοί θα μπορούσαν να ανακτήσουν την επένδυσή τους σε εξοπλισμό εντός 5 ετών με επιβάρυνση 0,10 EUR ανά κιλό· 3) ατέλειες ενδέχεται να επηρεάσουν 10-20 % της εσοδείας· και 4) οι παραγωγοί θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν απόδοση επένδυσης 0,60 EUR ανά κιλό μέσω της στροφής σε διαφορετικό μείγμα φυτοφαρμάκων, χωρίς τον αυξημένο κίνδυνο ατελειών. Μολονότι η πρόσθετη πληρωμή των 0,70 EUR ανά κιλό είναι υψηλότερη των 0,40-0,60 EUR ανά κιλό, ποσό το οποίο θα ήταν αναγκαίο για την ανάκτηση του αυξημένου κόστους εργασίας και της επένδυσης, το ποσό είναι πιθανό να είναι ευλόγως αναγκαίο λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων ζημιών λόγω ατελειών και του γεγονότος ότι οι παραγωγοί θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν την πιο βέβαιη απόδοση των 0,60 EUR ανά κιλό. Ωστόσο, εάν η πρόσθετη πληρωμή ήταν 1,00 EUR ανά κιλό αντί 0,70 EUR ανά κιλό, το ποσό θα ήταν υψηλότερο από το ευλόγως αναγκαίο για να εξασφαλιστούν τα αναγκαία κίνητρα ώστε οι παραγωγοί να επενδύσουν στην επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας.

5.4.2.2 Διάρκεια του περιορισμού

- (117) Κατά την αξιολόγηση της διάρκειας του περιορισμού, ήτοι του πλήθους μηνών ή ετών για τους οποίους θα ισχύσει ο περιορισμός, το κρίσιμο ζήτημα είναι αν βραχύτερη διάρκεια του περιορισμού θα καθιστούσε λιγότερο πιθανή την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας. Αφενός, όταν το κόστος εφαρμογής του προτύπου βιωσιμότητας προκύπτει καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της εφαρμογής, ο περιορισμός ενδέχεται να πρέπει να ισχύσει καθ' όλη τη διάρκεια της συμφωνίας βιωσιμότητας. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν η παραγωγή ενός πιο βιώσιμου προϊόντος απαιτεί την αγορά μιας πιο δαπανηρής εισροής την οποία οι αγοραστές του προϊόντος θα πρέπει να χρηματοδοτούν συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια της συμφωνίας βιωσιμότητας. Αφετέρου, όταν η επένδυση που απαιτείται για την επίτευξη προτύπου βιωσιμότητας έχει εφάπαξ χαρακτήρα, ο περιορισμός μπορεί να είναι αναγκαίος μόνον για το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εξασφάλιση της απόδοσης της συγκεκριμένης επένδυσης.

Παράδειγμα: Λιανοπωλητές συμφωνούν να καταβάλουν προσαύξηση τιμής σε καλλιεργητές καρπουζιών προκειμένου αυτοί να αγοράσουν καινοτόμα εργαλεία άρδευσης. Η καταβολή της εν λόγω προσαύξησης απαιτείται για διάστημα 1 έτους, καθώς οι γεωργοί δεν διαθέτουν εξ αρχής το απαιτούμενο ποσό. Ύστερα από 1 έτος, οι γεωργοί θα έχουν επιτύχει την ανάκτηση του κόστους με το οποίο επιβαρύνθηκαν για την αγορά του εξοπλισμού και θα αρχίσουν να εξοικονομούν νερό με τη χρήση των εργαλείων. Επομένως, η συνέχιση της καταβολής της προσαυξημένης τιμής ύστερα από 1 έτος δεν θα είναι απαραίτητη από την άποψη της διάρκειας.

5.4.2.3 Δεν απαιτείται αξιολόγηση της αγοράς που καλύπτει ο περιορισμός

- (118) Κατά την κατάρτιση του άρθρου 210α, στόχος των συννομοθετών ήταν να διασφαλίσουν όσο το δυνατόν ευρύτερη εφαρμογή προτύπων βιωσιμότητας από τους οικονομικούς φορείς. Προκειμένου να παράσχουν κίνητρα στους οικονομικούς φορείς για την επίτευξη προτύπων υψηλότερων από αυτά που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία, οι συννομοθέτες δημιούργησαν μια ειδική ισορροπία μεταξύ: i) των εκ των προτέρων προϋποθέσεων εξακρίβωσης του απαραίτητου χαρακτήρα και ii) του ενδεχομένου εκ των υστέρων παρέμβασης. Τούτο παρέχει κίνητρο για την ευρεία εφαρμογή προτύπων βιωσιμότητας χωρίς τον κίνδυνο παρέμβασης από τις αρχές ανταγωνισμού, εκτός εάν παρατηρείται ορισμένος υψηλός βαθμός αρνητικών αποτελεσμάτων στην αγορά.
- (119) Ως εκ τούτου, αντίθετα προς ό,τι συμβαίνει στο πλαίσιο του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στο πλαίσιο του άρθρου 210α δεν είναι αναγκαίο να αναλυθεί η αγορά που καλύπτει ο περιορισμός του ανταγωνισμού προκειμένου να εξακριβωθεί αν ο περιορισμός είναι απαραίτητος. Αντιθέτως, η κάλυψη της αγοράς μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εκ των υστέρων παρέμβαση των αρχών ανταγωνισμού σε περιπτώσεις στις οποίες παρατηρείται υψηλός βαθμός αρνητικών αποτελεσμάτων στην αγορά, όπως εξηγείται στο τμήμα 8.

5.5 Παραδείγματα εφαρμογής του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα

Παράδειγμα 1: Μια ορισμένη τεχνική καλλιέργειας ρυζιού χρησιμοποιεί λιγότερο νερό από ό,τι οι παραδοσιακές τεχνικές καλλιέργειας ρυζιού· δεν κάνει χρήση τεχνητών λιπασμάτων ούτε φυτοφαρμάκων. Η χρήση της συγκεκριμένης τεχνικής συμβάλλει στη βιώσιμη χρήση και προστασία των τοπίων, των υδάτων και του εδάφους και στη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων. Ωστόσο, η τεχνική απαιτεί πρόσθετες επενδύσεις οικονομικών πόρων και χρόνου από τους παραγωγούς ρυζιού και είναι επικερδής μόνον εάν εφαρμόζεται σε μέση έως μεγάλη κλίμακα. Η τεχνική εφαρμόζεται από τρεις συνεταιρισμούς παραγωγών ρυζιού, οι οποίοι συμφωνούν με λιανοπωλητή να παράγουν ρύζι σύμφωνα με το κριτήριο αυτό (στο εξής: βιώσιμο ρύζι). Ο λιανοπωλητής συμφωνεί να αγοράζει ορισμένη ποσότητα του βιώσιμου ρυζιού – 100 τόνους ετησίως για διάστημα 3 ετών (περιορισμός σχετικός με τις εκροές).

Οι τρεις συνεταιρισμοί παραγωγών ρυζιού υπολόγισαν ότι θα πρέπει να παράγουν τουλάχιστον 95 τόνους ρυζιού ετησίως για διάστημα 3 ετών προκειμένου η επένδυσή τους να επιτύχει τις αναγκαίες οικονομίες κλίμακας για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας και να έχει εύλογη απόδοση. Προκειμένου να παροτρύνουν τους καταναλωτές να αγοράσουν το βιώσιμο ρύζι, οι τρεις συνεταιρισμοί και ο λιανοπωλητής συμφωνούν ότι η τιμή μεταπώλησης του λιανοπωλητή δεν θα υπερβαίνει κατά περισσότερο από 15 % τη μέση τιμή στην οποία ο λιανοπωλητής πωλεί το συμβατικό ρύζι. Ωστόσο, λόγω του κόστους εισροών και εργασίας, το βιώσιμο ρύζι θα πωλείται σε τιμή κατά 30 % υψηλότερη (περιορισμός σχετικός με την τιμή).

Οι περισσότεροι άλλοι αγοραστές στην αγορά (λιανοπωλητές, μεταποιητές, χονδρέμποροι κ.λπ.) ενδιαφέρονται κυρίως να αγοράσουν συμβατικό ρύζι, το οποίο πωλείται σε χαμηλότερη τιμή. Οι καταναλωτές δείχνουν ενδιαφέρον για την

αγορά πιο βιώσιμου ρυζιού, αλλά δεν γνωρίζουν τον βαθμό στον οποίο η παραγωγή συμβατικού ρυζιού προϋποθέτει τη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και την ποσότητα νερού που καταναλώνεται για τον σκοπό αυτό.

Στάδιο 1:

Μπορεί το πρότυπο βιωσιμότητας να επιτευχθεί επίσης μέσω μεμονωμένων ενεργειών;

Οι συνεταιρισμοί παραγωγών ρυζιού δεν θα είναι σε θέση να χρηματοδοτήσουν την παραγωγή βιώσιμου ρυζιού μεμονωμένα, καθώς δεν θα είναι βέβαιοι ότι θα μπορέσουν να διαθέσουν το ρύζι στην αγορά, δεδομένου ότι οι περισσότεροι αγοραστές ενδιαφέρονται να αγοράσουν το συμβατικό ρύζι, το οποίο πωλείται σε χαμηλότερη τιμή. Επομένως, μεμονωμένα, οι τρεις συνεταιρισμοί δεν μπορούν να εφαρμόσουν αποτελεσματικά το πρότυπο. Στην περίπτωση αυτή, είναι πιθανό ότι συμφωνία με λιανοπωλητή στο πλαίσιο της οποίας ο λιανοπωλητής θα αγοράσει τουλάχιστον 100 τόνους βιώσιμου ρυζιού ετησίως θα είναι απαραίτητη.

Πρέπει να αξιολογηθεί χωριστά η συμφωνία βάσει της οποίας η τιμή μεταπώλησης του λιανοπωλητή για το βιώσιμο ρύζι δεν θα υπερβαίνει κατά περισσότερο από 15 % τη μέση τιμή του συμβατικού ρυζιού. Το βιώσιμο ρύζι θα πωλείται σε τιμή κατά 30 % υψηλότερη από εκείνη του συμβατικού ρυζιού και υπάρχει κίνδυνος οι καταναλωτές να μην αγοράσουν επαρκείς ποσότητες βιώσιμου ρυζιού. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό ότι θα είναι απαραίτητη συμφωνία για την προώθηση του βιώσιμου ρυζιού, δεδομένου ότι, διαφορετικά, ο λιανοπωλητής δεν θα είναι σε θέση να συνεχίσει τις αγορές του από τους τρεις συνεταιρισμούς. Καθένας από τους τρεις συνεταιρισμούς και ο λιανοπωλητής δεν μπορούν να προωθήσουν μεμονωμένα το ρύζι, καθώς χρειάζονται ο ένας τη συνδρομή του άλλου για τον σκοπό αυτό, δεδομένου ότι η παραγωγή και η πώληση του βιώσιμου ρυζιού είναι αλληλένδετες.

Απαραίτητος χαρακτήρας της διάταξης της συμφωνίας βιωσιμότητας

Η συμφωνία σχετικά με την αγορά ορισμένης ποσότητας βιώσιμου ρυζιού ετησίως είναι πιθανό να είναι απαραίτητη, καθώς στη συμφωνία βιωσιμότητας συμμετέχει μόνον ένας λιανοπωλητής, η δε παραγωγή βιώσιμου ρυζιού συνεπάγεται πρόσθετο κόστος. Ένα άλλο είδος διάταξης θα μπορούσε να προβλέπει ότι ο λιανοπωλητής θα προωθεί απλώς το βιώσιμο ρύζι χωρίς δέσμευση αγοράς του. Ωστόσο, αυτό δεν θα παρείχε επαρκή βεβαιότητα στους τρεις συνεταιρισμούς, καθώς το συμβατικό ρύζι είναι κατά 30 % φθηνότερο και οι καταναλωτές δεν γνωρίζουν γενικά τις συνέπειες της παραγωγής συμβατικού ρυζιού.

Στην περίπτωση της συμφωνίας για την επιβολή τιμής μεταπώλησης του βιώσιμου ρυζιού η οποία δεν υπερβαίνει κατά περισσότερο από 15 % την τιμή του συμβατικού ρυζιού, υπάρχει τρόπος προώθησης της αγοράς βιώσιμου ρυζιού ο οποίος περιορίζει λιγότερο τον ανταγωνισμό. Δεδομένου ότι το πρόβλημα είναι η έλλειψη ευαισθητοποίησης των καταναλωτών όσον αφορά τα οφέλη του βιώσιμου ρυζιού, οι τρεις συνεταιρισμοί και ο λιανοπωλητής θα μπορούσαν να συνάψουν συμφωνία πιστοποίησης, π.χ. μέσω των υπηρεσιών τρίτου για την ανάπτυξη ετικέτας για το βιώσιμο ρύζι. Ο τρίτος θα αξιολογούσε τη συμμόρφωση του ρυζιού με τις μεθόδους βιώσιμης παραγωγής και θα πιστοποιούσε την εν λόγω

συμμόρφωση. Θα μπορούσε επίσης να ενημερώνει τους καταναλωτές σχετικά με τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο της παραγωγής συμβατικού ρυζιού. Επομένως, ο λιανοπωλητής θα μπορούσε να καθορίζει ελεύθερα την τιμή μεταπώλησης του βιώσιμου ρυζιού, ενώ η χρήση της ετικέτας θα ανταποκρινόταν αποτελεσματικά στη ζήτηση βιώσιμου ρυζιού εκ μέρους των καταναλωτών.

Στάδιο 2: Ο απαραίτητος χαρακτήρας της φύσης και της έντασης του περιορισμού

Κατά την αξιολόγηση της φύσης της δέσμευσης αγοράς 100 τόνων βιώσιμου ρυζιού ετησίως, εναλλακτική δυνατότητα θα μπορούσε να είναι η δέσμευση του λιανοπωλητή να αγοράσει από τους τρεις συνεταιρισμούς το σύνολο του αναγκαίου για μεταπώληση βιώσιμου ρυζιού. Ωστόσο, αυτό δεν θα επιτύγχανε το πρότυπο βιωσιμότητας, καθώς οι τρεις συνεταιρισμοί δεν θα είχαν τη βεβαιότητα ότι ο λιανοπωλητής θα αγοράσει όντως την αναγκαία ποσότητα του παραγόμενου ρυζιού. Τούτο θα συνέβαινε επειδή ο λιανοπωλητής θα μπορούσε να μην χρειαστεί το σύνολο των 100 τόνων βιώσιμου ρυζιού σε ένα συγκεκριμένο έτος και, επομένως, οι συνεταιρισμοί δεν θα είχαν κίνητρο ώστε να πραγματοποιήσουν την αναγκαία επένδυση.

Κατά την αξιολόγηση της έντασης του περιορισμού που συνεπάγεται η δέσμευση αγοράς 100 τόνων βιώσιμου ρυζιού ετησίως για διάστημα 3 ετών, ο περιορισμός φαίνεται απαραίτητος, καθώς οι τρεις συνεταιρισμοί πρέπει να παράγουν τουλάχιστον 95 τόνους βιώσιμου ρυζιού ετησίως για διάστημα 3 ετών προκειμένου να επιτύχουν απόδοση της πρόσθετης επένδυσής τους. Λόγω του καινοφανούς και αβέβαιου χαρακτήρα του προτύπου βιωσιμότητας, οι 5 επιπλέον τόνοι βιώσιμου ρυζιού που θα αγοράσει ο λιανοπωλητής αποσκοπούν στην παροχή ενός είδους ασφάλειας σε περίπτωση εσφαλμένου υπολογισμού. Ως εκ τούτου, η δέσμευση αγοράς 100 τόνων βιώσιμου ρυζιού είναι πιθανό να είναι απαραίτητη για την επίτευξη του συγκεκριμένου προτύπου βιωσιμότητας.

Παράδειγμα 2: Σε περιφερειακό επίπεδο αναπτύσσεται πρωτοβουλία για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των χοίρων. Οι συμμετέχοντες γεωργοί συμφωνούν με ένα σφαγείο και δύο μεταποιητές κρέατος, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 30 % και το 25 % της αγοράς αντίστοιχα, να αυξήσουν τον χώρο ανά χοίρο στις εκμεταλλεύσεις τους πέραν του ελάχιστου χώρου που προβλέπεται από τον νόμο. Λόγω τοπικών νόμων, είναι δύσκολο για τους περισσότερους γεωργούς να αυξήσουν τον χώρο για την εκτροφή χοίρων. Κατά συνέπεια, οι συμμετέχοντες γεωργοί θα περιέλθουν σε οικονομικά μειονεκτική κατάσταση σε σύγκριση με τους γεωργούς που δεν συμμετέχουν στην πρωτοβουλία.

Ως εκ τούτου, η πρωτοβουλία προβλέπει ότι οι μεταποιητές θα καταβάλουν στους γεωργούς 1 EUR επιπλέον ανά κιλό πωλούμενου κρέατος ως αποζημίωση για τη μείωση των εκροών και την αύξηση του κόστους (περιορισμός σχετικός με την τιμή). Η επιπλέον πληρωμή αντιστοιχεί στο κέρδος το οποίο οι γεωργοί θα είχαν επιτύχει εάν είχαν εκθρέψει περισσότερους χοίρους με τον συμβατικό τρόπο. Ένας μεταποιητής θα μπορούσε να μεταποιήσει το σύνολο της παραγωγής των γεωργών και να καλύψει τη σχετική οικονομική επιβάρυνση. Ωστόσο, ένας ακόμη μεταποιητής προσχώρησε στην πρωτοβουλία, καθώς επιθυμούσε να αξιοποιήσει

την αγορά για πιο βιώσιμα προϊόντα (περιορισμός σχετικός με τους πελάτες, τους προμηθευτές ή τις γεωγραφικές περιοχές). Η πρωτοβουλία προβλέπει επίσης ότι το συμμετέχον σφαγείο θα θανατώνει αποκλειστικά και μόνον χοίρους που εκτράφηκαν σύμφωνα με τα σχετικά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων προκειμένου να αποφευχθεί η ανάμειξη του κρέατός τους με κρέας ζώων που εκτράφηκαν με συμβατικό τρόπο.

Στάδιο 1:

Μπορεί το πρότυπο βιωσιμότητας να επιτευχθεί εξίσου μέσω μεμονωμένων ενεργειών;

Η πρώτη εναλλακτική δυνατότητα η οποία πρέπει να εξεταστεί είναι αν το πρότυπο βιωσιμότητας θα μπορούσε να επιτευχθεί από τους συμμετέχοντες στη συμφωνία μέσω μεμονωμένων, αντί ομαδικών, ενεργειών. Γεωργός ο οποίος θα αύξανε μεμονωμένα τον χώρο ανά χοίρο στην εκμετάλλευσή του θα έχανε μέρος του εισοδήματός του και ενδεχομένως επίσης την πρόσβαση στους αγοραστές του, προς όφελος άλλων γεωργών, λόγω της μείωσης της ποσότητας της προσφοράς του ή της αύξησης της τιμής πώλησής του. Συγχρόνως, μολονότι οι γεωργοί που θα ενεργούσαν από κοινού χωρίς τη συμμετοχή μεταποιητών θα ανταγωνίζονταν ο ένας τον άλλον επί ίσους όρους, θα υφίσταντο παρ' όλα αυτά ένα μειονέκτημα σε σύγκριση με τους γεωγούς που επέλεξαν να μην συμμετάσχουν στη συμφωνία βιωσιμότητας. Θα δυσκολεύονταν επίσης να εξεύρουν αγοραστές οι οποίοι θα συμφωνούσαν να καταβάλουν υψηλότερη τιμή για το κρέας ζώων που εκτράφηκαν με βιώσιμο τρόπο. Ως εκ τούτου, συμφωνία μεταξύ των γεωργών και μεταξύ των γεωργών και των μεταποιητών ως αγοραστών των προϊόντων κρέατος είναι πιθανό να είναι απαραίτητη, αντίθετα προς τη μονομερή δράση.

Ο απαραίτητος χαρακτήρας της διάταξης της συμφωνίας βιωσιμότητας

Στη συνέχεια, όσον αφορά την πρόσθετη πληρωμή, εναλλακτική δυνατότητα θα μπορούσε να είναι η δέσμευση των μεταποιητών να αγοράσουν το σύνολο του κρέατος από χοίρους που εκτράφηκαν σύμφωνα με την πρωτοβουλία στην τιμή των συμβατικών χοίρων. Οι γεωργοί δεν δυσκολεύονται συνήθως να εξεύρουν αγοραστές και θα μπορούσαν εύκολα να πωλήσουν τα προϊόντα κρέατος που προέρχονται από τους χοίρους τους. Ωστόσο, εάν εφάρμοζαν τα κριτήρια βιωσιμότητας, θα έπρεπε να πωλούν επί ζημία. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό ότι η πρόσθετη πληρωμή θα είναι απαραίτητη.

Όσον αφορά τη δέσμευση του σφαγείου να θανατώνει μόνον ζώα που εκτράφηκαν σύμφωνα με το πρότυπο βιωσιμότητας, εναλλακτική δυνατότητα θα ήταν οι γεωργοί να ζητούν από τα διάφορα σφαγεία να διαχωρίζουν και να προσδιορίζουν σαφώς το κρέας που προέρχεται από τους χοίρους τους. Τούτο είναι πιθανό ότι θα συνεπαγόταν ορισμένα πρόσθετα έξοδα, αλλά θα παρείχε στο σφαγείο τη δυνατότητα να επιτύχει υψηλότερο κύκλο εργασιών μέσω της σφαγής και ζώων που δεν πληρούν το συγκεκριμένο πρότυπο και, επομένως, τη δυνατότητα αποζημίωσής του για το κόστος διαχωρισμού των δύο ειδών κρέατος που προορίζεται για μεταποίηση. Ως εκ τούτου, δεν είναι πιθανό ότι η συμφωνία με το σφαγείο, ώστε να θανατώνει μόνον ζώα που εκτράφηκαν με βιώσιμο τρόπο, θα είναι απαραίτητη.

Στάδιο 2: Ο απαραίτητος χαρακτήρας της φύσης και της έντασης του περιορισμού

Στην περίπτωση της πρόσθετης πληρωμής, εναλλακτικός περιορισμός του ανταγωνισμού θα μπορούσε να είναι συμφωνία σχετικά με καθορισμένη τιμή ή ελάχιστη τιμή για τα προϊόντα κρέατος. Η συμφωνία σχετικά με καθορισμένη τιμή θα δέσμευε τους μεταποιητές σε τιμή η οποία, υπό άλλες συνθήκες, θα μεταβαλλόταν ως αποτέλεσμα χαμηλότερων ή υψηλότερων τιμών των εκροών, καιρικών φαινομένων, νόσων κ.λπ. Μια ελάχιστη τιμή θα μπορούσε να διασφαλίσει την αποζημίωση των παραγωγών για τις προσπάθειές τους, καθώς θα καθοριζόταν σε επαρκώς υψηλό επίπεδο ώστε να λαμβάνει υπόψη το κόστος βελτίωσης της βιωσιμότητας, αλλά δεν θα λάμβανε υπόψη το ενδεχόμενο η τιμή του χοιρινού κρέατος να είναι χαμηλότερη του αρχικού επιπέδου λόγω σημαντικής μείωσης συνιστωσών της τιμής (εισροές, υποδομές, εποχιακός χαρακτήρας του προϊόντος κ.λπ.). Ο συγκεκριμένος περιορισμός είναι πιθανό να είναι απαραίτητος καθώς η πρόσθετη πληρωμή αντιστοιχεί στο διαφυγόν κέρδος των γεωργών λόγω της εκτροφής λιγότερων χοίρων, ενώ διατηρείται το ενδεχόμενο οι άλλες συνιστώσες της τιμής να μεταβάλλονται ελεύθερα ανάλογα με τις αλλαγές στην αγορά.

Ο καθορισμός της πρόσθετης πληρωμής σε 1 EUR ανά κιλό παραγόμενου κρέατος είναι επίσης πιθανό να είναι απαραίτητος, εάν η πληρωμή αντικατοπτρίζει το διαφυγόν κέρδος των γεωργών που δεν θα έχουν τις ίδιες εκροές με εκείνες που θα είχαν σε περίπτωση συμβατικής εκτροφής χοίρων.

Όσον αφορά την κάλυψη, δεν συντρέχει λόγος σχετικής αξιολόγησης, όπως εξηγήθηκε στο σημείο 5.4.2.3.

Παράδειγμα 3: Ομάδα τριών συνεταιρισμών παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων αναπτύσσει σήμα ποιότητας για τυριά. Το σήμα απαιτεί από τους παραγωγούς να πιστοποιούν ότι το γάλα που χρησιμοποιείται στα τυριά τους παράγεται αποκλειστικά και μόνον με χρήση βιολογικών μεθόδων. Το σήμα ποιότητας απαιτεί το σύνολο του γάλακτος στην εκμετάλλευση γαλακτοπαραγωγής να παράγεται με χρήση βιολογικών μεθόδων ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχει ανάμειξη βιολογικού και άλλων ειδών γάλακτος (περιορισμός σχετικός με τις εισροές). Η συγκεκριμένη μέθοδος παραγωγής συνεπάγεται πρόσθετο κόστος για τους παραγωγούς και μειώνει επίσης την ανταγωνιστικότητά τους, καθώς δεν μπορούν πλέον να προσφέρουν συμβατικό γάλα για τυροκομικά προϊόντα. Παρόμοιες μέθοδοι παραγωγής υπάρχουν ήδη στην αγορά και χρησιμοποιούνται από άλλους παραγωγούς. Η ζήτηση για βιολογικά προϊόντα εκ μέρους των καταναλωτών στην αγορά είναι υψηλή και οι καταναλωτές είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν υψηλότερη τιμή για το συγκεκριμένο προϊόν εφόσον τους δείξουν σαφώς το όφελος βιωσιμότητας.

Στάδιο 1: Μπορεί το πρότυπο βιωσιμότητας να επιτευχθεί εξίσου μέσω μεμονωμένων ενεργειών;

Η αγορά βιολογικών τυριών είναι ήδη ανεπτυγμένη και ορισμένοι παραγωγοί έχουν ήδη επιτύχει μεμονωμένα πρότυπα βιωσιμότητας υψηλότερα από αυτά που ορίζει η νομοθεσία. Οι συνεταιρισμοί θα μπορούσαν επίσης να αναπτύξουν το

πρότυπο μεμονωμένα και να ανταποκριθούν στην αυξανόμενη ζήτηση για βιώσιμο τυρί εκ μέρους των καταναλωτών. Ως εκ τούτου, η ανάγκη συνεργασίας δεν φαίνεται απαραίτητη.

Παράδειγμα 4: Σε ορισμένες περιόδους κάθε χρόνο, ο όγκος ορισμένων διαθέσιμων λαχανικών υπερβαίνει τη ζήτηση. Ως εκ τούτου, περίπου 7 % έως 15 % της ετήσια εσοδείας σπανακιού σπαταλιέται. Οι συνεταιρισμοί έχουν επιχειρήσει μεμονωμένα να εφαρμόσουν διάφορες στρατηγικές για τον προγραμματισμό ή την αποθήκευση του πλεονάζοντος προϊόντος, αλλά δεν έχουν καταφέρει να διατηρήσουν τις απώλειές τους σε επίπεδο κάτω του μέσου όρου του 7 %. Έχουν επιχειρήσει επίσης να αποξηράνουν το σπανάκι και να το πωλήσουν, αλλά δεν υπάρχει ζήτηση για τέτοιο προϊόν εκ μέρους των καταναλωτών.

Για τη μείωση της συγκεκριμένης σπατάλης, ομάδα συνεταιρισμών παραγωγών σπανακιού αποφασίζει να ανταλλάξει πληροφορίες σχετικά με τις εβδομαδιαίες παραδόσεις σπανακιού σε πελάτες ώστε να μπορέσουν να προγραμματίσουν με μεγαλύτερη ακρίβεια την προσφορά και τη ζήτηση (*περιορισμός σε σχέση με τις ανταλλαγές πληροφοριών*). Οι συνεταιρισμοί δικαιολογούν την επιλογή αυτή δηλώνοντας ότι θα θεσπίσουν ένα εκ περιτροπής σύστημα στο οποίο οι διάφοροι συνεταιρισμοί θα μειώνουν κάθε μήνα, ο καθένας με τη σειρά του, την παραγωγή τους κατά ένα ορισμένο ποσοστό, προκειμένου η παραγωγή τους να αντιστοιχεί στην αναμενόμενη ζήτηση σπανακιού τον επόμενο μήνα.

Στάδιο 1:

Μπορεί το πρότυπο βιωσιμότητας να επιτευχθεί εξίσου μέσω μεμονωμένων ενεργειών;

Η αναγκαιότητα συνεργασίας φαίνεται απαραίτητη, καθώς η μεμονωμένη δράση για την αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων απέτυχε.

Ο απαραίτητος χαρακτήρας της διάταξης της συμφωνίας βιωσιμότητας

Όσον αφορά τον απαραίτητο χαρακτήρα του είδους της συμφωνίας, σε σύγκριση με άλλα είδη συμφωνιών βιωσιμότητας, ο τρόπος με τον οποίο οι συνεταιρισμοί παραγωγών σπανακιού σκοπεύουν να επιτύχουν το πρότυπο συνίσταται στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την προσφορά και τη ζήτηση. Εναλλακτική δυνατότητα θα ήταν η σύναψη συμφωνίας όσον αφορά τους όγκους, ήτοι η παραγωγή μικρότερης ποσότητας από κάθε συνεταιρισμό. Ωστόσο, η επιλογή αυτή δεν θα αντιμετώπιζε το πρόβλημα, καθώς θα ήταν δύσκολο να προβλεφθεί μετά βεβαιότητας ο βαθμός στον οποίο ο συνεταιρισμός θα έπρεπε να μειώσει την παραγωγή του. Επιπλέον, θα εξακολουθούσαν να υπάρχουν περίοδοι υψηλότερης ζήτησης και, επομένως, οι συνεταιρισμοί δεν θα ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στις παραγγελίες των πελατών τους. Επιπλέον, μια συμφωνία σχετικά με τους όγκους παραγωγής θα περιόριζε περισσότερο τον ανταγωνισμό από ό,τι μια συμφωνία σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών.

Η συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών αντιμετωπίζει το πρόβλημα μέσω της παροχής τακτικών πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση της αγοράς και

καθιστά δυνατή την ακριβή αναπροσαρμογή της προσφοράς λίγο ή πολύ τον επόμενο μήνα. Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι είναι ευλόγως αναγκαία για την επίτευξη του προτύπου της μείωσης της σπατάλης τροφίμων.

Στάδιο 2: Ο απαραίτητος χαρακτήρας της φύσης και της έντασης του περιορισμού

Όσον αφορά τον απαραίτητο χαρακτήρα του περιορισμού του ανταγωνισμού που απορρέει από τη συμφωνία, η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με μια παράμετρο, όπως οι εβδομαδιαίες παραδόσεις σε πελάτες, είναι σημαντικός περιορισμός του ανταγωνισμού. Μια πιο ρεαλιστική εναλλακτική δυνατότητα η οποία θα περιορίζε λιγότερο τον ανταγωνισμό θα μπορούσε να είναι η ανταλλαγή συγκεντρωτικών πληροφοριών σε μηνιαία, αντί σε εβδομαδιαία, βάση. Λόγω της άθροισης και της συγκέντρωσης των στοιχείων με μικρότερη συχνότητα, οι πωλήσεις των επιμέρους συνεταιρισμών σε μεμονωμένους πελάτες δεν θα μπορούσαν να προσδιοριστούν. Οι παραγωγοί θα εξακολουθούσαν επίσης να γνωρίζουν τη ζήτηση της αγοράς για σπανάκι κατά τον προηγούμενο μήνα ώστε να μπορούν να αναπροσαρμόσουν την παραγωγή τους τον επόμενο μήνα.

Κατά συνέπεια, η συμφωνία δεν θα ανταποκρινόταν στο δεύτερο στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα.

6 ΧΡΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α

6.1 Συμφωνίες βιωσιμότητας συναφθείσες πριν από τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών

(120) Το άρθρο 210α άρχισε να ισχύει στις 8 Δεκεμβρίου 2021. Συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες συνήφθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή ενδέχεται να μπορούν να υπαχθούν στο άρθρο 210α μετά την έναρξη ισχύος του. Για το διάστημα πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου 210α, οι συμφωνίες βιωσιμότητας δεν μπορούν να υπαχθούν στο άρθρο 210α και υπόκεινται στους κανόνες του ανταγωνισμού οι οποίοι ίσχυαν τότε.

(121) Κάθε συμφωνία βιωσιμότητας που συνάφθηκε στο διάστημα από την έναρξη ισχύος του άρθρου 210α (8 Δεκεμβρίου 2021) έως τη δημοσίευση των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών θα πρέπει να εναρμονιστεί πάραυτα με το άρθρο 210α και το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ ως ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

Παράδειγμα: Ορισμένοι παραγωγοί συνάπτουν συμφωνία πριν από τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών. Δεσμεύονται να παύσουν τη χρήση ενός επιτρεπόμενου ζιζανιοκτόνου, το οποίο εντοπίζεται συχνά στην παροχή πόσιμου νερού. Για τη χρηματοδότηση της μετάβασης σε πιο βιώσιμη μέθοδο παραγωγής, οι παραγωγοί συμφωνούν να καθορίσουν προσωρινά τις τιμές σε 0,50 EUR ανά παραγόμενο κιλό προϊόντος.

Μετά τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών, τα μέρη αντιλαμβάνονται ότι μια προσαύξηση της τιμής θα ήταν επαρκής για την επίτευξη του προτύπου. Ως εκ τούτου, η συμφωνία δεν ανταποκρίνεται στο δεύτερο στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα. Συνεπώς, τα μέρη θα πρέπει να

επικαιροποιήσουν τη συμφωνία τους προκειμένου να συμμορφώνεται με το άρθρο 210α, μέσω της αντικατάστασης του καθορισμού τιμής με προσαύξηση της τιμής από την έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών.

6.2 Ανωτέρα βία

- (122) Εάν ορισμένοι όροι της συμφωνίας οι οποίοι είναι καθοριστικής σημασίας για τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 210α δεν πληρούνται προσωρινά λόγω ανωτέρας βίας, η συμφωνία εξακολουθεί να μπορεί να υπαχθεί στην εξαίρεση για ορισμένο χρονικό διάστημα, εφόσον: i) τα μέρη λαμβάνουν αμελλητί όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποκατάσταση του όρου που έπαυσε να πληρούται και ii) πληρούνται οι λοιπές απαιτήσεις της εξαίρεσης.
- (123) Η ανωτέρα βία δεν περιορίζεται μόνον στην απόλυτη αδυναμία, αλλά πρέπει να επεκτείνεται και σε ασυνήθη περιστατικά τα οποία δεν εξαρτώνται από τη βούληση του παραγωγού ή του οικονομικού φορέα. Οι συνέπειές της δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν, μολονότι έχει επιδειχθεί κάθε δυνατή επιμέλεια, παρά μόνο με υπέρμετρες θυσίες²⁵. Ως παράδειγμα ανωτέρας βίας θα μπορούσε να αναφερθεί μια απροσδόκητη πλημμύρα στην έκταση γης ή μια πυρκαγιά σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης.

6.3 Μεταβατική περίοδος

- (124) Μια συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να υπαχθεί στην εξαίρεση για ορισμένο χρονικό διάστημα μετά τη σύναψή της και προτού ξεκινήσει πραγματικά η βιώσιμη δραστηριότητα.
- (125) Τούτο μπορεί να συμβεί μόνον όταν απαιτείται ένα ορισμένο χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή της βιώσιμης δραστηριότητας και υπό τον όρο ότι ο περιορισμός του ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου είναι απαραίτητος. Τούτο σημαίνει ότι η βιώσιμη δραστηριότητα είναι λιγότερο πιθανό να πραγματοποιηθεί εάν ο περιορισμός του ανταγωνισμού δεν εφαρμοστεί κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Παράδειγμα: Αρκετοί παραγωγοί γεωργικών προϊόντων συμφωνούν τον Ιανουάριο του 2023 να αλλάξουν τη μέθοδο παραγωγής που εφαρμόζουν και να παύσουν τη χρήση επιτρεπόμενου ρυπογόνου ζιζανιοκτόνου. Καθώς απαιτείται κάποιος χρόνος για την αλλαγή της μεθόδου παραγωγής, η έναρξη χρήσης του τελικού λιγότερο ρυπογόνου προϊόντος έχει προβλεφθεί για τον Σεπτέμβριο του 2023. Οι παραγωγοί συμφωνούν να εφαρμόσουν προσαύξηση της τιμής στο προϊόν που χρησιμοποιεί το προβληματικό ζιζανιοκτόνο από τον Ιανουάριο του 2023, με σκοπό τη χρηματοδότηση της αναγκαίας επένδυσης για τη μετάβαση.

Η προσαύξηση της τιμής μπορεί να εφαρμοστεί από τον Ιανουάριο του 2023, εάν οι παραγωγοί δεν είναι σε θέση να καλύψουν το επενδυτικό κόστος μέσω επιβολής της προσαύξησης της τιμής μόνο από τον Σεπτέμβριο του 2023 (μετά τη έναρξη χρήσης του εναλλακτικού προϊόντος). Ο λόγος για την απόφαση αυτή είναι ότι οι παραγωγοί δεν θα εξέταζαν σε διαφορετική περίπτωση το ενδεχόμενο ανάληψης

²⁵ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ανωτέρα βία, βλ. (κατ' αναλογία) ανακοίνωση της Επιτροπής περί της «ανωτέρας βίας στο ευρωπαϊκό γεωργικό δίκαιο», C(88) 1696.

της πρωτοβουλίας βιωσιμότητας. Ωστόσο, εάν τα μέρη είναι σε θέση να καλύψουν το επενδυτικό κόστος επιβάλλοντας την προσαύξηση της τιμής μόνον από τον Σεπτέμβριο του 2023, η εφαρμογή της προσαύξησης της τιμής πριν από τη συγκεκριμένη ημερομηνία δεν είναι απαραίτητη.

6.4 Μη επίτευξη του προτύπου

- (126) Απουσία ανωτέρας βίας, εάν δεν επιτύχουν το πρότυπο βιωσιμότητας, τα μέρη δεν μπορούν να συνεχίσουν να υπάγονται στην εξαίρεση.
- (127) Μη επίτευξη του προτύπου μπορεί να υπάρχει, για παράδειγμα, όταν τα μέρη δεν καταφέρουν να επιτύχουν το πρότυπο εντός του προβλεφθέντος χρονοδιαγράμματος. Μη επίτευξη του προτύπου θα μπορούσε επίσης να υπάρχει εάν, λόγω εσφαλμένων αρχικών υπολογισμών, η εφαρμογή του προτύπου θα συνεπάγεται δαπάνη με την οποία τα μέρη δεν μπορούν να επιβαρυνθούν. Ενδέχεται επίσης η εφαρμογή του προτύπου να μην είναι δυνατή στην πράξη λόγω παράγοντα που δεν συνιστά ανωτέρα βία, όπως απροσδόκητα οικονομικά προβλήματα των μερών ή έλλειψη βασικής εισροής.
- (128) Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα μέρη δεν μπορούν να συνεχίσουν να υπάγονται στην εξαίρεση και θα πρέπει να παύσουν την εφαρμογή του περιορισμού του ανταγωνισμού. Η εξαίρεση παραμένει σε ισχύ για το διάστημα προτού η επίτευξη του προτύπου καταστεί πλέον αδύνατη. Εάν η άμεση αποχώρηση από τη συμφωνία έχει σημαντικές οικονομικές συνέπειες για τα μέρη, τα μέρη μπορούν να συνεχίσουν να την εφαρμόζουν για το αναγκαίο μεταβατικό διάστημα, σύμφωνα με τους κανόνες που περιγράφονται στο σημείο 6.5 σχετικά με τη συνεχή και αδιάλειπτη επανεξέταση της προϋπόθεσης του απαραίτητου χαρακτήρα.
- (129) Τα μέρη μπορεί να αποφασίσουν να θέσουν λιγότερο φιλόδοξο στόχο σε σχέση με την επίτευξη του προτύπου. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να προσαρμόσουν το επίπεδο περιορισμού του ανταγωνισμού ή να τροποποιήσουν το είδος του περιορισμού του ανταγωνισμού, όπως απαιτείται βάσει του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα.

Παράδειγμα: Δύο παραγωγοί συμφώνησαν να επενδύσουν από κοινού σε έρευνα και ανάπτυξη σχετικά με νέα μέθοδο παραγωγής η οποία θα είναι πιο βιώσιμη. Τούτο απαιτεί τον καθορισμό τιμών για τη χρηματοδότηση της νέας αυτής επένδυσης. Λόγω οικονομικής κρίσης, η οποία εκδηλώθηκε μετά τη σύναψη της συμφωνίας, τα μέρη δεν είναι πλέον σε θέση να χρηματοδοτήσουν την έρευνα και αποφασίζουν να δώσουν τέλος στην επένδυση σε έρευνα.

Δεδομένου ότι τα μέρη δεν κατάφεραν να εφαρμόσουν το πρότυπο (για λόγο που δεν σχετίζεται με ανωτέρα βία), δεν μπορούν να συνεχίσουν να περιορίζουν τον ανταγωνισμό, ήτοι να καθορίζουν τις τιμές.

6.5 Συνεχής και αδιάλειπτη επανεξέταση του απαραίτητου χαρακτήρα

6.5.1 Σε ποιες περιπτώσεις είναι πιθανό η προϋπόθεση του απαραίτητου χαρακτήρα να μην πληρούται πλέον;

- (130) Η πλήρωση του κριτηρίου του απαραίτητου χαρακτήρα, στο πλαίσιο του άρθρου 210α, σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας δεν διασφαλίζει ότι το κριτήριο θα πληρούται επίσης σε μεταγενέστερα στάδια, ειδικότερα σε περίπτωση ουσιωδών μεταβολών στο οικονομικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται η συμφωνία βιωσιμότητας. Επομένως, τα μέρη πρέπει να επανεξετάζουν συνεχώς, καθ' όλη την εφαρμογή της συμφωνίας, αν η προϋπόθεση εξακολουθεί να πληρούται.
- (131) Όταν η συμφωνία βιωσιμότητας ή οι περιορισμοί του ανταγωνισμού που περιέχει δεν είναι πλέον απαραίτητοι, το άρθρο 210α παύει να έχει εφαρμογή. Οι περιορισμοί του ανταγωνισμού τους οποίους τα μέρη διατηρούν μετά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο δεν εμπίπτουν πλέον στο άρθρο 210α.
- (132) Παράδειγμα μεταβολής των ουσιωδών περιστάσεων που καθιστά αναγκαία την εκ νέου αξιολόγηση του απαραίτητου χαρακτήρα συμφωνίας βιωσιμότητας ή περιορισμού του ανταγωνισμού είναι η μεταβολή του κόστους ανάπτυξης ή εφαρμογής της συμφωνίας βιωσιμότητας ή του προτύπου βιωσιμότητας. Η μεταβολή του κόστους μπορεί επίσης να θέτει υπό αμφισβήτηση τον αναγκαίο χαρακτήρα της συμφωνίας ή των συγκεκριμένων περιορισμών του ανταγωνισμού που αποφάσισαν αρχικά οι συμμετέχοντες.

Παράδειγμα: Παραγωγοί και λιανοπωλητές συμφωνούν σχετικά με την καλλιέργεια νέου είδους αραβοσίτου που είναι πιο ανθεκτικό στους επιβλαβείς οργανισμούς και, επομένως, απαιτεί τη χρήση λιγότερων φυτοφαρμάκων από ό,τι ο συμβατικός αραβόσιτος. Ωστόσο, οι σπόροι της νέας καλλιέργειας κοστίζουν ακριβότερα (6 EUR/κιλό). Οι λιανοπωλητές συμφωνούν να χρηματοδοτήσουν την αγορά των πιο ακριβών σπόρων μέσω του καθορισμού προσαύξησης τιμής για τον αραβόσιτο που θα καλλιεργηθεί. Στα επόμενα στάδια της εφαρμογής της συμφωνίας βιωσιμότητας, το κόστος των σπόρων μειώνεται σε 1 EUR/κιλό, καθώς η ζήτηση για την καλλιέργεια αυξάνεται και υπάρχουν περισσότεροι σπόροι στην αγορά.

Λόγω αυτής της μεταβολής στην τιμή των σπόρων, οι οποίοι αποτελούν εισροή για την καλλιέργεια του αραβόσιτου, τα μέρη πρέπει να αξιολογήσουν εκ νέου το ύψος της προσαύξησης της τιμής καθώς και αν απαιτείται καν η στήριξη των λιανοπωλητών στη συμφωνία μέσω προσαύξησης της τιμής.

- (133) Μια άλλη αλλαγή που θα απαιτούσε την εκ νέου αξιολόγηση του αναγκαίου χαρακτήρα του περιορισμού του ανταγωνισμού θα ήταν μια κανονιστική παρέμβαση η οποία αυξάνει τον βαθμό φιλοδοξίας του προϊσχύσαντος προτύπου βιωσιμότητας στον συγκεκριμένο τομέα. Σε τέτοια περίπτωση, ο απαραίτητος χαρακτήρας της συμφωνίας ή των περιορισμών του ανταγωνισμού που περιέχει θα πρέπει να αξιολογηθεί εκ νέου, καθώς αποφασίστηκαν αρχικά βάσει διαφορετικού υποχρεωτικού νομικού πλαισίου. Εφόσον οι υποχρεωτικοί κανόνες

επιβάλλουν υψηλότερο πρότυπο, η συμφωνία ή οι περιορισμοί ενδέχεται να πρέπει να τροποποιηθούν προκειμένου να λάβουν υπόψη τον χαμηλότερο πλέον βαθμό φιλοδοξίας της αρχικής φιλοδοξίας. Η ανάγκη συνεργασίας μπορεί να μην είναι πλέον απαραίτητη, μπορεί δε να είναι καταλληλότερος διαφορετικός περιορισμός από απόψεως «φύσης» ή «έντασης». Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εκ νέου αξιολόγηση μπορεί να οδηγήσει τα μέρη στη διαπίστωση ότι ο περιορισμός του ανταγωνισμού δεν είναι πλέον απαραίτητος.

Παράδειγμα: Παραγωγοί, μεταποιητές και λιανοπωλητές συμφωνούν να καταβάλλουν ορισμένη προσαύξηση τιμής για την εκτροφή ζώων χωρίς τη χρήση κλωβών. Ο νόμος απαιτεί κάθε ζώο να διαθέτει τουλάχιστον 0,2 τ.μ. χώρο. Αργότερα, η υποχρεωτική νομοθεσία τροποποιείται και επιβάλλεται νέα απαίτηση χώρου 0,5 τ.μ.

Το πρότυπο βιωσιμότητας που επιβάλλει την απαίτηση εκτροφής των ζώων σε συνθήκες «ελεύθερης βοσκής» θα μπορούσε να εξακολουθεί να δικαιολογεί την εφαρμογή προσαύξησης τιμής. Ωστόσο, καθώς ο νόμος θέσπισε υψηλότερο υποχρεωτικό πρότυπο, το ύψος της προσαύξησης της τιμής πρέπει να αξιολογηθεί εκ νέου, κάτι το οποίο θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να οδηγήσει σε χαμηλότερη τιμή.

- (134) Ένα άλλο παράδειγμα είναι η περίπτωση στην οποία τα μέρη επιθυμούν να μεταβάλουν το πρότυπο βιωσιμότητας στην επίτευξη του οποίου αποσκοπεί η συμφωνία. Τα μέρη ενδέχεται να επιθυμούν να θεσπίσουν ένα πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο παραμένει υψηλότερο από αυτό που ορίζουν οι ενωσιακοί ή οι εθνικοί κανόνες, αλλά είναι λιγότερο φιλόδοξο από το πρότυπο βιωσιμότητας που συμφωνήθηκε αρχικά. Στην περίπτωση αυτή, η ίδια η συμφωνία ή οι περιορισμοί του ανταγωνισμού που τέθηκαν αρχικά ενδέχεται να μην είναι πλέον απαραίτητοι για την επίτευξη του νεοκαθορισθέντος προτύπου. Επομένως, ενδέχεται να επιβάλλεται αναπροσαρμογή της συμφωνίας ή των περιορισμών.
- (135) Η θετική σχέση και η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών με το προϊόν που αφορά η συμφωνία θα μπορούσε επίσης να συνιστά ουσιώδη μεταβολή των περιστάσεων. Η ζήτηση για ένα βιώσιμο προϊόν θα μπορούσε να αυξηθεί λόγω της συμφωνίας βιωσιμότητας ή άλλων παραγόντων (π.χ. περιβαλλοντική εκστρατεία η οποία αυξάνει την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών). Ως εκ τούτου, ολόκληρη η αγορά, ή μεγάλο μέρος αυτής, θα μπορούσε να έχει ισχυρό κίνητρο να στραφεί σε μέθοδο βιώσιμης παραγωγής και/ή εμπορίου του συγκεκριμένου προϊόντος. Εάν η έλλειψη ζήτησης εκ μέρους των καταναλωτών ήταν ένα από τα κύρια προβλήματα που δικαιολόγησαν την ανάγκη συνεργασίας και/ή επιβολής ορισμένου περιορισμού του ανταγωνισμού, τα μέρη θα πρέπει να αξιολογήσουν εκ νέου τον απαραίτητο χαρακτήρα της συμφωνίας ή του περιορισμού του ανταγωνισμού.

Παράδειγμα: Στο προηγούμενο παράδειγμα, οι καταναλωτές μπορεί να προβληματίζονται σχετικά με τις συνθήκες εκτροφής των ζώων. Ενδέχεται να απαιτούν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης των ζώων και να είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν αυξημένη τιμή για αυτές, συμπεριλαμβανομένης της εκτροφής υπό συνθήκες ελεύθερης βοσκής. Καθώς οι παραγωγοί μπορούν να αξιοποιήσουν τη νεοδημιουργηθείσα ζήτηση, η προσαύξηση της τιμής που

εισπράττουν ενδέχεται να μην είναι πλέον απαραίτητη, καθώς η εκτροφή ζώων υπό συνθήκες ελεύθερης βοσκής ενδέχεται να είναι επικερδής χωρίς να απαιτείται οικονομική αποζημίωση.

- (136) Η καινοτομία όσον αφορά τις διαδικασίες παραγωγής ή διανομής ενδέχεται να απαιτεί επίσης την εκ νέου αξιολόγηση του απαραίτητου χαρακτήρα του περιορισμού του ανταγωνισμού που περιέχεται σε μια συμφωνία. Τούτο μπορεί να συμβεί όταν η συμφωνία υπήρξε μεν αναγκαία για την από κοινού ανάπτυξη ορισμένου προϊόντος ή ορισμένης διαδικασίας ή για την από κοινού θέση σε κυκλοφορία ορισμένου προϊόντος στην αγορά, αλλά, ύστερα από κάποιο χρόνο και κάποιες επενδύσεις, τα μέρη είναι σε θέση να παράγουν και να διαθέτουν τα αγαθά στην αγορά χωρίς να απαιτείται συνεργασία.

Παράδειγμα: Συμφωνία μεταξύ οργάνωσης παραγωγών και μεταποιητών παρέχει στους μεταποιητές τη δυνατότητα να επενδύσουν σε τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης η οποία καθιστά δυνατό τον έγκαιρο εντοπισμό ασθενειών των φυτών με αποτέλεσμα υψηλότερες αποδόσεις. Οι μεταποιητές συμφωνούν να αγοράσουν την τεχνολογία για τους παραγωγούς καθώς και να καλύψουν τα λειτουργικά έξοδα της τεχνολογίας μέσω ελάχιστης τιμής. Ως αντάλλαγμα, η συμφωνία απαιτεί από τα μέλη της οργάνωσης παραγωγών να παραχωρήσουν άδεια εκμετάλλευσης της τεχνολογίας ώστε να διασφαλίσουν την ύπαρξη επαρκούς αριθμού κατόχων αδειών εκμετάλλευσης (και, επομένως, δικαιωμάτων εκμετάλλευσης) για την κάλυψη του κόστους της επένδυσης.

Όταν η τεχνολογία θα έχει δοκιμαστεί και θα παράγει υψηλότερες αποδόσεις, οι παραγωγοί θα πρέπει να αξιολογήσουν εκ νέου τον απαραίτητο χαρακτήρα της προσαύξησης της τιμής. Καθώς οι παραγωγοί αύξησαν πλέον την παραγωγή τους, ενδέχεται να μπορούν να καλύψουν οι ίδιοι τα λειτουργικά έξοδα της τεχνολογίας.

6.5.2 Ποιες είναι οι επιλογές που διαθέτουν τα μέρη όταν θεωρείται ότι οι περιορισμοί δεν είναι πλέον απαραίτητοι;

6.5.2.1 Επιλογή 1: τροποποίηση της συμφωνίας βιωσιμότητας

- (137) Όταν μια συμφωνία βιωσιμότητας παύει να είναι απαραίτητη, μια επιλογή που διαθέτουν τα μέρη της είναι να την τροποποιήσουν. Για παράδειγμα, εάν το πρόβλημα είναι ότι το συμφωνηθέν πρότυπο βιωσιμότητας δεν είναι πλέον επιτεύξιμο, τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν να επιτύχουν διαφορετικό πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο παραμένει υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Εάν το πρόβλημα είναι ότι το είδος της συμφωνίας δεν είναι απαραίτητο για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας, τα μέρη μπορούν να συνάψουν ένα είδος συμφωνίας που είναι απαραίτητη. Ομοίως, εάν το πρόβλημα είναι ότι οι συγκεκριμένοι περιορισμοί του ανταγωνισμού που επιβάλλει η συμφωνία δεν είναι πλέον απαραίτητοι για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας, τα μέρη μπορούν να τροποποιήσουν τους περιορισμούς του ανταγωνισμού ώστε να τους καταστήσουν απαραίτητους ή

απλώς και μόνο να καταργήσουν τους εν λόγω περιορισμούς του ανταγωνισμού στο σύνολό τους.

6.5.2.2 Επιλογή 2: λύση της συμφωνίας βιωσιμότητας

- (138) Εάν τα μέρη αδυνατούν ή δεν επιθυμούν να τροποποιήσουν τη συμφωνία βιωσιμότητας ώστε να εξακολουθεί να πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 210α, θα πρέπει να λύσουν τη συμφωνία μόλις παύσει να είναι απαραίτητη.
- (139) Ωστόσο, εάν τα μέρη πραγματοποιήσαν επενδύσεις στηριζόμενα στους ισχύοντες περιορισμούς του ανταγωνισμού οι οποίοι ήταν απαραίτητοι για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας όταν τέθηκαν, το άρθρο 210α δεν εμποδίζει τα μέρη να ανακτήσουν το σύνολο των εξόδων που πραγματοποίησαν κατά την ανάπτυξη ή την εφαρμογή του σχετικού προτύπου βιωσιμότητας. Ως εκ τούτου, η συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να εξακολουθήσει να υπάγεται στην εξαίρεση του άρθρου 210α για το διάστημα που απαιτείται για τη λύση της συμφωνίας και την ανάκτηση των επενδύσεων των μερών. Ωστόσο, τούτο δεν θα συμβεί όταν η συμφωνία βιωσιμότητας παύει να είναι απαραίτητη λόγω κανονιστικής αλλαγής με την οποία θεσπίζεται υποχρεωτικό ενωσιακό ή εθνικό πρότυπο ισοδύναμο ή υψηλότερο του προτύπου που θεσπίστηκε με τη συμφωνία και η έναρξη ισχύος του υποχρεωτικού προτύπου μπορούσε να προβλεφθεί κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας (ή εάν μεσολαβεί επαρκής χρόνος μεταξύ της έκδοσης της νομοθεσίας και της έναρξης ισχύος της).

Παράδειγμα: Τοπικοί εκτροφείς κοτόπουλων συμφωνούν από κοινού να διαθέτουν περισσότερο χώρο διαβίωσης ανά κοτόπουλο. Για τη μείωση του κόστους μετάβασης, συνάπτουν συμφωνία με τους αγοραστές των κοτόπουλων, μέσω της οποίας οι αγοραστές αγοράζουν κρέας κοτόπουλου σε καθορισμένη προσαυξημένη τιμή, με σκοπό την κάλυψη του πρόσθετου κόστους που συνεπάγεται το νέο πρότυπο βιωσιμότητας. Η συμφωνία συνάπτεται τον Μάρτιο του 2024 και προβλέπει επίσημη περίοδο προειδοποίησης ενός έτους σε περίπτωση μονομερούς καταγγελίας. Τον Ιούνιο του 2024 θεσπίζεται νέα τοπική νομοθεσία η οποία εφαρμόζεται από τον Δεκέμβριο του 2024. Η νομοθεσία απαιτεί από το σύνολο των γεωργών στην περιοχή να διαθέτουν στα ζώα ακριβώς τον ίδιο χώρο με αυτόν που προβλέπεται στη συμφωνία.

Καθώς ο ελάχιστος χώρος καθίσταται νόμιμη υποχρέωση από τον Δεκέμβριο του 2024, θεωρητικά οι εκτροφείς δεν μπορούν να εξακολουθήσουν να υπάγονται στην εξαίρεση του άρθρου 210α, δεδομένου ότι ο περιορισμός του ανταγωνισμού δεν είναι πλέον απαραίτητος. Ωστόσο, η καταγγελία της συμφωνίας με τους αγοραστές πριν από τη λήξη της επίσημης περιόδου προειδοποίησης θα μπορούσε να έχει σοβαρές οικονομικές συνέπειες για τα μέρη, τα οποία ενήργησαν καλόπιστα, δεδομένου ότι το ενδεχόμενο εφαρμογής του εν λόγω νόμου δεν μπορούσε να προβλεφθεί κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας. Επομένως, τα μέρη μπορούν να εξακολουθήσουν να υπάγονται στην εξαίρεση έως ότου λήξει η επίσημη περίοδος προειδοποίησης, ήτοι, στο παρόν παράδειγμα, έως τον Ιούνιο του 2025.

7 ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α

7.1 Αιτούντες

- (140) Από τις 8 Δεκεμβρίου 2023, το άρθρο 210α παράγραφος 6 παρέχει στους παραγωγούς ή τις ενώσεις παραγωγών τη δυνατότητα να ζητούν από την Επιτροπή γνωμοδότηση σχετικά με τη συμβατότητα των συμφωνιών βιωσιμότητας που συνάπτουν με το άρθρο 210α. Τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας που δεν είναι παραγωγοί μπορούν να συμμετάσχουν στην υποβολή της αίτησης. Οι διεπαγγελματικές οργανώσεις μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 6, υπό τον όρο ότι τουλάχιστον ένας παραγωγός μέλος συμμετέχει στη συμφωνία βιωσιμότητας.
- (141) Οι παραγωγοί ή οι ενώσεις παραγωγών μπορούν να υποβάλουν αίτηση γνωμοδότησης οποτεδήποτε μετά τη σύναψη της συμφωνίας βιωσιμότητας και πριν από την εφαρμογή της.
- (142) Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί στον/στη/στο {θα καθοριστεί}. Εναλλακτικά, η αίτηση μπορεί να αποσταλεί στην ακόλουθη ταχυδρομική διεύθυνση {*Commission européenne / Europese Commissie*}.

7.2 Περιεχόμενο της αίτησης

- (143) Δεν υπάρχει καθορισμένος τύπος για την υποβολή αίτησης γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 6.
- (144) Ωστόσο, προκειμένου να αξιολογηθεί, η αίτηση θα πρέπει να περιέχει τα εξής στοιχεία:

τα στοιχεία όλων των μερών της συμφωνίας συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του αριθμού επαγγελματικής καταχώρισής τους·

ενιαίο σημείο επαφής (συμπεριλαμβανομένων ονόματος και διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και/ή ταχυδρομικής διεύθυνσης) για κάθε επικοινωνία με την Επιτροπή·

αντίγραφο κάθε εγγράφου με το οποίο καθορίζονται οι όροι της συμφωνίας βιωσιμότητας ή, εάν η συμφωνία είναι προφορική, λεπτομερή γραπτή επεξήγηση της συμφωνίας (συμπεριλαμβανομένων της αγοράς που καλύπτει η συμφωνία, εφόσον συντρέχει περίπτωση, της διάρκειας της συμφωνίας και των περιορισμών του ανταγωνισμού που επιβάλλει)·

περιγραφή του/των επιδιωκόμενου/-ων στόχου/-ων βιωσιμότητας·

επεξήγηση του προτύπου βιωσιμότητας που θεσπίστηκε στο πλαίσιο της συμφωνίας βιωσιμότητας και παραπομπή σε υφιστάμενα υποχρεωτικά πρότυπα, συμπεριλαμβανομένων επεξηγήσεων και στοιχείων σχετικά με τους λόγους για τους οποίους το πρότυπο βιωσιμότητας είναι υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία·

λεπτομερή επεξήγηση της συμμόρφωσης με καθεμία από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 210α παράγραφοι 1, 3 και 7·

πληροφορίες σχετικά με τρέχουσες διαδικασίες ενώπιον εθνικού δικαστηρίου ή εθνικής αρχής ανταγωνισμού σχετικά με τη συμβατότητα της συμφωνίας βιωσιμότητας την οποία αφορά η αίτηση με το άρθρο 210α ή το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ·

τυχόν παραπομπές και πηγές, συμπεριλαμβανομένων ιστοσελίδων, στις οποίες ο αιτών έχει δημοσιοποιήσει τους όρους της συμφωνίας βιωσιμότητας ή μέρη αυτής·

κάθε άλλη πληροφορία ή έγγραφο σχετικό για την αξιολόγηση της συμφωνίας βιωσιμότητας.

7.3 Η εκτίμηση της Επιτροπής και το περιεχόμενο της γνωμοδότησης

- (145) Η Επιτροπή θα εκτιμήσει την αίτηση βάσει των πληροφοριών που της παρασχέθηκαν. Μπορεί επίσης να ζητήσει από τον αιτούντα πρόσθετες πληροφορίες οι οποίες είναι αναγκαίες για την εκτίμηση της αίτησης.
- (146) Η Επιτροπή μπορεί να ανταλλάσσει τις πληροφορίες που της υποβάλλονται με εθνικές αρχές ανταγωνισμού και αρχές ή υπουργεία αρμόδια για τη γεωργία, κατά περίπτωση, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω αρχές και τα υπουργεία υποχρεούνται να χρησιμοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες μόνον για τον σκοπό για τον οποίο τις απέκτησε η Επιτροπή. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να ζητά και να λαμβάνει πληροφορίες από τις εν λόγω αρχές και τα υπουργεία.
- (147) Ο αιτών μπορεί να αποσύρει την αίτησή του ανά πάσα στιγμή. Ωστόσο, η Επιτροπή μπορεί να διατηρήσει κάθε πληροφορία η οποία παρασχέθηκε στο πλαίσιο αίτησης γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 6 και μπορεί να χρησιμοποιήσει τις εν λόγω πληροφορίες σε οποιαδήποτε διαδικασία για την επιβολή του άρθρου 210α ή του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ.
- (148) Η γνωμοδότηση θα διαπιστώνει αν η συμφωνία βιωσιμότητας είναι ή δεν είναι συμβατή με το άρθρο 210α και θα παρέχει αιτιολογία για τη σχετική διαπίστωση.
- (149) Η Επιτροπή θα ενημερώνει για τη γνωμοδότηση το ενιαίο σημείο επαφής.
- (150) Γνωμοδότηση σύμφωνα με την οποία η συμφωνία βιωσιμότητας δεν είναι συμβατή με το άρθρο 210α δεν προδικάζει το αν η συμφωνία βιωσιμότητας είναι συμβατή με το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ ή άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης.
- (151) Εφόσον συντρέχει περίπτωση, η Επιτροπή μπορεί να επισημαίνει ότι η γνωμοδότηση ισχύει μόνον για ορισμένο χρονικό διάστημα ή ότι η γνωμοδότηση βασίζεται στην ύπαρξη ή την ανυπαρξία ορισμένων πραγματικών περιστατικών.
- (152) Η γνωμοδότηση θα δημοσιευθεί στον ιστότοπο της Επιτροπής, λαμβανομένου υπόψη του έννομου συμφέροντος του/των αιτούντος/-ων να προστατευθούν τα επαγγελματικά απόρρητά του/τους. Η Επιτροπή θα συμφωνήσει με τον/τους αιτούντα/-ες σχετικά με μη εμπιστευτικό κείμενο της γνωμοδότησης προτού τη δημοσιεύσει.

7.4 Προθεσμία για την έκδοση γνωμοδότησης

- (153) Η Επιτροπή θα αποστείλει τη γνωμοδότηση στον/στους αιτούντα/-ες εντός τεσσάρων μηνών από την παραλαβή πλήρους αίτησης, ήτοι από την παραλαβή όλων των πληροφοριών που χρειάζεται για την αξιολόγηση της αίτησης. Το εν λόγω χρονικό διάστημα ξεκινά από την επομένη της παραλαβής πλήρους αίτησης.

7.5 Μεταβολή περιστάσεων μετά την έκδοση της γνωμοδότησης

- (154) Η Επιτροπή θα εκδώσει τη γνωμοδότηση βάσει των πληροφοριών που προσκόμισε ο αιτών.
- (155) Το άρθρο 210α παράγραφος 6 απαιτεί από την Επιτροπή να δηλώσει ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ πρέπει να τύχει εφαρμογής στο μέλλον στη συγκεκριμένη συμφωνία, και ενημερώνει σχετικά τους παραγωγούς, εάν διαπιστώσει οποτεδήποτε μετά την έκδοση γνωμοδότησης ότι οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 210α παράγραφοι 1, 3 και 7 έχουν παύσει να συντρέχουν. Η Επιτροπή μπορεί να προβεί σε τέτοια διαπίστωση με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους.
- (156) Εάν έχει λόγο να πιστεύει ότι ο αιτών υπέβαλε ανακριβείς πληροφορίες, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες από τον αιτούντα.
- (157) Μετά την έναρξη ισχύος ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας, η Επιτροπή μπορεί να έχει λόγο να πιστεύει ότι το πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο επιδιώκει να επιτύχει η συμφωνία βιωσιμότητας δεν είναι πλέον υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον αιτούντα να αποδείξει ότι το πρότυπο το οποίο επιδιώκει να επιτύχει η συμφωνία βιωσιμότητας είναι όντως υψηλότερο από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Σε περίπτωση αδυναμίας του αιτούντος να αποδείξει κάτι τέτοιο, η Επιτροπή μπορεί να τον ενημερώσει ότι η γνωμοδότηση δεν ισχύει πλέον και να δημοσιεύσει τη διαπίστωσή της στον ιστότοπό της.

7.6 Αποτελέσματα γνωμοδότησης

- (158) Κατά το άρθρο 288, πέμπτο εδάφιο, της ΣΛΕΕ, οι γνώμες δεν δεσμεύουν. Προορίζονται, αντιθέτως, να βοηθήσουν τους οικονομικούς φορείς να διενεργήσουν μια αυτοαξιολόγηση. Ωστόσο, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τις γνωμοδοτήσεις που εκδίδει η Επιτροπή όπως εκτιμούν ότι προσήκει στο πλαίσιο μιας υπόθεσης.
- (159) Η γνωμοδότηση δεν προδικάζει την εκτίμηση του ίδιου ζητήματος από το Δικαστήριο, δικαστήρια ή εθνικές αρχές ανταγωνισμού.
- (160) Όταν μια συμφωνία βιωσιμότητας αποτέλεσε την πραγματική βάση για την έκδοση γνωμοδότησης, η Επιτροπή δεν εμποδίζεται να εξετάσει μεταγενέστερα

την ίδια συμφωνία στο πλαίσιο διαδικασίας βάσει του κανονισμού 1/2003²⁶. Σε τέτοια περίπτωση, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την προηγούμενη γνωμοδότησή της, με την επιφύλαξη ειδικότερα των ακόλουθων στοιχείων: i) μεταβολών στα υποκείμενα πραγματικά περιστατικά· ii) τυχόν νέων πτυχών που ανακάλυψε η Επιτροπή ή που εγέρθηκαν στο πλαίσιο καταγγελίας· iii) εξελίξεων στη νομολογία του Δικαστηρίου· ή iv) ευρύτερων αλλαγών στην πολιτική της Επιτροπής και εξελίξεων στις σχετικές αγορές.

8 ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 7

- (161) Το άρθρο 210α παράγραφος 7 θεσπίζει έναν μηχανισμό διασφάλισης μέσω του οποίου εθνική αρχή ανταγωνισμού ή η Επιτροπή (στο εξής: αρμόδια αρχή ανταγωνισμού) μπορεί να αποφασίσει, μετά τη σύναψη ή την εφαρμογή συμφωνίας βιωσιμότητας, να τροποποιήσει, να διακόψει ή να εμποδίσει την εφαρμογή της. Η απόφαση αυτή μπορεί να είναι αναγκαία προκειμένου να αποτραπεί ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού ή εάν τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ.

8.1 Θέση σε κίνδυνο των στόχων της ΚΓΠ

- (162) Κατά το άρθρο 42 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες του ανταγωνισμού εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο γεωργικών προϊόντων μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από τους συννομοθέτες, σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τους πέντε στόχους της ΚΓΠ που καθορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ²⁷.
- (163) Βάσει των ανωτέρω, το άρθρο 210α παράγραφος 7 παρέχει στις αρχές ανταγωνισμού την εξουσία να παρεμβαίνουν όταν συμφωνία βιωσιμότητας, η οποία συνάφθηκε ή εφαρμόστηκε, θέτει σε κίνδυνο τους πέντε στόχους που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ. Κατά την εν λόγω παρέμβαση, η αρμόδια αρχή ανταγωνισμού πρέπει να εξετάζει τον αντίκτυπο της συμφωνίας βιωσιμότητας και στους πέντε στόχους της ΚΓΠ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, θα επαρκεί να τίθεται σε κίνδυνο ένας από τους πέντε στόχους προκειμένου να τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ κατά την έννοια του άρθρου 210α παράγραφος 7. Ωστόσο, σε περιπτώσεις στις οποίες

²⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1).

²⁷ Οι στόχοι της ΚΓΠ είναι οι εξής:

- α) να αυξάνει την παραγωγικότητα της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής αναπτύξεως της γεωργικής παραγωγής, καθώς και της αρίστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού,
- β) να εξασφαλίζει κατ' αυτό τον τρόπο ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στο γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία,
- γ) να σταθεροποιεί τις αγορές,
- δ) να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό,
- ε) να διασφαλίζει λογικές τιμές κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.

ορισμένοι στόχοι μπορεί να επηρεάζονται αρνητικά ενώ άλλοι στόχοι επηρεάζονται θετικά, θα είναι αναγκαίος ο συμβιβασμός των πέντε αυτών στόχων²⁸.

- (164) Ο πρώτος στόχος του άρθρου 39 της ΣΛΕΕ, ήτοι η αύξηση της παραγωγικότητας, μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο σε περιπτώσεις στις οποίες η συμφωνία βιωσιμότητας μειώνει τα κίνητρα των μερών να καινοτομήσουν. Τούτο μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, εάν η συμφωνία βιωσιμότητας θεσπίζει πρότυπο βιωσιμότητας το οποίο μειώνει το κίνητρο των μερών να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επίτευξη ακόμη υψηλότερου προτύπου βιωσιμότητας ή εάν η συμφωνία βιωσιμότητας καλύπτει τόσο ευρύ μέρος της αγοράς ώστε επηρεάζει επίσης τα κίνητρα άλλων συμμετεχόντων στην αγορά να καινοτομήσουν.
- (165) Ο δεύτερος στόχος του άρθρου 39 της ΣΛΕΕ είναι η εξασφάλιση δίκαιου βιοτικού επιπέδου για τους γεωργούς. Όταν εξακριβώνει αν ο συγκεκριμένος στόχος μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο, η αρμόδια αρχή ανταγωνισμού θα πρέπει να αξιολογεί τον τρόπο με τον οποίο η συμφωνία βιωσιμότητας επηρεάζει τις συνθήκες διαβίωσης όλων των γεωργών και όχι μόνον εκείνων που είναι μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας.

Παράδειγμα: Για τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων πέραν του επιπέδου που ορίζει η ενωσιακή και η εθνική νομοθεσία, τρεις παραγωγοί αραβόσιτου (οι οποίοι αντιπροσωπεύουν μικρό μόνο μέρος του αριθμού παραγωγών στην αγορά) συμφωνούν με παραγωγό ζωοτροφών ότι θα στραφούν σε βιολογικές μεθόδους παραγωγής. Καθώς αυτό θα αυξήσει τα έξοδά τους, συμφωνούν από κοινού ότι οι τρεις παραγωγοί αραβόσιτου θα καθορίσουν τις τιμές για διάστημα δύο ετών. Ύστερα από ένα έτος εφαρμογής της συμφωνίας βιωσιμότητας, οι τρεις παραγωγοί αραβόσιτου αντιλαμβάνονται ότι υποτίμησαν τον βαθμό στον οποίο η στροφή στη βιολογική παραγωγή θα αύξανε τα έξοδά τους και ότι η προσαύξηση της τιμής δεν καλύπτει τα επιπλέον έξοδά τους. Επομένως, οι τρεις παραγωγοί αραβόσιτου μειώνουν τα έσοδά τους προκειμένου να καλύψουν τα συγκεκριμένα έξοδα, καθώς δεν μπορούν να αυξήσουν την καθορισμένη τιμή.

Στην προκειμένη περίπτωση, η μείωση των εσόδων οφείλεται αποκλειστικά και μόνον σε εσφαλμένο υπολογισμό από τους τρεις παραγωγούς αραβόσιτου. Επιπλέον, αφορά μόνο περιορισμένο αριθμό παραγωγών. Επομένως, δεν είναι πιθανό ότι θα θέτει σε κίνδυνο τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ.

- (166) Οι τρεις τελευταίοι στόχοι που τίθενται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ αφορούν τη σταθερότητα των αγορών, την εξασφάλιση του εφοδιασμού και τη διασφάλιση λογικών τιμών για τους καταναλωτές. Οι στόχοι αυτοί είναι συχνά αλληλένδετοι.

²⁸ Απόφαση της 14ης Μαΐου 1997, Florimex και VGB κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-70/92 και T-71/92, ECLI:EU:T:1997:69, σκέψη 153, η οποία επικυρώθηκε κατ' αναίρεση με την απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, C-265/97 P, ECLI:EU:C:2000:170.

Παράδειγμα: Αρκετοί παραγωγοί σιτηρών, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 80 % των σιτηρών που παράγονται στη σχετική γεωγραφική περιοχή, συμφωνούν να πιάσουν να πωλούν σπόρους που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ορισμένο είδος χημικού φυτοφαρμάκου, κατά τη διάρκεια του διαστήματος που είναι αναγκαίο για την τροποποίηση της διαδικασίας παραγωγής που εφαρμόζουν, και να ξεπουλήσουν το υφιστάμενο απόθεμα σιτηρών. Καθώς οι παραγωγοί αντιπροσωπεύουν μεγάλο ποσοστό της παραγωγής σπόρων, τούτο δημιουργεί έλλειψη εισροών για τους μεταποιητές που χρησιμοποιούν τα σιτηρά, η δε αστάθεια αυτή οδηγεί σε αύξηση της τιμής του ψωμιού. Τούτο είναι πιθανό ότι θα θέτει σε κίνδυνο τους στόχους της εξασφάλισης του εφοδιασμού και της διασφάλισης λογικών τιμών για τους καταναλωτές.

- (167) Το κατώτατο όριο βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 7 για τη θέση σε κίνδυνο των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ θα πρέπει να είναι υψηλό. Θα αντέβαινε στο πνεύμα του άρθρου 210α και στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την αναγκαιότητα συμβιβασμού των πέντε στόχων της ΚΓΠ η αντίληψη ότι οι εν λόγω πέντε στόχοι τίθενται σε κίνδυνο κάθε φορά που μια συμφωνία βιωσιμότητας έχει έστω και ελάχιστο αντίκτυπο σε έναν από τους εν λόγω στόχους.
- (168) Επιπλέον, ο στόχος εξασφάλισης του εφοδιασμού διαφέρει από την αυτάρκεια²⁹. Η ασφάλεια του εφοδιασμού σχετίζεται με την επισιτιστική ασφάλεια, όχι κατ' ανάγκη μέσω της μεγαλύτερης ποικιλίας τμημάτων των ίδιων τροφίμων. Εάν η συμφωνία βιωσιμότητας έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των μεριδίων αγοράς λιγότερο βιώσιμων τμημάτων των ίδιων γεωργικών προϊόντων, τούτο δεν θέτει κατ' ανάγκη σε κίνδυνο τον στόχο της ασφάλειας του εφοδιασμού. Ομοίως, ο στόχος που αφορά τις «λογικές τιμές» δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι παραπέμπει στη χαμηλότερη δυνατή τιμή³⁰.
- (169) Η θέση σε κίνδυνο των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ διακρίνεται επίσης από τον αποκλεισμό του ανταγωνισμού. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να υπάρξει αποκλεισμός του ανταγωνισμού χωρίς να τεθούν σε κίνδυνο οι στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ. Επιπλέον, οι εν λόγω στόχοι μπορεί να τεθούν σε κίνδυνο ακόμη και αν δεν υπάρχει αποκλεισμός του ανταγωνισμού.

8.2 Αποκλεισμός του ανταγωνισμού

- (170) Το άρθρο 210α παράγραφος 7 παρέχει επίσης στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και την Επιτροπή δυνατότητα παρέμβασης μετά την έναρξη ισχύος ή την εφαρμογή της συμφωνίας βιωσιμότητας, όταν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να αποτραπεί ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού.
- (171) Η αξιολόγηση από την αρμόδια αρχή ανταγωνισμού του κατά πόσον μια συμφωνία βιωσιμότητας αποκλείει τον ανταγωνισμό διακρίνεται από την

²⁹ Απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, Γερμανία κατά Επιτροπής της ΕΟΚ, υπόθεση 34/62, ECLI:EU:C:1963:18.

³⁰ Απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994, Ελλάδα κατά Συμβουλίου, C-353/92, ECLI:EU:C:1994:295.

αξιολόγηση του αν η συμφωνία βιωσιμότητας είναι απαραίτητη για την επίτευξη του προτύπου βιωσιμότητας. Τούτο σημαίνει ότι περιορισμός του ανταγωνισμού ο οποίος περιέχεται σε συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να είναι απαραίτητος για την επίτευξη προτύπου βιωσιμότητας, αλλά να αποκλείει παρ' όλα αυτά τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, κάθε περιορισμός του ανταγωνισμού δεν αποκλείει κατ' ανάγκην τον ανταγωνισμό, καθώς κάτι τέτοιο θα καθιστούσε άνευ αντικειμένου την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 210α παράγραφος 1. Ως εκ τούτου, ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού πρέπει να είναι επαρκώς σοβαρός ώστε να υπερισχύει της διαπίστωσης ότι η συμφωνία βιωσιμότητας πληροί το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα του άρθρου 210α παράγραφος 1.

- (172) Όπως εξηγήθηκε ανωτέρω, η έννοια του αποκλεισμού του ανταγωνισμού πρέπει να διακρίνεται επίσης από την έννοια της θέσης σε κίνδυνο των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ, και ειδικότερα εκείνων που σχετίζονται με τις λογικές τιμές και την εξασφάλιση του εφοδιασμού. Επομένως, το κατώτατο όριο για τον αποκλεισμό του ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι υψηλό, προς αποφυγή της αλληλεπικάλυψης μεταξύ των δύο διακριτών λόγων της εκ των υστέρων παρέμβασης.
- (173) Αποκλεισμός του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 210α παράγραφος 7 μπορεί να υπάρχει εάν η συμφωνία βιωσιμότητας οδηγεί στον αποκλεισμό ανταγωνιστικών προϊόντων τα οποία θα μπορούσαν να καλύψουν σημαντικό μέρος της ζήτησης εκ μέρους των καταναλωτών. Σε αυτά περιλαμβάνονται προϊόντα τα οποία επιτυγχάνουν πρότυπο βιωσιμότητας υψηλότερο από το καθορισμένο στη συμφωνία ή προϊόντα τα οποία δεν επιτυγχάνουν τόσο υψηλό πρότυπο βιωσιμότητας (ανεξάρτητα από το αν ο περιορισμός του ανταγωνισμού αφορά αγαθά τα οποία προμηθεύουν τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας ή τρίτοι).
- (174) Για παράδειγμα, αυτό θα μπορούσε να συμβεί αν η συμφωνία βιωσιμότητας εμποδίζει την είσοδο στην αγορά εναλλακτικών προϊόντων τα οποία συμμορφώνονται με πρότυπο βιωσιμότητας υψηλότερο από εκείνο που θεσπίζεται με τη συμφωνία βιωσιμότητας και για τα οποία υπάρχει σημαντική ζήτηση εκ μέρους των καταναλωτών.
- (175) Αποκλεισμός του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 210α παράγραφος 7 μπορεί επίσης να υπάρχει εάν η συμφωνία βιωσιμότητας αποκλείει προϊόντα διατροφής τα οποία ανταποκρίνονται σε χαμηλότερο πρότυπο από εκείνα της συμφωνίας βιωσιμότητας, τα οποία συμμορφώνονται όμως με υποχρεωτικά πρότυπα για τα τρόφιμα και για τα οποία υπάρχει σημαντική ζήτηση εκ μέρους των καταναλωτών.
- (176) Ωστόσο, το γεγονός ότι τα προϊόντα που συμμορφώνονται με τα χαμηλότερα πρότυπα βιωσιμότητας αποσύρονται από την αγορά δεν συνεπάγεται αποκλεισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 210α παράγραφος 7 εάν τα προϊόντα αποσύρθηκαν επειδή οι καταναλωτές ζητούν ολοένα και περισσότερο πιο βιώσιμα προϊόντα. Επομένως, πρέπει να αξιολογείται αν ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού οφείλεται σε προτιμήσεις των καταναλωτών για βιώσιμα προϊόντα ή αν, αντιθέτως, η συμφωνία βιωσιμότητας είχε ως αποτέλεσμα την αναγκαστική απόσυρση προϊόντος για το οποίο υπάρχει σημαντική μη ικανοποιηθείσα ζήτηση εκ μέρους των καταναλωτών.

- (177) Καταρχήν, ο κίνδυνος αποκλεισμού του ανταγωνισμού σχετίζεται με το επίπεδο συγκέντρωσης στην αγορά. Ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού εξαρτάται επίσης από τον βαθμό ανταγωνισμού που υπήρχε πριν από τη συμφωνία βιωσιμότητας. Εάν ο ανταγωνισμός ήταν ήδη αδύναμος (π.χ. λόγω σχετικά μικρού αριθμού ανταγωνιστών ή λόγω της ύπαρξης φραγμών εισόδου), ακόμη και μικρή μείωση του ανταγωνισμού οφειλόμενη στη συμφωνία βιωσιμότητας θα μπορούσε να αποκλείει τον ανταγωνισμό.
- (178) Η κάλυψη της αγοράς από τη συμφωνία βιωσιμότητας είναι πιθανό να αποτελέσει παράγοντα ο οποίος θα κρίνει αν απαιτείται παρέμβαση βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 7. Εάν τα συνδυασμένα μερίδια αγοράς των μερών της συμφωνίας βιωσιμότητας δεν υπερβαίνουν το 15 % στην περίπτωση οριζόντιων συμφωνιών και το 30 % στην περίπτωση κάθετων συμφωνιών, δεν είναι πιθανό ότι η συμφωνία θα αποκλείει τον ανταγωνισμό³¹.
- (179) Εάν τα συνδυασμένα μερίδια αγοράς των μερών της συμφωνίας βιωσιμότητας υπερβαίνουν τα προαναφερθέντα κατώτατα όρια, το αν η συμφωνία βιωσιμότητας αποκλείει τον ανταγωνισμό θα πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση, ανάλογα με την έκταση στην οποία η ζήτηση εκ μέρους των καταναλωτών δεν ικανοποιείται. Το γεγονός και μόνο ότι η συμφωνία βιωσιμότητας καλύπτει το σύνολο της αγοράς δεν θα συνεπάγεται αφ' εαυτού και καθεαυτό αποκλεισμό του ανταγωνισμού.

Παράδειγμα 1: Παραγωγοί πουλερικών οι οποίοι αντιπροσωπεύουν περίπου το 50 % της αγοράς συμφωνούν να συνάψουν συμφωνία αγοράς προκειμένου να αγοράζουν από κοινού ζωοτροφές ανώτερης ποιότητας για πουλερικά. Χάρη στην εξοικονόμηση κόστους λόγω της κοινής αγοράς, οι παραγωγοί επιτυγχάνουν να διατηρήσουν τιμή ζωοτροφών η οποία είναι περίπου ίση με την τιμή των ζωοτροφών για πουλερικά που δεν καλύπτονται από τη συμφωνία βιωσιμότητας. Οι παραγωγοί συμφωνούν επίσης να χρηματοδοτήσουν από κοινού διαφημιστική εκστρατεία ευαισθητοποίησης σχετικά με τα οφέλη της καλύτερης διατροφής των πουλερικών για την ανθρώπινη υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων. Ως αποτέλεσμα της εκστρατείας αυτής, οι περισσότεροι καταναλωτές αποφασίζουν να στραφούν στην αγορά κρέατος πουλερικών καλύτερης διατροφής. Η αύξηση της ζήτησης δημιουργεί κίνητρο για άλλους παραγωγούς ώστε να προσχωρήσουν στη συμφωνία και να αλλάξουν τις μεθόδους παραγωγής που εφαρμόζουν. Ειδικότερα, η από κοινού αγορά προσελκύει μικρότερους παραγωγούς στο υψηλό πρότυπο, καθώς δεν θα είχαν διαφορετικά την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν τις ανώτερης ποιότητας ζωοτροφές. Ως εκ τούτου, παραγωγοί οι οποίοι αντιπροσωπεύουν άνω του 90 % της συνολικής προσφοράς στρέφονται στο πιο βιώσιμο πρότυπο.

Μολονότι η συμφωνία αποσύρει από την αγορά σχεδόν όλα τα λιγότερο βιώσιμα κοτόπουλα, δεν είναι πιθανό να προκαλέσει την παρέμβαση της αρμόδιας αρχής ανταγωνισμού. Στόχος του άρθρου 210α παράγραφος 7 δεν είναι η αποτροπή της σύναψης συμφωνιών οι οποίες είναι τόσο αποτελεσματικές για την επίτευξη οφελών βιωσιμότητας ώστε οι περισσότεροι καταναλωτές να επιθυμούν να

³¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς, βλ. (κατ' αναλογία) τμήμα 4 της ανακοίνωσης της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού.

αγοράζουν προϊόντα που εφαρμόζουν το ίδιο πρότυπο βιωσιμότητας και άλλοι οικονομικοί φορείς στην αγορά να εφαρμόζουν το εν λόγω πρότυπο.

Παράδειγμα 2: Εκτροφείς γαλόπουλων, οι οποίοι απαρτίζουν το 60 % της αγοράς, αποφασίζουν να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των πτηνών μέσω της θέσπισης νέου προτύπου καλής διαβίωσης των ζώων το οποίο υπερβαίνει αυτό που ορίζεται ως υποχρεωτικό από τον νόμο. Τούτο απαιτεί την αύξηση του χώρου διαβίωσης των γαλόπουλων και την εγκατάσταση συστημάτων ανανέωσης του αέρα και επεξεργασίας του νερού. Το νέο πρότυπο βιωσιμότητας περιλαμβάνει επίσης τη διατροφή των γαλόπουλων μόνο με προϊόντα ανώτερης ποιότητας. Οι παραγωγοί συμφωνούν στην εφαρμογή προσαύξησης της τιμής για την κάλυψη του κόστους.

Η προσαύξηση τιμής είναι κατά 150 % υψηλότερη από την τιμή των γαλόπουλων που εκτρέφονται με λιγότερο βιώσιμο τρόπο. Η αύξηση αυτή είναι απαραίτητη λόγω του σημαντικού πρόσθετου κόστους του νέου προτύπου. Η υψηλότερη τιμή των βιώσιμων γαλόπουλων έχει ως αποτέλεσμα οι παραγωγοί μη βιώσιμων γαλόπουλων (οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 40 % της αγοράς) να αυξήσουν επίσης την τιμή τους κατά 60 %.

Έρευνες αγοράς δείχνουν ότι, ως αποτέλεσμα της συμφωνίας, το 15-20 % των καταναλωτών γαλόπουλων δηλώνει ότι αδυνατεί πλέον να αγοράσει μη βιώσιμα γαλόπουλα και, επομένως, εμποδίζεται να αγοράσει γαλόπουλα γενικώς.

Κατά συνέπεια, οι καταναλωτές που ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν μόνο για τη φθηνότερη —και λιγότερο βιώσιμη εναλλακτική δυνατότητα— δεν θα έχουν πλέον πρόσβαση σε γαλόπουλα, καθώς δεν μπορούν να πληρώσουν την αύξηση της τιμής κατά 150 %. Μια τέτοια περίπτωση είναι πιθανό να έχει ως αποτέλεσμα την παρέμβαση της αρμόδιας αρχής ανταγωνισμού.

8.3 Διαδικαστικές πτυχές

- (180) Εάν η συμφωνία βιωσιμότητας καλύπτει μόνον ένα κράτος μέλος, η εθνική αρχή ανταγωνισμού του συγκεκριμένου κράτους μέλους μπορεί να λάβει απόφαση βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 7. Εάν η συμφωνία βιωσιμότητας καλύπτει περισσότερα του ενός κράτη μέλη, μόνον η Επιτροπή μπορεί να λάβει απόφαση βάσει του άρθρου 210α παράγραφος 7.
- (181) Όταν αποφασίζει αν θα εφαρμόσει το άρθρο 210α παράγραφος 7, η Επιτροπή στηρίζεται στην παρακολούθηση της αγοράς από την ίδια και στα στοιχεία που προσκομίζει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διαθέτει πληροφορίες σχετικά με συμφωνία βιωσιμότητας μπορεί να ενημερώσει την Επιτροπή ή την οικεία εθνική αρχή ανταγωνισμού, μέσω της κατάλληλης εθνικής διαδικασίας. Τα στοιχεία που προσκομίζονται θα πρέπει να περιέχουν πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο της συμφωνίας βιωσιμότητας, τα μέρη της συμφωνίας και τα επιχειρήματα που τεκμηριώνουν τους ισχυρισμούς. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει πρόσθετες αναγκαίες πληροφορίες από τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας εντός δύο μηνών από την έναρξη της επίσημης

έρευνας, λαμβάνοντας υπόψη τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των επιχειρηματικών πληροφοριών.

(182) Εάν η Επιτροπή ξεκινήσει έρευνα, θα εκδώσει κανονικά την απόφασή της εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έναρξης της έρευνας ή εντός έξι μηνών από την ημερομηνία παραλαβής των αναγκαίων πληροφοριών. Στο διάστημα από την έναρξη της έρευνας έως την έκδοση απόφασης, τα μέρη μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τη συμφωνία βιωσιμότητας.

(183) Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι ο ανταγωνισμός αποκλείεται ή ότι οι στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ τίθενται σε κίνδυνο, μπορεί να λάβει τα ακόλουθα μέτρα:

α) **εάν η συμφωνία βιωσιμότητας έχει συναφθεί αλλά δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη**, και η συμφωνία βιωσιμότητας δεν μπορεί να τροποποιηθεί προκειμένου να πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής στην εξαίρεση του άρθρου 210α, η Επιτροπή μπορεί να εκδώσει απόφαση με την οποία διατάσσει τη μη εφαρμογή της συμφωνίας·

β) **εάν η συμφωνία βιωσιμότητας έχει ήδη εφαρμοστεί**, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει ότι, στο μέλλον, τα μέρη θα πρέπει:

- να τροποποιήσουν τη συμφωνία βιωσιμότητας, εφόσον η τροποποίηση αυτή θα είναι επαρκής για τη θεραπεία των αποτελεσμάτων του αποκλεισμού του ανταγωνισμού ή της θέσης σε κίνδυνο των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ·
- να διακόψουν ή να λύσουν τη συμφωνία βιωσιμότητας, εφόσον η τροποποίηση της συμφωνίας βιωσιμότητας δεν θα είναι επαρκής για τη θεραπεία των αποτελεσμάτων του αποκλεισμού του ανταγωνισμού ή της θέσης σε κίνδυνο των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ.

(184) Μετά την απόφαση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η συμφωνία βιωσιμότητας θα πρέπει να διακοπεί, η εν λόγω συμφωνία δεν θα εξαιρείται πλέον από την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Εάν τα μέρη της συμφωνίας βιωσιμότητας συνεχίσουν να εφαρμόζουν την εν λόγω συμφωνία μετά την ημερομηνία της απόφασης, είναι δυνατόν να κινηθεί διαδικασία βάσει του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ σε σχέση με την εφαρμογή της συμφωνίας βιωσιμότητας μετά τη συγκεκριμένη ημερομηνία.

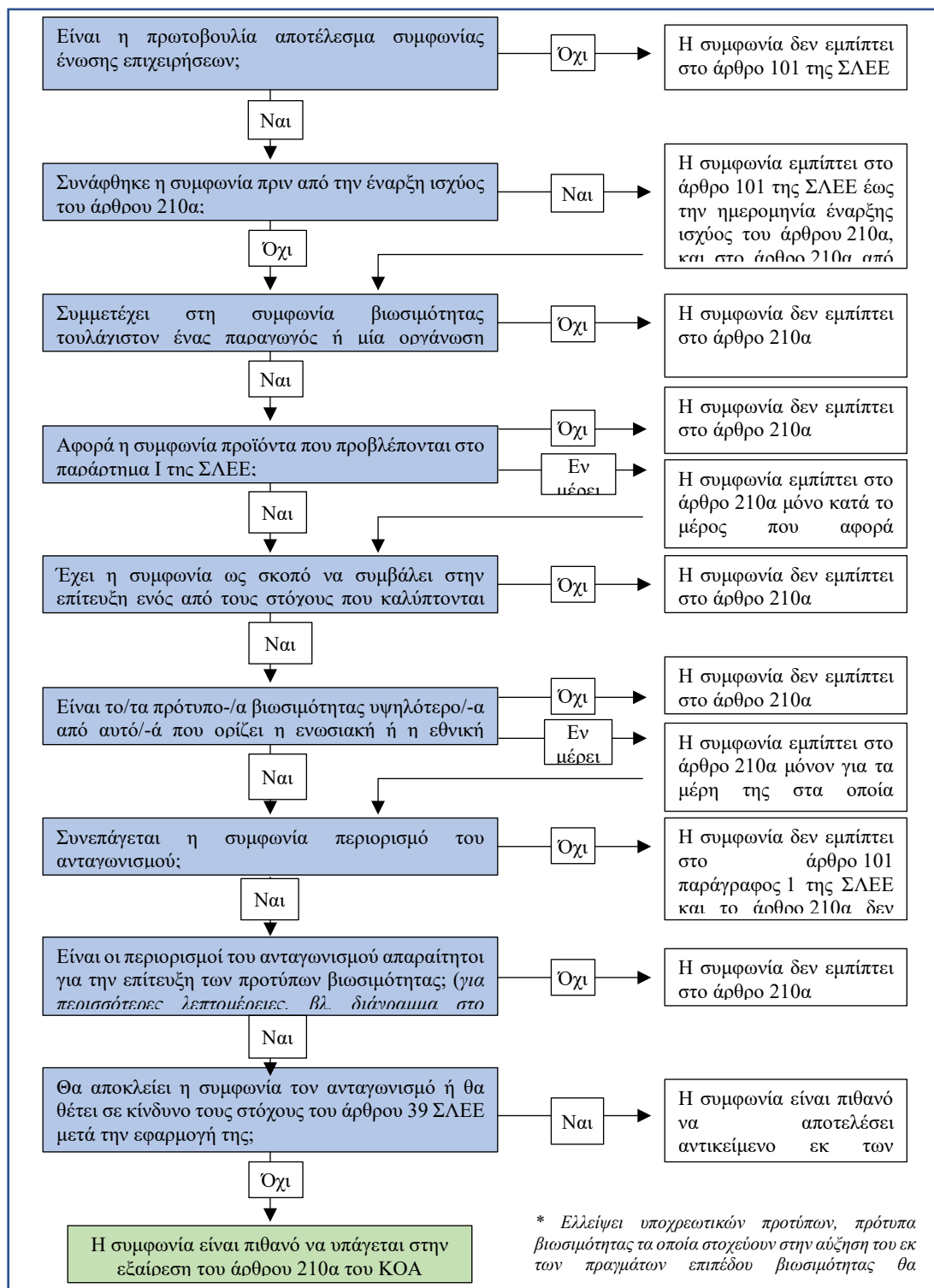
9 ΒΑΡΟΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α

(185) Εάν τα ενδιαφερόμενα μέρη ισχυρίζονται ότι υπάγονται στην εξαίρεση του άρθρου 210α παράγραφος 1, φέρουν το βάρος απόδειξης της πλήρωσης των προϋποθέσεων του συγκεκριμένου άρθρου.

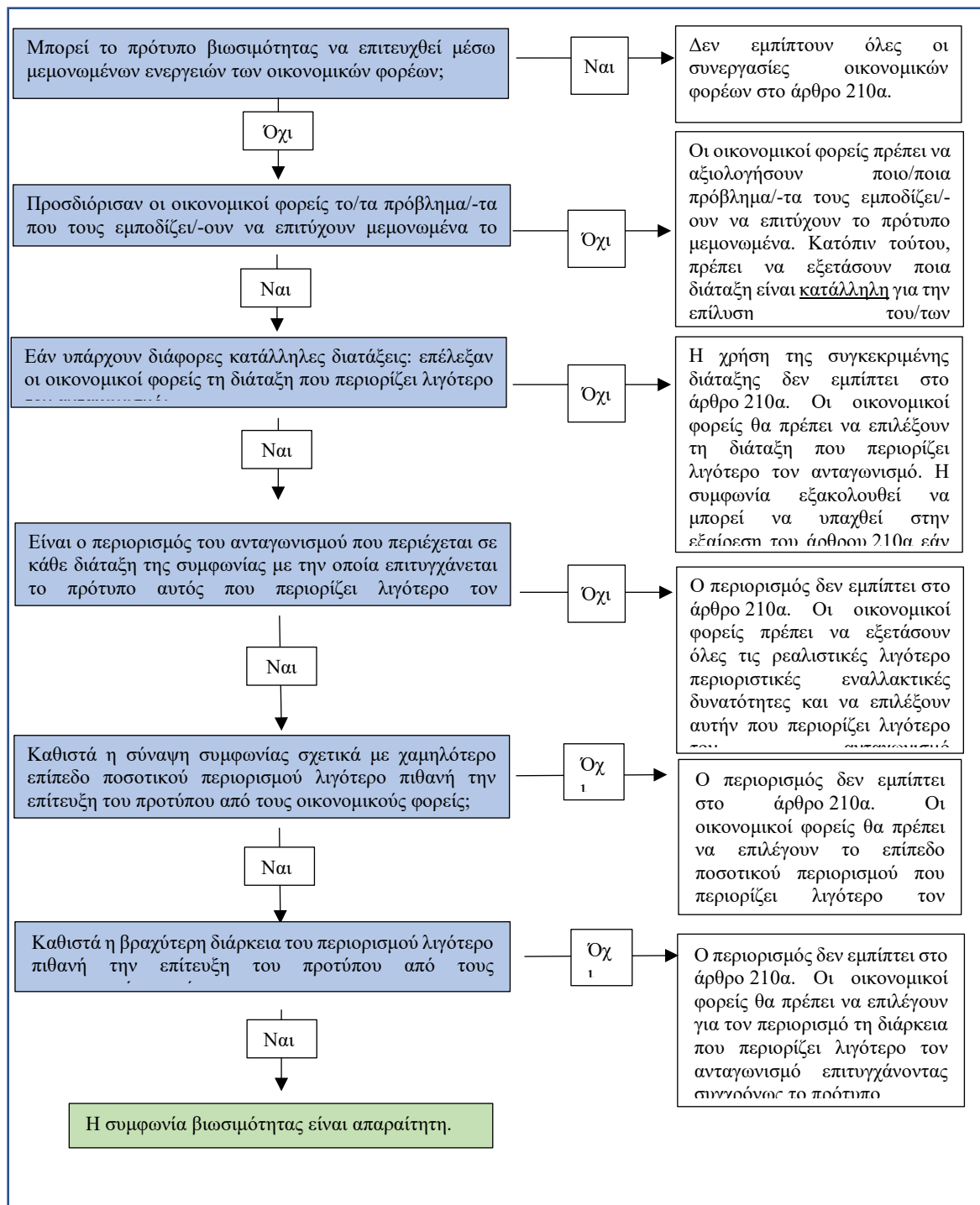
(186) Ιδιώτες μπορούν επίσης να αμφισβητήσουν την πλήρωση, από τη συμφωνία βιωσιμότητας, των προϋποθέσεων του άρθρου 210α μέσω της κίνησης διαδικασίας ενώπιον της αρμόδιας αρχής ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές,

οι ιδιώτες φέρουν το βάρος απόδειξης της μη πλήρωσης των προϋποθέσεων από τη συμφωνία βιωσιμότητας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 210Α

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ – ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Όρος	Ορισμός
Συμφωνία	Κάθε είδους συμφωνία, απόφαση ή εναρμονισμένη πρακτική παραγωγών (μεταξύ αυτών ή με άλλους οικονομικούς φορείς σε διαφορετικά επίπεδα της παραγωγής, της μεταποίησης και του εμπορίου στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού) που σχετίζεται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων, ανεξαρτήτως της μορφής συνεργασίας.
Κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ)	Η κοινή γεωργική πολιτική είναι η γεωργική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Κανονισμός ΚΟΑ	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων ³² .
Δικαστήριο	Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του Γενικού Δικαστηρίου.
Ανωτέρα βία	Ασυνήθη περιστατικά τα οποία δεν εξαρτώνται από τη βούληση του παραγωγού ή του οικονομικού φορέα και των οποίων τις συνέπειες ο παραγωγός δεν θα μπορούσε να αποφύγει, μολονότι έχει επιδείξει κάθε δυνατή επιμέλεια, παρά μόνο με υπέρμετρες θυσίες.
Οριζόντια συμφωνία	Συμφωνία μεταξύ οικονομικών φορέων στο ίδιο επίπεδο της αλυσίδας εφοδιασμού, π.χ. συμφωνία μεταξύ παραγωγών γεωργικών προϊόντων.
Υποχρεωτικό πρότυπο	Πρότυπο το οποίο καθορίζει τα επίπεδα, τις ουσίες, τα προϊόντα ή τις τεχνικές που πρέπει να επιτευχθούν ή να χρησιμοποιηθούν ή να αποφευχθούν από επιμέρους παραγωγούς ή άλλους οικονομικούς φορείς, μη περιλαμβανομένων προτύπων ή στόχων που δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα για τους επιμέρους παραγωγούς ή οικονομικούς φορείς.
Εθνικό πρότυπο	Υποχρεωτικό πρότυπο το οποίο καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο, μη περιλαμβανομένων προτύπων ή στόχων που έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα εντός ενός κράτους μέλους ή μιας περιοχής κράτους μέλους,

³²

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671).

	αλλά δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα για τους επιμέρους παραγωγούς ή οικονομικούς φορείς.
Οικονομικός φορέας	Παραγωγός, καλλιεργητής, επεξεργαστής, παρασκευαστής, μεταποιητής, έμπορος, χονδρέμπορος, λιανοπωλητής που δραστηριοποιείται στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού.
Παραγωγός	Παραγωγός των γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ.
Συμφωνία βιωσιμότητας	Συμφωνία με στόχο την εφαρμογή προτύπου βιωσιμότητας υψηλότερου από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία.
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Επιχείρηση	Κάθε οντότητα η οποία ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής της. Η επιχείρηση μπορεί να αποτελείται από πλείονες νομικές οντότητες.
Πρότυπο ΕΕ	Υποχρεωτικό πρότυπο καθορισμένο στο επίπεδο της Ένωσης, μη περιλαμβανομένων προτύπων ή στόχων που δεσμεύουν τα κράτη μέλη, αλλά δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα για τις επιμέρους επιχειρήσεις.
Κάθετη συμφωνία	Συμφωνία μεταξύ οικονομικών φορέων σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού, π.χ. συμφωνία στην οποία είναι μέρη τόσο παραγωγοί όσο και άλλοι οικονομικοί φορείς στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ – ΆΡΘΡΟ 210Α ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) ΑΡΙΘ. 1308/2013 – ΚΑΘΕΤΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

«1. Το άρθρο 101 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές παραγωγών γεωργικών προϊόντων που σχετίζονται με την παραγωγή ή το εμπόριο γεωργικών προϊόντων και αποσκοπούν στην εφαρμογή προτύπου βιωσιμότητας υψηλότερου από αυτό που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές επιβάλλουν μόνο περιορισμούς του ανταγωνισμού που είναι απαραίτητοι για την επίτευξη του εν λόγω προτύπου.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται σε συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές παραγωγών γεωργικών προϊόντων στις οποίες είναι μέρος πολλοί παραγωγοί είτε στις οποίες είναι μέρος ένας ή περισσότεροι παραγωγοί και μία ή περισσότερες επιχειρήσεις σε διαφορετικά επίπεδα των σταδίων της παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας της αλυσίδας εφοδιασμού των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης της διανομής.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ως “πρότυπο βιωσιμότητας” νοείται το πρότυπο που αποσκοπεί να συμβάλει στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους ακόλουθους στόχους:

α) περιβαλλοντικοί στόχοι, συμπεριλαμβανομένου του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν· βιώσιμη χρήση και προστασία των τοπίων, των υδάτων και του εδάφους· μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της σπατάλης τροφίμων· πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης· και προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων,

β) παραγωγή γεωργικών προϊόντων με τρόπους που μειώνουν τη χρήση φυτοφαρμάκων και επιτρέπουν τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από τέτοια χρήση, ή μειώνουν τον κίνδυνο της μικροβιακής αντοχής στη γεωργική παραγωγή, και

γ) υγεία και καλή διαβίωση των ζώων.

4. Δεν απαγορεύονται οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που πληρούν τους όρους του παρόντος άρθρου, ούτε απαιτείται προηγούμενη έκδοση σχετικής απόφασης.

5. Η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου για τις επιχειρήσεις έως την 8η Δεκεμβρίου 2023.

6. Από την 8η Δεκεμβρίου 2023, οι παραγωγοί που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να ζητήσουν γνωμοδότηση από την Επιτροπή σχετικά με τη συμβατότητα των συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 με το παρόν άρθρο. Η Επιτροπή αποστέλλει στον αιτούντα τη γνωμοδότησή της εντός 4 μηνών από την παραλαβή πλήρους αίτησης.

Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ανά πάσα στιγμή μετά την έκδοση γνωμοδότησης ότι έχουν πάψει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 3 και 7 του παρόντος άρθρου, δηλώνει ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ τυγχάνει εφαρμογής στο μέλλον στη συγκεκριμένη συμφωνία, απόφαση ή εναρμονισμένη πρακτική και ενημερώνει σχετικά τους παραγωγούς.

Η Επιτροπή μπορεί, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους, να αλλάζει το περιεχόμενο γνωμοδότησης, ιδίως εάν ο αιτών έχει δώσει ανακριβείς πληροφορίες ή έχει κάνει κατάχρηση της γνωμοδότησης.

7. Η εθνική αρχή ανταγωνισμού, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, μπορεί να αποφασίσει σε μεμονωμένες περιπτώσεις ότι, μελλοντικά, μία ή περισσότερες από τις συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 θα τροποποιηθούν, θα διακοπούν ή δεν θα υλοποιηθούν καθόλου, εάν θεωρεί ότι η εν λόγω απόφαση είναι αναγκαία προκειμένου να αποτραπεί ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού ή εάν κρίνει ότι τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 39 ΣΛΕΕ.

Όσον αφορά τις συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούν περισσότερα του ενός κράτη μέλη, η απόφαση που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου λαμβάνεται από την Επιτροπή χωρίς εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 229 παράγραφος 2 και 3.

Όταν ενεργεί σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, η εθνική αρχή ανταγωνισμού ενημερώνει γραπτώς την Επιτροπή μετά την έναρξη του πρώτου τυπικού μέτρου έρευνας και κοινοποιεί στην Επιτροπή όποιες αποφάσεις προκύπτουν αμέσως μετά τη λήψη τους.

Οι αποφάσεις που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο δεν εφαρμόζονται πριν από την ημερομηνία της κοινοποίησής τους στις σχετικές επιχειρήσεις.»

1. Περιορισμοί σχετικοί με την τιμή

Συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες περιορίζουν, άμεσα ή έμμεσα, την ελευθερία ενός μέρους να διαπραγματεύεται την τιμή στην οποία αγοράζει ή πωλεί ένα προϊόν είναι πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

Παράδειγμα 1: Μια ορισμένη τεχνική καλλιέργειας ρυζιού χρησιμοποιεί λιγότερο νερό από ό,τι οι παραδοσιακές τεχνικές καλλιέργειας ρυζιού και δεν κάνει χρήση τεχνητών λιπασμάτων ούτε φυτοφαρμάκων. Η χρήση της συγκεκριμένης τεχνικής συμβάλλει στη βιώσιμη χρήση και προστασία των τοπίων, των υδάτων και του εδάφους και στη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων. Χονδρέμπορος σιτηρών συμφωνεί με συνεταιρισμό παραγωγών ρυζιού ότι θα καταβάλλει προσαύξηση επί της τιμής αναφοράς ανά τόνο για ρύζι Arborio το οποίο καλλιεργείται με χρήση της συγκεκριμένης τεχνικής. Η προσαύξηση υπολογίζεται βάσει σύνθετου δείκτη τιμής του βασικού εμπορεύματος. Ο συνεταιρισμός παραγωγών ρυζιού μπορεί ελεύθερα να παράγει ρύζι με χρήση παραδοσιακών μεθόδων και να πωλεί όση ποσότητα ρυζιού επιθυμεί σε άλλους πελάτες.

Η προσαύξηση της τιμής δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Είναι απλώς και μόνον ένας τύπος που συμφωνείται μεταξύ αγοραστή και πωλητή για τον καθορισμό της τιμής στην οποία ο αγοραστής αγοράζει το προϊόν από τον πωλητή.

Παράδειγμα 2: ΜΚΟ η οποία προωθεί την τεχνική καλλιέργειας ρυζιού που αναφέρθηκε στο πρώτο παράδειγμα αναπτύσσει ένα σήμα ποιότητας για χρήση κατά τη διάθεση στην αγορά ρυζιού Arborio που παράγεται εφαρμόζοντας τη συγκεκριμένη τεχνική καλλιέργειας. Παραχωρεί άδεια χρήσης του σήματος ποιότητας σε χονδρεμπόρους και παραγωγούς. Μια από τις προϋποθέσεις χρήσης του σήματος ποιότητας είναι ότι ο χονδρέμπορος σιτηρών πρέπει να καταβάλλει προσαύξηση επί της τιμής αναφοράς ανά τόνο που αναφέρθηκε στο πρώτο παράδειγμα.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Μολονότι στο παρόν παράδειγμα, ο χονδρέμπορος σιτηρών θα καταβάλλει την ίδια τιμή που θα κατέβαλλε και στο πρώτο παράδειγμα, κάτι τέτοιο δεν είναι πλέον αποτέλεσμα άμεσης διαπραγμάτευσης μεταξύ αγοραστή και πωλητή, αλλά μάλλον συμφωνία σχετικά με τους όρους βάσει των οποίων μια οντότητα μπορεί να διαπραγματευτεί με ανεξάρτητο τρίτο.

Παράδειγμα 3: Ομάδα συνεταιρισμών παραγωγών ρυζιού, και όχι ΜΚΟ, αναπτύσσει το σήμα ποιότητας και καθορίζει την προσαύξηση τιμής προκειμένου να προωθήσει τη διάδοση της συγκεκριμένης τεχνικής καλλιέργειας ρυζιού.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Μολονότι στην περίπτωση αυτή, τα μέρη είναι αγοραστές και πωλητές, κάθε πωλητής συμφωνεί όσον αφορά την τιμή στην οποία άλλοι πωλητές θα πωλούν επίσης τα προϊόντα τους.

Παράδειγμα 4: Για την προώθηση της διάδοσης στους καταναλωτές του ρυζιού που παράγεται με χρήση της τεχνικής καλλιέργειας που αναφέρθηκε στα ανωτέρω παραδείγματα, συνεταιρισμός και λιανοπωλητής συμφωνούν ότι η τιμή μεταπώλησης

του ρυζιού Arborio που φέρει το σήμα ποιότητας δεν θα υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσοστό της μέσης τιμής που ο λιανοπωλητής επιβάλλει για ρύζι Arborio.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό, καθώς περιορίζει την ελευθερία του λιανοπωλητή να καθορίζει την τιμή στην οποία μεταπωλεί το ρύζι στους πελάτες του. Επιπλέον, καθώς η μέγιστη τιμή μεταπώλησης καθορίζεται διά παραπομπής στην τιμή άλλων ειδών ρυζιού Arborio, περιορίζει επίσης την ελευθερία του λιανοπωλητή σε σχέση με την τιμή των εν λόγω άλλων ειδών ρυζιού Arborio. Αντί του περιορισμού της τιμής του ρυζιού με το σήμα ποιότητας, ο λιανοπωλητής θα μπορούσε να επιτύχει το ανώτατο όριο τιμής μέσω της αύξησης της μέσης τιμής μεταπώλησης των άλλων ειδών ρυζιού Arborio.

2. Περιορισμοί σχετικοί με τις εκροές

Οι συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν τις εκροές ισοδυναμούν με συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν την ικανότητα ενός μέρους να καθορίζει τις τιμές. Εάν η ποσότητα που διατίθεται στην αγορά είναι μειωμένη και η ζήτηση παραμένει ίδια, είναι πιθανό ότι το αποτέλεσμα θα είναι η αύξηση των τιμών.

Παράδειγμα 1: Επιθυμώντας να συμβάλει στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, ΜΚΟ συμφωνεί με μεμονωμένους γεωργούς να μισθώσει το 20 % της αρόσιμης γης τους. Η ΜΚΟ θα αφήσει τη γη ακαλλιέργητη με σκοπό την αύξηση της τοπικής βιοποικιλότητας. Το αποτέλεσμα των συμφωνιών αυτών θα είναι η μείωση της έκτασης γης που οι μεμονωμένοι γεωργοί χρησιμοποιούν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και, επομένως, η μείωση της απόδοσης των καλλιεργειών τους (μολονότι μπορεί να συμβάλλουν σε άλλες πράξεις, όπως την παραγωγή μελιού).

Κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό, καθώς πρόκειται στην πραγματικότητα απλώς και μόνον για συναλλαγή που αφορά ακίνητα. Οι γεωργοί εξακολουθούν να μπορούν να χρησιμοποιήσουν την υπόλοιπη γη τους όπως κρίνουν σκόπιμο.

Παράδειγμα 2: Στο παρόν παράδειγμα, αντί της μίσθωσης γης από τη ΜΚΟ, ομάδα γεωργών που καλλιεργούν παρόμοιες καλλιέργειες στην ίδια περιοχή συμφωνούν να διαθέσουν τουλάχιστον το 20 % της αρόσιμης γης τους για να χρησιμοποιηθούν ως περιοχές οικολογικής εστίασης. Το αποτέλεσμα είναι η μείωση της έκτασης γης που οι γεωργοί χρησιμοποιούν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και, επομένως, η μείωση της απόδοσης των καλλιεργειών τους (μολονότι μπορεί να συμβάλλουν σε άλλες πράξεις, όπως την παραγωγή μελιού).

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό, καθώς οι γεωργοί συμφωνούν να περιορίσουν την έκταση γης που καθέννας χρησιμοποιεί για παραγωγή.

Παράδειγμα 3: Στο πλαίσιο περιφερειακής πρωτοβουλίας για την καλή διαβίωση των ζώων με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των χοίρων, οι συμμετέχοντες γεωργοί πρέπει να αυξήσουν τον χώρο ανά χοίρο στις εκμεταλλεύσεις τους σημαντικά

σε σύγκριση με τον ελάχιστο χώρο που προβλέπεται από τον νόμο. Λόγω της εθνικής νομοθεσίας, είναι δύσκολο για τους περισσότερους γεωργούς να αυξήσουν τον χώρο που διαθέτουν για την εκτροφή χοίρων. Κατά συνέπεια, οι συμμετέχοντες γεωργοί θα μειώσουν τον αριθμό χοίρων που εκτρέφουν σε ένα συγκεκριμένο έτος. Ως εκ τούτου, η πρωτοβουλία θα διασφαλίσει ότι οι γεωργοί εισπράττουν πληρωμή ως αποζημίωση για τις επενδύσεις τους και για τις μειωμένες εκροές τους.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό, καθώς οι συμμετέχοντες γεωργοί συμφωνούν έμμεσα να εκτρέφουν λιγότερους χοίρους.

3. Περιορισμοί σχετικοί με τις εισροές

Οι συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν τις επιλογές όσον αφορά τις εισροές μπορεί να επηρεάζουν το κόστος παραγωγής (το οποίο επηρεάζει με τη σειρά του την τιμή στην οποία το προϊόν μπορεί να πωληθεί επικερδώς) ή να περιορίζουν το είδος των προϊόντων που μπορούν να παραχθούν (καθώς περιορίζουν δυνητικά την ικανότητα του παραγωγού να ικανοποιήσει τη ζήτηση των καταναλωτών).

Παράδειγμα 1: Ομάδα συνεταιρισμών παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων αναπτύσσει ένα σήμα ποιότητας για τυριά το οποίο απαιτεί από τους παραγωγούς να πιστοποιούν ότι το γάλα που χρησιμοποιούν στο τυρί τους παράγεται αποκλειστικά και μόνο με χρήση προσδιοριζόμενων «βιοδυναμικών» μεθόδων που υπερβαίνουν τα πρότυπα της βιολογικής γεωργίας που προβλέπονται από την ενωσιακή νομοθεσία. Οι συμμετέχοντες παραγωγοί τυριού μπορούν να παράγουν άλλα τυριά με γάλα το οποίο δεν παράγεται με τη χρήση των εν λόγω βιοδυναμικών μεθόδων.

Κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Μολονότι η συμφωνία προσδιορίζει τη χρήση ορισμένων εισροών, οι συμμετέχοντες παραγωγοί τυριού μπορούν να παράγουν τυριά με τη χρήση γάλακτος από άλλες πηγές.

Παράδειγμα 2: Ομάδα συνεταιρισμών παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων αναπτύσσει ένα σήμα ποιότητας για τυριά το οποίο απαιτεί από τους παραγωγούς να πιστοποιούν ότι το γάλα που χρησιμοποιούν στο τυρί τους παράγεται αποκλειστικά και μόνο με τη χρήση των «βιοδυναμικών» μεθόδων που αναφέρθηκαν στο πρώτο παράδειγμα. Ωστόσο, αντίθετα προς το πρώτο παράδειγμα, το σήμα ποιότητας απαιτεί όλο το γάλα που χρησιμοποιείται στα γαλακτοκομικά προϊόντα να παράγεται με τη χρήση βιοδυναμικών μεθόδων, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχει ανάμειξη βιοδυναμικά παραγόμενου και άλλων ειδών γάλακτος.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό, καθώς στερεί από τις συμμετέχουσες γαλακτοκομικές εκμεταλλεύσεις τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν μη βιοδυναμικά παραγόμενο γάλα για την παραγωγή τυριών που δεν φέρουν το σήμα ποιότητας.

4. Περιορισμοί σχετικοί με τους πελάτες, τους προμηθευτές ή τις γεωγραφικές περιοχές

Συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες απαιτούν από μια επιχείρηση να μην πωλεί σε ορισμένους πελάτες ή ομάδες πελατών ή να μην πωλεί εκτός ορισμένης γεωγραφικής περιοχής ή σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές είναι πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες απαιτούν από μια επιχείρηση να μην αγοράζει από άλλους προμηθευτές ή από άλλες γεωγραφικές περιοχές είναι επίσης πιθανό να περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Το ίδιο ισχύει για τις συμφωνίες βιωσιμότητας οι οποίες περιορίζουν την ικανότητα ανταγωνιστών μεταπωλητών να πωλούν σε ορισμένους πελάτες ή γεωγραφικές περιοχές ή να αγοράζουν από ορισμένους προμηθευτές ή γεωγραφικές περιοχές.

Όταν οι εν λόγω συμφωνίες βιωσιμότητας συνάπτονται μεταξύ προμηθευτή και μεταπωλητή, το αν η συμφωνία βιωσιμότητας είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό θα εξαρτάται από τη θέση του προμηθευτή και του μεταπωλητή στις αντίστοιχες αγορές τους. Για παράδειγμα, εάν ο προμηθευτής αντιπροσωπεύει μεγάλο ποσοστό της προμήθειας σε μεταπωλητές στη σχετική αγορά, συμφωνία βιωσιμότητας μεταξύ μεταπωλητή και προμηθευτή η οποία περιορίζει την ελευθερία του προμηθευτή να πωλεί σε άλλους μεταπωλητές θα μπορούσε να περιορίζει τον ανταγωνισμό, εάν άλλοι μεταπωλητές δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν τις αναγκαίες προμήθειες ως αποτέλεσμα της συμφωνίας βιωσιμότητας. Ομοίως, εάν ο μεταπωλητής αντιπροσωπεύει μεγάλο ποσοστό αγορών ενός προϊόντος, συμφωνία βιωσιμότητας η οποία περιορίζει την ικανότητά του να προμηθεύεται από άλλους προμηθευτές θα μπορούσε να περιορίζει την ικανότητα των εν λόγω προμηθευτών να πωλούν τα προϊόντα τους. Επιπλέον, μολονότι επιμέρους συμφωνία βιωσιμότητας μεταξύ λιανοπωλητή και προμηθευτή μπορεί να μην περιορίζει καθεαυτήν τον ανταγωνισμό, εάν άλλοι μεταπωλητές και προμηθευτές που αντιπροσωπεύουν μεγάλο ποσοστό προμηθειών ή αγορών στην αγορά έχουν επίσης συνάψει παρόμοιες συμφωνίες βιωσιμότητας, ο συνολικός αντίκτυπος των εν λόγω συμφωνιών βιωσιμότητας μπορεί να περιορίζει τον ανταγωνισμό.

Παράδειγμα 1: Ένωση για την περιφερειακή ανάπτυξη αναπτύσσει πρωτοβουλία αγροτουρισμού για την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας η οποία ανταποκρίνεται συγχρόνως στην αυξανόμενη ζήτηση των καταναλωτών για βιώσιμο τουρισμό. Οι συμμετέχουσες γεωργικές εκμεταλλεύσεις συμφωνούν να φυτεύσουν σε ορισμένο ποσοστό της γης τους καλλωπιστικά φυτά που υποστηρίζουν τον πληθυσμό των εντόμων ενώ καθιστούν συγχρόνως το τοπίο πιο ελκυστικό. Σε αντάλλαγμα, εισπράττουν αμοιβή ή επιδοτήσεις από ταμείο το οποίο χρηματοδοτείται από τους συμμετέχοντες λιανοπωλητές και μεταποιητές τροφίμων και τα συμμετέχοντα εστιατόρια. Οι εν λόγω επιχειρήσεις αποκτούν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν ένα ειδικό λογότυπο που αναπαριστά ένα άνθος και απαριθμούνται σε υλικό για τον τοπικό τουρισμό στο οποίο αναδεικνύονται οι βιώσιμες επιχειρήσεις της περιοχής. Η συμμετοχή είναι εθελοντική και είναι ανοικτή σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τις επιχειρήσεις της περιοχής.

Κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Η συμφωνία βιωσιμότητας δεν σχετίζεται άμεσα με οποιαδήποτε παράμετρο του ανταγωνισμού. Μολονότι το

λογότυπο με το άνθος και το σχέδιο εμπορικής προώθησης θα μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στην κερδοφορία γεωργικών εκμεταλλεύσεων ή στην ικανότητα τοπικών επιχειρήσεων να προσελκύουν πελάτες, το σχέδιο είναι εθελοντικό και ανοικτό σε όλους.

Παράδειγμα 2: Στο παρόν παράδειγμα, το ίδιο σχέδιο αγροτουρισμού θεσπίζεται σε περιοχή η οποία εκτείνεται διασυνοριακά μεταξύ δύο κρατών μελών. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις προμηθεύουν συνήθως πελάτες σε αμφότερες τις πλευρές των συνόρων, οι δε τουρίστες που επισκέπτονται την περιοχή μεταβαίνουν συνήθως σε προορισμούς σε αμφότερες τις πλευρές των συνόρων. Το σχέδιο είναι διαθέσιμο μόνο στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τις επιχειρήσεις σε ένα από τα δύο κράτη μέλη.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Αντίθετα με το πρώτο παράδειγμα, στο οποίο η συμμετοχή ήταν ανοικτή σε όλους, στην προκειμένη περίπτωση επιτρέπεται η συμμετοχή μόνον σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επιχειρήσεις που βρίσκονται στη μία πλευρά των συνόρων. Καθώς το σχέδιο μπορεί να επηρεάσει τόσο την κερδοφορία των συμμετεχουσών γεωργικών εκμεταλλεύσεων όσο και την ικανότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων να προσελκύουν πελάτες, είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις ανταγωνιστικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επιχειρήσεις που βρίσκονται στην άλλη πλευρά των συνόρων.

Παράδειγμα 3: Με σκοπό τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, ομάδα συνεταιρισμών καταρτίζει κώδικα δεοντολογίας, στον οποίο αναλύονται τα μέτρα που θα πρέπει να λάβουν προς τούτο οι παραγωγοί, οι μεταποιητές και οι λιανοπωλητές γεωργικών προϊόντων. Ο κώδικας καταρτίστηκε με τη συμμετοχή πανεπιστημιακών και ΜΚΟ και δεν ευνοεί κανέναν συγκεκριμένο παραγωγό, μεταποιητή ή λιανοπωλητή γεωργικών προϊόντων. Η συμμετοχή είναι εθελοντική.

Κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Η συμμετοχή είναι εθελοντική, ο δε κώδικας δεν εισάγει διάκριση μεταξύ συμμετεχόντων.

Παράδειγμα 4: Στο παρόν παράδειγμα, στο πλαίσιο του κώδικα που περιγράφηκε στο παράδειγμα 3, τα μέλη του συνεταιρισμού συμφωνούν να πωλούν τα προϊόντα τους μόνον σε λιανοπωλητές που έχουν προσχωρήσει στον κώδικα.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό, καθώς οι μη συμμετέχοντες λιανοπωλητές δεν θα είναι πλέον σε θέση να αγοράζουν γεωργικά προϊόντα από εξίσου ευρύ φάσμα προμηθευτών όπως μπορούσαν να πράττουν πριν από τη σύναψη της συμφωνίας βιωσιμότητας.

5. Περιορισμοί σχετικοί με την ανταλλαγή πληροφοριών

Οι συμφωνίες βιωσιμότητας μπορεί να περιλαμβάνουν ανταλλαγές μη δημοσιοποιημένων πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών. Η ανταλλαγή μη δημοσιοποιημένων πληροφοριών είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό εάν οι πληροφορίες θα έχουν αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο ο αποδέκτης συμμετέχει στον ανταγωνισμό στην αγορά. Οι εν λόγω πληροφορίες καλούνται συχνά «εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες».

Θεμελιώδης αρχή του ανταγωνισμού είναι ότι κάθε επιχείρηση θεωρείται ότι καθορίζει την εμπορική πολιτική της ανεξάρτητα. Μέσω της ανταλλαγής εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών στο πλαίσιο συμφωνίας βιωσιμότητας, οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις μπορούν να άρουν την αβεβαιότητα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα αντιδράσουν στην αγορά. Τούτο μπορεί να καταστήσει ευκολότερη την επίτευξη συνεννόησης σχετικά με τον τρόπο συμπεριφοράς στην αγορά, με αποτέλεσμα τη μείωση ή την εξάλειψη του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων.

Το αν πληροφορίες που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο συμφωνίας βιωσιμότητας είναι πιθανό να είναι εμπορικά ευαίσθητες θα εξαρτάται από τη φύση των πληροφοριών και από το πλαίσιο εντός του οποίου γνωστοποιούνται. Ορισμένες πληροφορίες είναι εκ φύσεως ευαίσθητες από απόψεως ανταγωνισμού. Για παράδειγμα, πληροφορίες οι οποίες σχετίζονται με τις προθέσεις τιμολόγησης ή τα στρατηγικά σχέδια ενός οικονομικού φορέα είναι συνήθως εμπορικά ευαίσθητες καθώς οι ανταγωνιστές που λαμβάνουν γνώση των εν λόγω πληροφοριών μπορούν να προσαρμόσουν την ανταγωνιστική συμπεριφορά τους ανάλογα.

Άλλες πληροφορίες μπορεί να είναι εμπορικά ευαίσθητες ανάλογα με τον βαθμό λεπτομέρειάς τους. Όσο πιο συγκεκριμένες είναι οι πληροφορίες, τόσο πιο πιθανό είναι ότι οι ανταγωνιστές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες για να προλάβουν ο ένας τις προθέσεις του άλλου.

Ομοίως, η παλαιότητα των πληροφοριών μπορεί να καθορίζει αν είναι εμπορικά ευαίσθητες. Όσο παλαιότερες είναι οι πληροφορίες, τόσο λιγότερο πιθανό είναι να αποκαλύπτουν τη σκοπούμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών ή να συμβάλουν στην επίτευξη συνεννόησης σχετικά με τον τρόπο ανταγωνισμού στην αγορά.

Σε άλλες περιπτώσεις, ορισμένες πληροφορίες ενδέχεται να είναι απαραίτητες για την ικανότητα ανταγωνισμού. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι συμφωνίες βιωσιμότητας που περιορίζουν την ικανότητα ορισμένων επιχειρήσεων να έχουν πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες μπορεί να δυσχεραίνουν τη συμμετοχή των αποκλεισμένων επιχειρήσεων στον ανταγωνισμό ή να δημιουργούν φραγμούς σε νέα είσοδο ή στην επέκταση ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.

Παράδειγμα 1: Κάθε καλοκαίρι, υπάρχουν περίοδοι κατά τις οποίες ο όγκος ορισμένων λαχανικών υπερβαίνει τη ζήτηση, με αποτέλεσμα μέρος της εσοδείας να καταλήγει να σαπίζει στους αγρούς ή στους χώρους αποθήκευσης. Για τη μείωση της σπατάλης αυτής, ομάδα συνεταιρισμών συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις φυτεμένες εκτάσεις και τις αποδόσεις ανά λαχανικό κατά το προηγούμενο έτος καθώς και σχετικά με την ποσότητα σπατάλης της εσοδείας σε όλες τις συμμετέχουσες γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Οι πληροφορίες αυτές συγκεντρώνονται σε περιφερειακό επίπεδο και δημοσιεύονται σε δημόσια προσπελάσιμο ιστότοπο. Οι συνεταιρισμοί καταρτίζουν κοινή σύσταση προς τα μέλη τους σχετικά με τον τρόπο χειρισμού της σπατάλης της εσοδείας σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές των μελών τους.

Κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Στην περίπτωση αυτή, οι πληροφορίες είναι ιστορικές και συγκεντρωτικές, με αποτέλεσμα να μην είναι πιθανό

οποιαδήποτε γεωργική εκμετάλλευση να μπορεί να προβλέψει αναλυτικά τι θα πράξουν οι ανταγωνιστές της στην αγορά.

Παράδειγμα 2: Στην παρούσα περίπτωση, η ομάδα συνεταιρισμών συμφωνεί ότι, πριν από κάθε περίοδο φύτευσης, κάθε μέλος του συνεταιρισμού θα αναφέρει στον συνεταιρισμό το σχέδιό του όσον αφορά τη φύτευση. Οι συνεταιρισμοί θα δημοσιεύουν πάραυτα τα επιμέρους σχέδια φύτευσης σε δημόσια προσπελάσιμο ιστότοπο, ώστε κάθε γεωργική εκμετάλλευση να είναι σε θέση να προσαρμόσει τα σχέδιά της όσον αφορά τη φύτευση για την αποφυγή υπερπαραγωγής που θα συνεπάγεται σπατάλη τροφίμων.

Το συγκεκριμένο καθεστώς είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται είναι ευαίσθητες (μελλοντικά σχέδια), λεπτομερείς, μη συγκεντρωτικές και τρέχουσες, παρέχουν δε τη δυνατότητα σε κάθε συνεταιρισμό να γνωρίζει τα σχέδια των ανταγωνιστών του σχετικά με την παραγωγή της επόμενης περιόδου και να μειώνει τις εκροές του ανάλογα.

Παράδειγμα 3: Στο παρόν παράδειγμα, αντί της ανταλλαγής σχεδίων φύτευσης, με σκοπό τη μείωση της σπατάλης τροφίμων μέσω της διασφάλισης μεγαλύτερης ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, οι συνεταιρισμοί ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις εβδομαδιαίες παραδόσεις τους σε συγκεκριμένους πελάτες.

Το συγκεκριμένο καθεστώς είναι επίσης πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Οι σχετικές πληροφορίες (όγκοι πωλήσεων και στοιχεία πελατών) είναι ευαίσθητες και τα στοιχεία είναι τρέχοντα. Η ανταλλαγή των συγκεκριμένων στοιχείων θα διευκολύνει τους συνεταιρισμούς να επιτύχουν σιωπηρή συνεννόηση κατά την οποία δεν θα πρέπει να ανταγωνίζονται δυναμικά ο ένας τον άλλον όσον αφορά ορισμένους πελάτες.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση συμφωνιών βιωσιμότητας στο πλαίσιο του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ (συμπεριλαμβανομένων συμφωνιών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α), βλ. τμήμα 9 των οριζόντιων κατευθυντήριων γραμμών³¹.

6. Περιορισμοί σχετικοί με τον τρόπο καθορισμού των προτύπων βιωσιμότητας

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο καθαυτό τρόπος με τον οποίο θεσπίζεται το πρότυπο βιωσιμότητας μπορεί να είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Ειδικότερα, ανησυχίες μπορεί να ανακύπτουν όταν η συμμετοχή σε πρότυπο βιωσιμότητας παρέχει στους συμμετέχοντες ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους μη συμμετέχοντες ή όταν ο τρόπος με τον οποίο θεσπίζεται το πρότυπο μπορεί να παράσχει σε ορισμένους συμμετέχοντες πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλους συμμετέχοντες. Ανησυχίες μπορεί να ανακύπτουν επίσης όταν η θέσπιση προτύπου βιωσιμότητας εμποδίζει κατ' ανάγκη επιχειρήσεις να θεσπίσουν άλλα πρότυπα βιωσιμότητας.

Παράδειγμα 1: Με σκοπό την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής, εταιρείες παραγωγής σπόρων και μία ένωση που αντιπροσωπεύει παραγωγούς κολοκυθών ανέπτυξαν από κοινού ένα πρότυπο για την καταπολέμηση του ωιδίου, το οποίο μειώνει την αναγκαιότητα χρήσης αντιμικροβιακών ουσιών κατά τη διάρκεια της καλλιέργειας. Οι γεωργοί που εφαρμόζουν το πρότυπο έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν ορισμένο

σήμα ποιότητας, η δε ένωση που αντιπροσωπεύει τους παραγωγούς κολοκυθών επενδύει στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών όσον αφορά τη μικροβιακή αντοχή. Το πρότυπο περιλαμβάνει διάφορες γεωργικές πρακτικές και απαιτεί τη χρήση ποικιλιών κολοκύθας που έχει αποδειχθεί ότι έχουν ορισμένο επίπεδο ανθεκτικότητας στο ωίδιο. Η συμμετοχή στην ένωση είναι ανοικτή σε όλους τους παραγωγούς κολοκυθών και τις εταιρείες παραγωγής σπόρων, καθώς και σε ερευνητές στον συγκεκριμένο τομέα. Όλα τα μέλη δικαιούνται να συμμετέχουν στην ανάπτυξη του προτύπου. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής προτύπων της ένωσης μεταδίδονται ζωντανά και όλα τα σχετικά προπαρασκευαστικά έγγραφα δημοσιεύονται στον ιστότοπο της ένωσης. Το πρότυπο εγκρίνεται στο πλαίσιο ψηφοφορίας στην οποία συμμετέχουν όλα τα μέλη της ένωσης, καθένα εκ των οποίων έχει μία ψήφο. Η συμμετοχή στο καθεστώς του προτύπου και του σήματος ποιότητας είναι εθελοντική.

Κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Η συμμετοχή στον καθορισμό του προτύπου είναι ανοικτή σε όλα τα μέλη της ένωσης, τα δε πρότυπα εγκρίνονται με ανοικτό και διαφανή τρόπο. Τα μέλη της ένωσης μπορούν να επιλέγουν αν θα εφαρμόσουν το πρότυπο.

Παράδειγμα 2: Στην παρούσα περίπτωση, τα πραγματικά περιστατικά είναι ίδια με αυτά του παραδείγματος 1, με εξαίρεση το γεγονός ότι το πρότυπο απαιτεί τη χρήση ορισμένων αποκλειστικών υβριδικών ποικιλιών, μολονότι άλλες ποικιλίες έχουν παρόμοια ανθεκτικότητα στο ωίδιο.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Μολονότι η συμμετοχή στο πρότυπο είναι εθελοντική, η εκστρατεία ευαισθητοποίησης αποσκοπεί στη συμμόρφωση των παραγωγών κολοκυθών με το πρότυπο. Καθώς το πρότυπο ευνοεί ορισμένες ποικιλίες κολοκύθας σε σχέση με άλλες, τούτο είναι επίσης πιθανό να επηρεάζει τον ανταγωνισμό τόσο μεταξύ παραγωγών κολοκυθών όσο και μεταξύ εταιρειών παραγωγής σπόρων. Επιπλέον, μέσω του περιορισμού της ελευθερίας των παραγωγών κολοκυθών να επιλέγουν άλλες ποικιλίες, το πρότυπο μπορεί να εμποδίζει τους παραγωγούς κολοκυθών να χρησιμοποιούν πιο αποτελεσματικές ποικιλίες οι οποίες θα μείωναν την αναγκαιότητα χρήσης αντιμικροβιακών ουσιών κατά ακόμη μεγαλύτερη ποσότητα.

Παράδειγμα 3: Στην παρούσα περίπτωση, η ένωση του παραδείγματος 1 έχει διαφορετικούς κανόνες όσον αφορά τη συμμετοχή σε αυτήν και διαφορετικές διαδικασίες. Στην προκειμένη περίπτωση, η συμμετοχή είναι ανοικτή όχι μόνον σε όλους τους παραγωγούς κολοκυθών αλλά και στους παραγωγούς σπόρων, τα ετήσια τέλη καθορίζονται βάσει του ετήσιου κύκλου εργασιών κάθε μέλους και τα δικαιώματα ψήφου καθορίζονται αναλογικά προς τα ετήσια τέλη των μελών. Ως εκ τούτου, λιγοστές μεγάλες εταιρείες παραγωγής σπόρων ελέγχουν επαρκείς ψήφους ώστε να εγκρίνουν το πρότυπο ανεξαρτήτως των ψήφων των παραγωγών κολοκυθών.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Η διαδικασία καθορισμού του προτύπου θα παρέχει στις μεγάλες εταιρείες παραγωγής σπόρων κίνητρο να ευνοούν τις δικές τους ποικιλίες σε σχέση με τις ποικιλίες άλλων παραγωγών σπόρων.

Παράδειγμα 4: Στην παρούσα περίπτωση, τα πραγματικά περιστατικά είναι ίδια με εκείνα του παραδείγματος 1, με εξαίρεση το γεγονός ότι η ένωση που αντιπροσωπεύει τους παραγωγούς κολοκυθών λαμβάνει απόφαση με την οποία απαιτεί από όλα τα μέλη να εφαρμόζουν το πρότυπο. Οι παραγωγοί κολοκυθών που δεν επιθυμούν να εφαρμόσουν το πρότυπο μπορούν να αποχωρήσουν από την ένωση, αλλά, στην περίπτωση αυτή, θα απολέσουν την πρόσβαση σε πολύτιμη εμπορική προώθηση και τεχνική υποστήριξη.

Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Μολονότι οι παραγωγοί κολοκυθών μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν το πρότυπο, η υποχρέωση αποχώρησης από την ένωση σε τέτοια περίπτωση καθιστά πιθανό ότι πολλοί παραγωγοί κολοκυθών θα εφαρμόσουν το πρότυπο, με αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού όσον αφορά την ποιότητα και την τιμή.